

Jalostuksen tavoiteohjelma

Belgianpaimenkoira malinois 2015–2019

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 30.3.2014
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 10.6.2014

Sisällys

Sisällys	2
1. YHTEENVETO	3
2. MALINOIS'N TAUSTA.....	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	8
4. RODUN NYKYTILANNE.....	10
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	10
4.1.1 Jalostuspohja.....	16
4.1.2 Rodun populaatiot muissa maissa	23
4.1.3 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	25
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	26
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	26
4.2.2 Jakautuminen käyttö- ja näyttelylinjaan	27
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	27
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	27
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	38
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	42
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	44
4.3. Terveys ja lisääntyminen	45
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	45
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	58
4.3.4 Lisääntyminen.....	74
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	74
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	75
4.4. Ulkomuoto	76
4.4.1 Rotumääritelmä	76
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	82
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	83
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	83
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	84
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	84
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	89

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	91
6.1 Jalostuksen tavoitteet	91
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	93
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	97
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	97
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	98
7. LÄHTEET	99

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Belgianpaimenkoira on belgialainen, keskikokoinen paimen- ja palveluskoirarotu ja malinois rodun neljästä muunnoksesta lyhytkarvainen ja väriltään punaruskea tai kellertävä. Malinois'illa on FCI:n rekisteröimien koirarotujen vanhin suojelulajien käyttölinja, ja käyttölinjainen malinois onkin suosittu vartio- ja suojelukoirona. Malinois on kysytty harrastuskoira useisiin eri lajeihin – suosituimpina palveluskoiralajit sekä toko ja agility. Ns. näyttelylinjaisia malinois'ita hankitaan tokon, agilityn ja kansallisten palveluskoiralajien harrastuskoiriksi sekä näyttely- ja kotikoiriksi.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Belgianpaimenkoiran neljällä eri muunnoksella on sama rotumääritelmä. Rotumääritelmä on kieltänyt muunnosten väliset risteytykset, mutta FCI:n aloitteesta Suomen Kennelliitto hyväksyi vuoden 2013 alusta muunnosristeytykset siten, että malinois'n saa ilman poikkeuslupaa parittaa myös tervuerenin (punaruskea pitkäkarvainen) tai laekenois'n (karkeakarvainen) kanssa. Tulevaisuus näyttää, miten tämä tulee vaikuttamaan malinois'iden rekisteröintimääriin ja populaation kehittymiseen.

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Malinois'ita rekisteröidään vuosittain 150–200 ja se on Suomessa belgianpaimenkoiramuunnoksista yleisin. Valtaosa malinois'ista on käyttölinjaisia. Muunnoksen geenipohjaa on kaventanut matadorjalostus. Populaation suhteen tärkein jalostustavoite on saada nostettua tehollista populaatiokokoa.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Rotumääritelmä kuvaa belgianpaimenkoiran valppaaksi ja aktiiviseksi koiraksi, joka on erittäin energinen ja aina valmis toimimaan ja jolla on synnynnäinen kyky vartioida laumaansa ja

puolustaa isäntäänsä. Belgianpaimenkoiran tulisi olla eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta.

Luonteen arviointiin käytetyt testit ja kokeet osoittavat, että erityisesti näyttelylinjaisilla malinois'illa on puutteita toimintakyvyssä, taistelutahdossa ja puolustushalussa eikä muunnos ole kyennyt riittävästi vahvistamaan asemaansa käyttökoirana. Näyttelylinjaisen malinois'n jalostuksessa tulisi jatkossa panostaa yhä enemmän käyttöominaisuuksien sekä rodunomaisen luonteen vaalimiseen. Käyttölinjaisessa malinois'ssa esiintyy liiallista aggressiivisuutta, johon tulisi kiinnittää jalostuksessa huomiota.

Terveys ja lisääntyminen

Malinoismuunnoksen vakavin terveysongelma on selkärangan spondyloosi. Yleisesti ottaen rodun terveystilanne vaikuttaa kuitenkin Suomen Belgianpaimenkoirayhdistyksen terveystarkastuksen perusteella varsin hyvältä, ja yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta malinois't pystyvät lisääntymään normaalisti ja etenkin käyttölinjaisten malinois'iden pentuekoot ovat suuria. Terveystilanteen ylläpitämisen suhteen tärkein tavoite on tutkia koiria kattavasti ja jakaa avoimesti tutkimuksista saatua tietoa.

Ulkomuoto

Käyttökoirarotuna belgianpaimenkoiran rakenteen tulee kestää käyttöä. Malinois'n nykyinen rakenne mahdollistaa sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Belgianpaimenkoirat ovat vuodesta 1996 lähtien kuuluneet PEVISA-ohjelmaan, jonka puitteissa tällä hetkellä tutkitaan koirat lonkka- ja kyynärniveldysplasian sekä silmätautiin osalta. SBPKY suosittelee myös virallisten selkäkuvien (spondyloosi ja välimuotoinen lanneristikamara) ottamista.

PEVISA-vaatimusten lisäksi Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys suosittelee, ettei jalostuskoirilla olisi elämänlaatuun vaikuttavia sairauksia. Luonteen osalta yhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävät koirat ovat joko suorittaneet palveluskoirakokeen avoimen luokan koulutustunnuksen tai Kennelliiton luonnetestin tietyin tavoitearvosanoin. Ulkomuodon osalta yhdistyksen suositus on vähintään laatuarvosana ”hyvä” (H) näyttelystä vähintään 15 kuukauden ikäisenä tai yhdistyksen järjestämä ulkomuodon jalostustarkastus arvosanalla ”hyväksytty” tai ”hyväksytty varauksin”.

2. MALINOIS'N TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Euroopassa oli 1800-luvulla monen tyyppisiä paimenkoiria, joiden tehtävänä oli niin paimentaminen kuin laumojen ja paimenien puolustaminenkin. Monissa maissa haluttiin luoda oma rotu tai omia rotuja – näin myös Belgiassa.

Malinois'n kehitys nykyiseen muotoonsa

Brysselin lähellä Cureghemin Eläinlääketieteellisen koulun professorina vaikuttanut Adolpe Reul kiinnostui yhdenmukaisen belgialaisen paimenkoirarodun kehittämistä. Eläinlääkärikollegojensa avustuksella hän sai houkuteltua useita paimenia saapumaan koirineen Brysseliin, jossa suoritettiin ensimmäinen katselmus vuonna 1891. Katselmukseen saapui 117 koiraa ja vaikka osa koirista oli keskenään lähisukulaisia, ei niistä löytynyt kahta samanlaista. Kuitenkin kun joukosta oli poistettu eniten poikkeavat yksilöt, pystyttiin yhdistäviksi tekijöiksi mainitsemaan seuraavat seikat: säkäkorkeus oli noin 55 cm, paino oli noin 18 kg, korvat olivat suhteellisen pienet, kolmiomaiset ja pystyt, ilme oli älykäs ja koirat pysyivät koko ajan liikkeessä. Sitä vastoin turkin pituus ja rakenne olivat hyvin toisistaan poikkeavat. Kuitenkin erotuksena muihin sen ajan paimenkoirarotuihin ei näiden 117 koiran joukossa ollut ainuttakaan valkoista yksilöä. Koirilla oli lisäksi tiheä alusvilla, joka suojasi niitä kylmältä ja kosteudelta. Usealla koiralla oli lyhyt häntä tai pelkkä töpö, yleensä typistetyksen takia.

Vuonna 1881 perustettiin Brysselissä Le Club du Chien de Berger Belge, jonka tarkoituksena oli rodun vaaliminen sekä näyttelyiden, käyttökokeiden ja luonnetestien järjestäminen. Vastaperustettu yhdistys päätyi sallimaan belgianpaimenkoiralle kolme muunnosta: pitkäkarvaisen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen. Kaikki värit olivat sallittuja. Vuonna 1899 rotumääritelmää muutettiin siten, että pitkäkarvaisen muunnoksen tuli olla väriltään musta, lyhytkarvaisen punaruskea mustin karvanpäin (malinois) ja karkeakarvaisen tuhkanharmaa. Muut värit olivat kiellettyjä. Päätettiin myös, etteivät typistetut hännät olleet enää sallittuja.

Belgianpaimenkoiran kasvatus perustui rodun alkuaikoina vain muutamiin jalostusuroksiin ja tiukkaan sukusiitokseen. Näin saatiin vuoteen 1910 mennessä vakiinnutettua niin belgianpaimenkoiran luonne kuin tyyppikin.

Malinois'n ja karkeakarvaisen muunnoksen eli laekenois'n alkuperä nivoutuu yhteen, sillä niiden kantakoirat ovat ainakin osittain samoja. Malinois'n sanotaan pohjautuvan lyhytkarvaisen narttuun Cora I:een ja laekenoislinjaiseen Tomyyn – Tomyn emän Dianen isä oli karkeakarvainen Vos I (Vos de Laeken). Yhdistelmästä Tomy – Cora I syntyi mm. malinoisurokseen Tjop, jolla oli suuri rooli rodunomaisen värin fiksoimisessa muunnokseen. Vos de

Laekenin toinen tytär, lyhytkarvainen Mouche, astutettiin Vos des Poldersilla ja tästä yhdistelmästä syntyi vuonna 1901 uros Dewet, joka oli yksi aikansa tunnetuimpia malinois'ita.

Malinoismuunnos jakautui heti historiansa alussa ns. käyttö- ja näyttelylinjoihin. Rodun kotimaassa käyttölinjan koirien luonneominaisuuksien mittaamiseksi on kehitetty suojelukokeita eli ns. ring-kokeita, joita alettiin järjestää 1900-luvun alusta lähtien. Malinois'ita käytettiin viime vuosituhannen alussa poliisikoirana Belgian lisäksi mm. Ranskassa ja Pohjois-Amerikassa.

Maailmansodat verottivat raskaasti belgianpaimenkoirakantaa ja kasvatustyö oli aloitettava käytännössä alusta. Muunnoksista malinois selvisi sotavuosista parhaiten ja se toipuikin nopeimmin entiselleen sekä laadultaan että lukumäärältään. Malinoispentuesiin syntyneitä pitkäkarvaisia pentuja käytettiin tervuerenkannan uudelleenrakentamiseen sotien jälkeen. Lisäksi malinois-tervueren-risteytykset olivat sallittuja vuosina 1918–1921.

Toisen maailmansodan jälkeen belgianpaimenkoiran säkäkorkeus nostettiin nykyisiin mittoihin: uroksilla ihanne 62 cm ja nartuilla 58 cm, kahden sentin poikkeama alle ja neljän sentin poikkeama yli ihanteen sallittiin.

Vuonna 1966 FCI päätti neljän CACIBin myöntämisestä belgianpaimenkoirille eli groenendaelille, tervuerenille, malinois'ille ja laekenois'ille. Vuonna 1973 päätettiin pääpiirteissään nykyisenkaltaisista turkin väreistä.

Rotumääritelmän mukaan belgianpaimenkoira on nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojelu ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

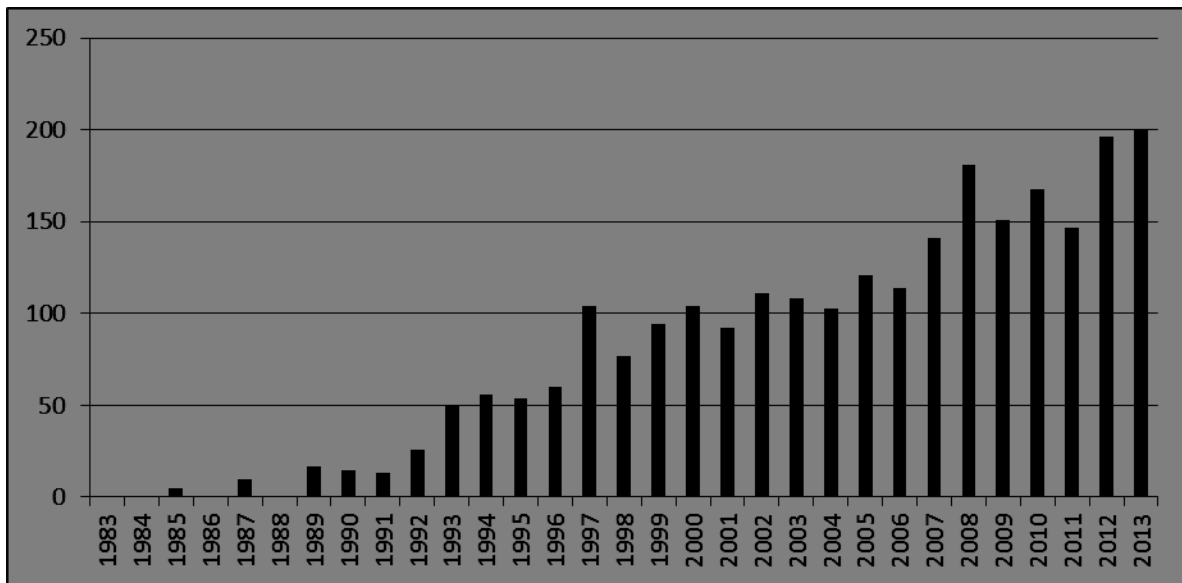
Eri linjat

Malinois'n suojelukoira-käyttölinja on FCI:n rekisteröimien koirarotujen vanhin. Virallisena rotuna se tunnetaan 1800-luvun lopusta. Rotu jakaantui heti alussa kahteen eri linjaan, ulkomuodon ja käyttöominaisuuksien perusteella jalostettuihin sukuihin.

(<http://www.kayttobelgi.info/historia.html>)

Ensimmäiset malinois't Suomessa, koiramäärän kehitys

Näyttelylinjaisia malinois'ita alettiin tuoda Suomeen 1980-luvulla, ensimmäinen pentue syntyi vuonna 1985. Ensimmäinen käyttölinjan malinoispentue Suomessa syntyi vuonna 1992. Rekisteröintimäärät alkoivat hieman kasvaa 1990-luvulla. 2000-luvulla, varsinkin sen lopulla, malinois'n rekisteröintimäärät vahvistuivat entisestään. Huippuvuosi rekisteröinneissä on tähän mennessä ollut vuosi 2013, jolloin rekisteröitiin 200 malinois'ta. Koko 2000-luvun ajan käyttölinjan malinois'ta on rekisteröity näyttelylinjaa enemmän.

Kuva 1. Malinois'iden rekisteröintimäärät 1983–2013.

Malinoismuunnoksen rekisteröintimäärät ovat tasaisessa noususuunnassa ja muunnoksesta on 2000-luvulla tullut suosittu koiraharrastajien keskuudessa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n perustava kokous pidettiin 24.5.1971, perustajajäseniä oli kahdeksan. Suomen Kennelliiton jäsenyhdistykseksi rotua harrastavana yhdistyksen Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry hyväksyttiin vuonna 1973. Belgianpaimenkoirat olivat vuodesta 1969 kuuluneet seurakoiriin ja yhdistyksen yhtenä päämääränä oli saada rotu hyväksytyksi palveluskoiriin. Tämä toteutui vuonna 1977. Vuonna 1994 rotua harrastavasta yhdistyksestä tuli rotujärjestö.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n jäsenmäärä on luonnollisesti ollut sidoksissa belgianpaimenkoirien rekisteröintimääriin.

Taulukko 1. Suomen Belgianpaimenkoirayhdistyksen jäsenmäärän kehitys

Vuosi	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Jäsenmäärä	204	466	1095	2285	2545	1919	1868	1781	1741	1732

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta perustettiin vuonna 1973. Johtokunta nimittää jalostustoimikunnan puheenjohtajan ja hyväksyy puheenjohtajan esityksestä jalostustoimikunnan muut jäsenet. Toimikunnan jäsenmäärä on vuosien saatossa vaihdellut, samoin toimikunnan rakenne. Vuonna 2006 päätettiin kokeilla muunnostoimikuntia, mutta alkuvuodesta 2008 palattiin jälleen nykyisenkaltaiseen järjestelyyn, jossa jalostustoimikunnan muodostavat puheenjohtaja, sihteeri ja 2–5 toimikunnan jäsentä. Jalostustoimikunnan puheenjohtaja nimitetään kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Jalostustoimikunnan toimintaohjeen (hyväksytty johtokunnan kokouksessa 24.2.2013) mukaan jalostustoimikunnan tehtävät ovat seuraavat:

- seuraa rodun kehitystä ja jakaa rotutietoutta,
- toimii puolueettomasti, objektiivisesti ja rodun parhaaksi huomioiden koko käytettävissä oleva koiramateriaali,

- kerää ja jakaa tietoa kokonaisvaltaisesti rodun terveydestä, luonteesta, käyttöominaisuuksista ja ulkomuotoseikoista,
- pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin rotuyhdistyksiin sekä kasvattajiin ja ohjaa ja neuvoo uusia kasvattajia ja urosten omistajia,
- järjestää jalostukseen liittyviä koulutustilaisuuksia ja valmistaa koulutusmateriaalia sekä jalostusta käsitteleviä artikkeleita,
- seuraa rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa rotujärjestölle ja jäsenistölle niiden mahdollisista vaikutuksista rotuun,
- kantaa päävastuun JTO:n ja PEVISA-ohjelman laatimisesta, päivityksestä ja sen seurannasta,
- käsittelee ja päättää viiveettä rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastaa näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustelee kantansa,
- seuraa viranomaisten sekä kennelkattojärjestöjen koiranjalostusta koskevia määräyksiä ja tiedottaa niistä,
- vastaa jalostustarkastuksen säännöistä ja ohjeista,
- valvoo ja opastaa pentuvälittäjiä,
- tiedottaa toiminnastaan Belgianpaimenkoirat-lehden ja yhdistyksen keskustelupalstan välityksellä,
- huolehtii toimintansa taloudesta hyväksytyn talousarvion puitteissa ja johtokunnan antamien ohjeiden mukaisesti,
- toimittaa toimintakertomuksen johtokunnalle tammikuun loppuun mennessä,
- toimittaa terveys- ja rekisteröintitilastot toimintakertomukseen tammikuun loppuun mennessä,
- päättää JTO:n suosituksista,
- toimii yhteistyössä tutkimusryhmän kanssa,
- toimii yhteistyössä näyttelytoimikunnan kanssa ulkomuototuomareiden koulutuksen osalta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

MMT Katariina Mäki 5.8.2013

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta.

Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

(<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>)

MALINOIS															
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Pennut (kotimaiset)	177	179	131	152	124	149	119	91	98	94	104	105	80	93	89
Tuonnit	23	17	16	16	27	32	22	20	22	12	7	5	7	11	5
Rekisteröinnit yht.	200	196	147	168	151	181	141	111	120	106	111	110	87	104	94
Pentueet	24	23	18	20	18	19	21	13	15	15	16	16	12	19	13
Pentuekoko	7,4	7,8	7,3	7,6	6,9	7,8	5,7	7	6,5	6,3	6,5	6,6	6,7	4,9	6,8
Kasvattajat	19	14	15	17	15	14	17	11	14	12	13	14	10	11	10
Jalostukseen käytetyt eri urokset															
- kaikki	21	18	14	17	15	16	18	10	15	13	14	12	12	13	11
- kotimaiset	8	7	7	8	10	9	9	3	4	6	9	6	6	5	1
- tuonnit	8	8	6	3	3	4	5	5	7	3	4	5	4	6	9
- ulkomaiset	5	3	1	6	2	3	4	2	4	4	1	1	2	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 8 kk	5 v 8 kk	5 v 1 kk	6 v	5 v 9 kk	5 v 4 kk	6 v 2 kk	3 v 10 kk	4 v 9 kk	6 v 8 kk	7 v 10 kk	5 v 4 kk	6 v 3 kk	6 v	5 v 2 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut															
- kaikki	23	23	18	20	19	19	21	13	14	14	16	16	13	18	13
- kotimaiset	14	13	8	13	15	17	15	8	8	10	11	9	9	13	11
- tuonnit	9	10	10	7	4	2	6	5	6	4	5	7	4	5	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	4 v 7 kk	3 v 8 kk	4 v 6 kk	4 v 6 kk	4 v 2 kk	5 v	4 v 4 kk	5 v 3 kk	4 v 8 kk	5 v 2 kk	5 v	4 v 1 kk	3 v 9 kk	3 v
Isoisät	37	30	29	31	30	30	31	20	26	22	23	24	21	21	17
Isoäidit	40	32	28	32	28	26	32	20	27	23	21	24	23	24	21
Sukusiitosprosentti*	1,94%	1,69%	1,59%	1,67%	2,02%	2,83%	1,88%	1,30%	1,77%	0,81%	2,98%	2,57%	1,07%	6,48%	4,08%

*Sukusiitosasteet koiranetistä

Taulukko 2. Vuositilasto – rekisteröinnit. Tilasto ei huomioi malinoispentueisiin syntyneitä tervuereneita.

Rekisteröintimäärät Suomessa

Malinois on 2000-luvun kuluessa noussut rekisteröintimääriltään suurimmaksi belgianpaimenkoiramuunnokseksi Suomessa. Pentueita ei synny vuosittain enempää kuin toiseksi suurimmassa tervuerenmuunnoksessa, mutta pentuekoot ovat malinois'illa keskimäärin selvästi suuremmat kuin muilla muunnoksilla.

Jakautuminen linjoihin

Malinois'n suojelukoira-käyttölinja on FCI:n rekisteröimien koirarotujen vanhin. Virallisena rotuna se tunnetaan vasta 1800-luvun lopusta. Rotu jakaantui heti alussa kahteen eri linjaan, ulkomuodon ja käyttöominaisuuksien perusteella jalostettuihin sukuihin.

(<http://www.kayttobelgi.info/historia.html>)

Suomen ensimmäinen käyttölinjainen malinoispentue syntyi vuonna 1993 Tuomo Pirkolan Optimistic-kenneliin. Isänä pentueessa oli IP3 Flap de la Terre Aimee (s. 1990 Ranska), joka oli myös ensimmäinen Suomeen tuotu käyttölinjainen malinois, ja emänä Hermine de la Mallassagne (s. 1992 Ranska). Käyttölinjaisia malinois'ita alettiin tuoda laajemmalti Suomeen vuosien 1992–1997 välillä. (<http://www.kayttobelgi.info/kayttosuomi.html>)

Käyttölinjaisia malinois'ita on koko 2000-luvun ajan rekisteröity Suomessa enemmän kuin näyttelylinjaisia malinois'ita, ja vuosina 2010–2013 näyttelylinjaisten malinoispentujen osuus Suomessa syntyneistä malinois'ista oli enää noin 10 %.

MALINOIS linjoittain												
Vuosilasto - rekisteröinnit												
	2013			2012			2011			2010		
	kaikki	käy & seka	näy	kaikki	käy & seka	näy	kaikki	käy & seka	näy	kaikki	käy & seka	näy
Pennut (kotimaiset)	177	160 (90 %)	17	179	164 (92 %)	15	120 (119)**	108* (90 %)	11	152	134 (88 %)	18
Tuonnit	23	19 (83 %)	4	17	16 (94 %)	1	16	12 (75 %)	4	16	13 (81 %)	3
Rekisteröinnit yht.	200	180 (90 %)	20	196	180 (92 %)	16	136 (135)**	109* (80 %)	15	168	147 (8 %)	21
Pentueet	24	21	3	23	20	3	18 (17)**	15	2	20	17	3
Pentueekoko	7,4	7,6	5,7	7,8	8,2	5	7,3	7,2	5,5	7,6	7,9	6
Kasvattajat	19	16	3	14	11	3	15	13	2	17	15	2
Jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	21	18	3	18	15	3	14	11	2	17	14	3
- kotimaiset	8	7	1	7	4	3	7	5	1	8	6	2
- tuonnit	8	7	1	8	8	0	6	5	1	3	3	0
- ulkomaiset	5	4	1	3	3	0	1	1	0	6	5	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 8 kk	5v 1kk	5v 4kk	5 v 8 kk	5v 6kk	7v 4kk	5 v 1 kk	5v 1kk	5v 5kk	6v	6v 6kk	7v 8kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut												
- kaikki	23	20	3	23	20	3	18	15	2	20	15	5
- kotimaiset	14	12	2	13	13	0	8	7	1	13	10	3
- tuonnit	9	8	1	10	7	3	10	8	1	7	5	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	4v 2kk	3v 8kk	4 v 7 kk	5v	3v 5kk	3 v 8 kk	4v 1kk	5v 2kk	4v 6kk	4v 4kk	5v 5kk
Isoisät	37	31	6	30	24	6	29	23	4	31	25	6
Isoäidit	40	34	6	32	26	6	28	22	4	32	25	7
Ss%*	0,00%	2,33%	3,21%	0,00%	2,27%	3,60%	0,00%	1,56%	4,79%	0,00%	2,13%	3,38%

*Sukusiitosasteet laskettu 6 sukupolven mukaan

** Laskettu EJ-pentueesta mukaan kaksi FI-rekisteriin siirrettyä pentua.

Taulukko 3. Malinoispentueiden rekisteröinnit linjoittain eriteltynä v. 2010–2013.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien osuus malinoismuunnoksen rekisteröinneistä on ollut merkittävä ja lähenteli 2000-luvun puolivälin jälkeen 20 %:a. Vuosina 2010–2013 tuontikoirien osuus rekisteröinneistä oli noin 10 %. Tuontikoirista kuitenkin harva on päätenyt jalostuskäyttöön.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Malinoisurosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on noin 5 ja narttujen noin 4 vuotta. Urosten osalta olisi suositeltavaa, että jalostusvalinnoissa suosittaisiin iäkkäämpiä, terveystensä ja elinvoimansa osoittaneita yksilöitä.

Sukusiitos

MMT Katarina Mäki 5.8.2013

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleelihdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

(<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Aiemmissa jalostuksen tavoiteohjelmissa sukusiitosasteet on laskettu 5 sukupolven mukaan sukupolvittain. Näin laskettuna malinoismuunnoksen keskimääräinen sukusiitosaste v. 1990–1993 oli 4,85 % ja v. 2000–2003 3,39 %. Koko malinoismuunnoksen keskimääräinen sukusiitosaste on edelleen laskenut, ja näyttelylinjaisten pentueiden keskimääräiset sukusiitosasteet ovat korkeammat kuin käyttölinjaisten malinoispentueiden.

MALINOIS		
	näyttelylinja	käyttö-/sekalinja
2013	3,21%	2,33%
2012	3,60%	2,27%
2011	4,79%	1,53%
2010	3,38%	2,13%

Taulukko 4. Keskimääräiset sukusiitosasteet linjoittain eriteltyinä. Laskennassa on huomioitu 6 sukupolvea.

4.1.1 Jalostuspohja

MALINOIS															
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Per vuosi															
- pentueet	24	23	18	20	18	19	21	13	15	15	16	16	12	19	13
- jalostukseen käytetyt eri urokset	21	18	14	17	15	16	18	10	15	13	14	12	12	13	11
- jalostukseen käytetyt eri nartut	23	23	18	20	19	19	21	13	14	14	16	16	13	18	13
- isät/emät	0,91	0,78	0,78	0,85	0,79	0,84	0,86	0,77	1,07	0,93	0,88	0,75	0,92	0,72	0,85
- tehollinen populaatio	30 (62%)	28 (61%)	22 (61%)	25 (62%)	23 (64%)	24 (63%)	27 (64%)	16 (62%)	19 (63%)	18 (60%)	20 (62%)	19 (59%)	17 (71%)	21 (55%)	16 (62%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0,00%	1%	1%	2%	12%	9%	12%	6%	9%	22%	12%	9%	5%	10%	9%
- nartuista käytetty jalostukseen	1,00%	0%	8%	9%	22%	19%	18%	17%	18%	24%	25%	11%	16%	7%	16%
Per sukupolvi (4 vuotta)															
- pentueet	85	79	75	78	71	68	64	59	62	59	63	60	54	57	46
- jalostukseen käytetyt eri urokset	54	49	51	55	50	46	45	43	40	36	35	35	31	30	28
- jalostukseen käytetyt eri nartut	67	59	59	60	59	54	46	41	47	43	39	38	39	43	38
- isät/emät	0,81	0,83	0,86	0,92	0,85	0,85	0,98	1,05	0,85	0,84	0,9	0,92	0,79	0,7	0,74
- tehollinen populaatio	83 (49%)	74 (47%)	75 (50%)	78 (50%)	74 (52%)	68 (50%)	61 (48%)	56 (47%)	59 (48%)	54 (46%)	50 (40%)	49 (41%)	48 (44%)	50 (44%)	45 (49%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2,00%	4%	6%	8%	9%	9%	12%	12%	13%	12%	9%	8%	8%	9%	10%
- nartuista käytetty jalostukseen	5,00%	9%	14%	16%	19%	18%	19%	21%	19%	19%	15%	13%	16%	18%	24%

Taulukko 5. Jalostuspohja per sukupolvi (kaikki). Tilasto ei huomioi malinoispentueisiin syntyneitä tervuerenpentuja.

MALINOIS				
Per sukupolvi (4 vuotta)	käyttö- ja sekalinja		näyttelylinja	
	2010-2013	2006-2009	2010-2013	2006-2009
- pentueet	73	51	11	20
- jalostukseen käytetyt eri urokset	43	32	10	18
- jalostukseen käytetyt eri nartut	55	41	11	16
- isät/emät	0,78	0,78	0,91	1,13
- tehollinen populaatio	67 (46 %)	50 (49%)	14 (64%)	22 (55 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	0,07%	5%	2,70%	4,30%
- nartuista käytetty jalostukseen	2,00%	14%	0,00%	7,70%

Taulukko 6. Jalostuspohja per sukupolvi linjoittain eriteltyinä.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Tuontikoirien ja ulkomaisten koirien osuus malinoisjalostuksessa on ollut merkittävä, ja vain pientä osaa Suomessa syntyneistä koirista on käytetty jalostukseen. Tämä korostuu etenkin urosten kohdalla. Jalostusvalintojen keskittyminen vain tiettyihin yksilöihin tai linjoihin saa aikaan tarpeetonta geeniversioiden hävikkiä, ja vaarana on jalostuspohjan kapeneminen.

Tehollinen populaatiokoko

MMT Katariina Mäki 31.10.2013

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun *perinnöllisestä monimuotoisuudesta*. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koira. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen

kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $N_e = 4 * N_u * N_n / (2 * N_u + N_n)$, jossa

- N_u on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- N_n neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Jos rodun tehollinen koko on alle 50–100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

(<http://www.kennelliitto.fi/tehollinen-populaatiokoko>)

Rodun tehollinen populaatiokoko

Jalostukseen käytettyjen eri yksilöiden määrän kasvun myötä on käyttölinjaisen malinois'n tehollista populaatiokokoa saatu kasvatettua, joskin sen osuus ihannepopulaation koosta ei ole kohentunut. Näyttelylinjaisen malinois'n kohdalla tilanne on päinvastoin; tehollinen populaatiokoko on rekisteröintimäärien laskun myötä pienentynyt, mutta jalostukseen on käytetty tasaisemmin eri yksilöitä, jolloin tehollisen populaatiokoon osuus ihannepopulaatiosta on saatu pidettyä 50 %:n paremmalla puolella.

MALINOIS										
Jalostusurokset – käyttölinja										
2004–2013										
Uros										
		Syntymä- vuosi	Tilastointiaikana		%-osuus	kumulat.%	Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja			Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	MECBERGER CHORTORYISKI (Clipp v. Vago Steijn x Pois Kottoo Barbi)	2003	12	101	9,89%	10,00%	16	120	12	101
2	MECBERGER DUUNARI (Alf vom Nordhang der Eifel x Pois Kottoo Barbi)	2004	10	91	8,91%	19,00%	3	12	10	91
3	PROWAFTE'S ARTTU (Quarl des Deux Pottois x Sisely des Deux Pottois)	2002	6	44	4,31%	23,00%	18	141	6	48
4	VAINQUEUR DU BOSCAILLE (Nik van Nedyehrevhof x Riambelle du Boscaille)	1997	5	39	3,82%	27,00%	3	22	6	46
5	HORKKA (Vidocq of the Silver Rails x Cibell)	2008	5	39	3,82%	31,00%	2	19	5	39
6	NEDE (Jerro v. d. Mira Hoeve x Taika)	2005	4	34	3,33%	34,00%	1	9	4	34
7	COOPER (Aperitif van de Duvetorre x Vacha)	2003	4	30	2,94%	37,00%	2	15	4	30
8	DUBION LEGOLAS (Prowaffe's Arttu x Dubion Fudge)	2008	3	29	2,84%	40,00%			3	29
9	ALF VOM NORDHANG DER EIFEL (Daneskjold Hasse x Engie Airport Hannover)	2000	2	26	2,55%	43,00%	22	135	2	26
10	JAGO VON DER KRÄHENSCHMIEDE (Jabo vom Haus Mecki x Dinga von der Krähenschmiede)	2007	3	26	2,55%	46,00%			3	26
11	QUANT VON DER SIMMERINGER HAIDE (Apoll vom Wolfsrudel x Jaris von der Simmeringer Haide)	2001	5	24	2,35%	49,00%	3	22	5	24
12	DUBION LUPUS (Prowaffe's Arttu x Dubion Fudge)	2008	3	22	2,15%	51,00%			4	32
13	MECBERGER JUKKA POIKA (Mecberger Chortoryiski x Aimee vom Schnellen Falken)	2009	3	22	2,15%	53,00%			3	22
14	GULLERVO (Sad de la Vallée des Sussions x Danha)	2007	3	22	2,15%	55,00%	1	12	3	22
15	DOCK VAN DE DUVETORRE (Yzer van de Duvetorre x Treesje van de Duvetorre)	2004	4	22	2,15%	57,00%	0	0	4	22
16	ZAM DELLESEDE (Rinny x Xira van de Barbierhoeve)	2000	2	15	1,47%	56,00%	4	47	2	15
17	DANESKJOLD ARAGON (Yagus van de Duvetorre x Chrissy vom Parchimer Land)	2004	1	14	1,37%	57,00%	0	0	1	14
18	GAST VLAAMSE LEEUW (Dovre Fjeld Vasco x Lola Vlaamse Leeuw)	2003	1	13	1,27%	58,00%	9	78	1	13
19	IVAM (Edick x Zimba)	2009	1	13	1,27%	59,00%			1	13
20	ROKU (Udolin van de Duvetorre x Sitaran Tasca)	2000	3	13	1,27%	60,00%	2	8	3	13

%-osuudet on laskettu tilastointijakson käyttölinjaisista pennuista.

Taulukko 7. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 käyttölinjaista malinoisurosta viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

MALINOIS										
Jalostusurokset – näyttelylinja										
2004–2013										
Uros	Syntymä- vuosi	Tilastointiaikana		%-osuus	kumulat.%	Toisessa polvessa		Yhteensä		
		Pentueita	Pentuja			Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	
1	NO-HOW BE NOISY MAN (Zorian de Hameau St-Blaise x No-How Usual Feeling)	2002	5	26	8,18%	8,00%	2	12	5	27
2	CEZAR DE LA BELLE PITOU (Sicco de Kersouwe x Xenapitou de Romanin)	2002	2	19	5,97%	14,00%	0	0	2	19
3	XILLY'S ÄSSÄMIX (Xilly's Ugly Duckling x Zahran du Hameau St-Blaise)	2003	2	11	3,46%	17,00%	1	5	2	11
4	XILLY'S BALTO (Peto du Domaine de Varuoux x Xilly's Victoria)	2004	2	10	3,14%	20,00%			2	10
5	XILLY'S META-MERLIN (Xilly's Flying Start x eta des Ardents Fauves)	1993	1	9	2,83%	23,00%	0	0	1	9
6	JAGASAR BUBBLE JOY (Joys du Mas de Lavandes x Jagasar After All)	1997	1	8	2,56%	26,00%	3	13	4	28
7	XILLY'S DON DIEGO (Falkvindens Matador x Xilly's Roseanne)	2005	1	8	2,56%	29,00%			1	8
8	JAGASAR EXCELLENT (Xilly's Ugly Duckling x Rollif's Jo-Jo)	2002	1	8	2,56%	32,00%	2	11	1	8
9	TAIKATALVEN ABLAZE (Iago du Haut Bayle x Lökkegårdens Inferno)	1996	1	7	2,20%	34,00%	2	7	5	35
10	PETO DU DOMAINE DE VAUROUX (Junker de la Fontaine du Buis x Jiva de la Closerie de Yenda)	1999	1	7	2,20%	36,00%	8	54	3	20
11	NO-HOW USUAL FIEND (Xilly's Meta-Marocco x Rollif's Fallon)	1996	1	7	2,20%	38,00%	0	0	3	17
12	SIMPLY MINDS EL HOMBRE (Xilly's Meta-Marocco x Harjusalaman Aiki)	2000	1	7	2,20%	40,00%	0	0	1	7
13	SALAMANTELIN CENTAURUS (Jagasar Agree or Not x Xilly's Áfelía)	2007	1	7	2,20%	42,00%			1	7
14	NO-HOW ZIG ZAG (Zulu van Balderlo x No-How Star on My Mind)	2010	1	7	2,20%	44,00%			1	7
15	NO-HOW TOO DESPOT (Loviatan Akilles x Quora of the Two)	2003	1	6	1,89%	46,00%	0	0	2	12

%-osuudet on laskettu tilastointijakson näyttelylinjaisista pennuista.

Taulukko 8. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 näyttelylinjaista malinoisurosta viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

MALINOIS									
Jalostusnartut – käyttölinja									
2004–2013									
	Narttu	Syntymä- vuosi	Tilastointiaikana		%-osuus	Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	TULIKUUMA POLTTOPULLO (Gast Vlaamse Leeuw x Pois Kottoo Elsa)	2007	4	38	3,72%	4	29	4	38
2	KIRA (Zam Dellesdee x Pipari)	2005	3	35	3,43%			3	35
3	POIS KOTTOO ELSA (Quarl des Deux Pottois x Sisley des Deux Pottois)	1999	3	33	3,23%	13	115	4	39
4	MECBERGER DÖSÄ (Alf vom Nordhang der Eifel x Pois Kottoo Barbi)	2004	4	31	3,04%	1	6	4	31
5	COBRA V.D. BERLEX-HOEVE (Uvito x Assi vom Unteren Niederrhein)	2003	4	28	2,74%	9	65	4	30
6	AIMEE VOM SCHNELLEN FALKEN (Enox der Sonne Entgegen x Face vom Roten Milan)	2006	3	27	2,64%	6	40	3	27
7	POIS KOTTOO BARBI (Quarl des Deux Pottois x Sisley des Deux Pottois)	1997	3	26	2,55%	36	250	5	41
8	CARRIE RUNNING WILD (Ulix Mayki x Ebony vom Adlerauge)	2008	3	25	2,45%	1	1	3	25
9	DANESKJOLD ANDRA (Yagus van de Duvetorre x Chrissy vom Parchimer Land)	2004	2	24	2,35%	2	3	2	24
10	TAMMIKALLION FRENDI (Raftaf Amok x Upperten van de Duvetorre)	2005	2	24	2,35%	0	0	2	24
11	TAMMIKALLION GILTSI (Mecberger Chortoryiski x Tammikallion Eeden)	2006	3	23	2,25%	3	11	3	23
12	HARMAAHURSTIN ERIN (Quant von der Simmeringer Haide x Harmaahurstin Astarte)	2005	3	22	2,15%	2	17	3	22
13	PROWAFTE'S CISMET (Quarl des Deux Pottois x Sisley des Deux Pottois)	2003	2	22	2,15%	0	0	2	22
14	PIPARI (Quarl des Deux Pottois x Sitaran Tasca)	2001	4	22	2,15%	5	56	4	22
15	HMIRRI (Budy des Gardiens du Clos x Bad)	2008	2	21	2,06%			2	21
16	SUHTEELLISEN KUMILUOTI (Horkka x Tulikuuma Polttopullo)	2010	2	19	1,86%			2	19
17	DANESKJOLD UNA (Deus van Joefarm x Daneskjold Jolene)	2008	2	19	1,86%			2	19
18	RUUTIPUSSI BATTERY (Prowaffe's Arttu x Cobra van de Berlex-Hoeve)	2006	2	18	1,76%	1	10	2	18
19	RAFTAF BRIZILLA (Ikaros Ac av Nangijala x Pois Kottoo Annoin)	2002	3	16	1,57%	2	8	3	16
20	ZH'ASTRA OT SHATO BULGAR (Mecberger Chortoryiski x Zora ot Viithosa)	2008	2	16	1,57%			2	16

%-osuudet on laskettu tilastointiajan käyttölinjaisista pennuista.

Taulukko 9. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 käyttölinjaista malinoisnarttua viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

MALINOIS									
Jalostusnartut – näyttelylinja									
2004–2013									
Narttu	Syntymä- vuosi	Tilastointiaikana Pentueita	Pentuja	%-osuus	Toisessa polvessa Pentueita	Pentuja	Yhteensä Pentueita	Pentuja	
1	SIMPLY MINDS GALAX GEMMA (Peto du Domaine de Vauroux x Simply Minds Lady Di)	2001	5	42	13,21%	2	7	5	42
2	ZAHRAN DU HAMEAU ST-BLAISE (Panja de Romanin x Unefauve du Hameau St-Blaise)	2000	3	15	4,72%	3	13	3	15
3	B'GOLDIE DU BAISER ORAGEUX (Seth des Iles du Sud x Pharamineuse du Baiser Orageux)	2006	2	13	4,09%	1	5	2	13
4	XILLY'S VICTORIA (Idris Bohemia Alke x Xilly's Playgirl)	1999	2	13	4,09%	3	12	2	13
5	OPEANE DU MAS DE LA GALANDIE (Maubray du Maugre x Halsane du Mas de la Galandie)	1998	1	11	3,46%	2	12	2	20
6	MALINUTS OAHPIIS * (Amilo Myllesheim x Isell's Ejmy)	2007	2	10	3,14%			2	13
7	CONNIE DES ARDENTS FAUVES (Zulu van Balderlo x Zidane des Ardents Fauves)	2003	2	10	3,14%	0	0	2	11
8	IDEE DU HAMEAU ST-BLAISE (Djinn du Hameau St-Blaise x Féline du Hameau St-Blaise)	2009	2	10	3,14%			2	10
9	SIMPLY MINDS FIRST FEEDBACK (Xilly's Play My Game x Harjusalaman Aiki)	2001	1	8	2,52%	2	11	1	8
10	ISELL'S EJMY (Stenholdt Ikaros x Isell's Haifa)	2001	2	8	2,52%	2	13	2	8
11	XILLY'S TOUCH OF GOLD (Xilly's Iwan v. Netta x Xilly's Playgirl)*	1998	2	7	2,20%	2	10	3	11
12	GANGSTER'S DIANA (Boholdts Tjaikovskij x Udine du Hameau St-Blaise)	1999	1	7	2,20%	0	0	1	7
13	GEM SIMPLY DIVINE (Zulu van Balderlo x Baja Simply Divine)*	2007	1	7	2,20%			1	7
14	HIPPIE DU HAMEAU ST-BLAISE (Roch de la Terre Aimée x Cardiff du Hameau St-Blaise)	2008	1	7	2,20%			1	7
15	XILLY'S ROSEANNE (Xilly's Meta-Marocco x Xilly's Linnea)	1997	1	6	1,89%	1	8	3	20

%-osuudet on laskettu tilastointiajan näyttelylinjaisista pennuista.

* Emänä sekalinjaisessa pentueessa.

Taulukko 10. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 näyttelylinjaista malinoisnarttua viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Käyttölinjaisten malinois'iden kohdalla yli puolet viimeisen kymmenen vuoden aikana jalostukseen eniten käytetyistä uroksista on ollut ulkomaisia tai tuonteja. Kuitenkin kolme runsaimmin käytettyä urosta, joiden osuus kokonaisjälkeläismäärästä on liki neljännes, on kotimaisia koiria, jotka ovat lisäksi hyvin läheistä sukua keskenään. Kyseisillä uroksilla on jo runsaasti myös toisen polven jälkeläisiä. Kymmenen vuoden tilastossa 12 urosta on tuottanut yli puolet kyseisen ajanjakson pennuista ja näiden 12 uroksen joukossa on täys- ja puolisisaruksia sekä isä ja kaksi tämän jälkeläistä.

Runsaimmin käytetyt käyttölinjaiset nartut ovat niin ikää läheistä sukua käytetyimmille uroksille, ja suomalainen käyttömalinois-kanta perustuu vahvasti tiettyihin koiriin. Käytetyimpien jalostusnarttujen kohdalla tuontien osuus on vähäisempi kuin urosten tilastossa.

Näyttelylinjaisten malinois'iden jalostuksessa on käytetty liki yksinomaan kotimaisia uroksia. Kymmenen vuoden tilastossa kahden uroksen jälkeläismäärä ylittää 5 % ajanjakson syntyneistä pennuista, muutoin jälkeläismäärät jakautuvat eri uroksille melko tasaisesti. Narttujen tilastossa korostuu yhden nartun jälkeläisten osuus, tosin kyseisen nartun toisen polven jälkeläismäärä ei ole huomattavan suuri.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Matadorjalostuksesta johtuen ei käyttölinjaisen malinois'n tehollista populaatiokokoa ole edelleenkään saatu nostettua riittävälle tasolle. Jalostuksessa on suosittu edelleen samoja valtalinjaja, minkä vuoksi populaatio on altis sille, että sairaudet voivat yleistyä nopeasti.

Näyttelylinjaisen malinois'n kohdalla jälkeläismäärät jakautuvat tasaisemmin eri yksilöille, mutta jalostuskäytössä on ollut useita lähisukulaisia. Pienessä populaatiossa vaikutukset korostuvat, ja näyttelylinjaiseen malinoispopulaatioon pitäisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja.

4.1.2 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun emämaan Belgian rekisteröintitietoja ei ollut saatavilla. Euroopassa belgianpaimenkoiria rekisteröidään vuosittain eniten Ranskassa. Muunnoksista suurin on malinois.

Taulukko 11. Rekisteröintimäärät Ruotsissa (Lähde: AfBV)

Rekisteröintivuosi	2008	2009	2010	2011	2012	Yht.
tervueren	141	167	79	102	104	593
groenendael	68	75	48	85	53	329
malinois	165	244	149	177	163	898
laekenois	2	36	7	12	13	70
yhteensä	376	522	283	376	333	1890

Taulukko 12. Rekisteröintimäärät Norjassa

Rekisteröintivuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Yht.
tervueren	130	132	120	97	87	126	692
groenendael	108	99	69	66	67	76	485
malinois	31	46	24	26	32	52	211
yhteensä	269	277	213	189	186	254	1388

Lähde: Norsk Kennel Klubb

Taulukko 13. Rekisteröintimäärät Ranskassa

Rekisteröintivuosi	2008	2009	2010	2011	2012	Yht.
tervueren	1161	1244	1421	1225	-	
groenendael	555	565	682	608	-	
malinois	4983	5136	5726	6416	-	
laekenois	27	15	28	40	-	
yhteensä	6726	6960	7857	8289	8415	38245

Lähde: Société Centrale Canine

Taulukko 14. Rekisteröintimäärät Saksassa

Rekisteröintivuosi	2008	2009	2010	2011	2012	Yht.
tervueren	150	171	127	152	175	775
groenendael	98	88	69	89	111	455
malinois	505	522	570	494	619	2710
laekenois	0	6	0	0	10	16
yhteensä	753	787	766	735	915	3956

Verband für das Deutsche Hundewesen

Taulukko 15. Rekisteröintimäärät Englannissa

Rekisteröintivuosi	2012	2013	Yht.
tervueren	112	83	195
groenendael	71	33	104
malinois	111	151	262
laekenois	-	1	1
yhteensä	294	268	562

Lähde: BSDA of GB ;registration for the pastoral group

Taulukko 16. Rekisteröintimäärät Virossa

Rekisteröintivuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013
tervueren	9	5	4	12	9	-
groenendael	1	-	2	4	5	-
malinois	-	4	-	6	6	8

Lähde:Eesti kennelliit..register

4.1.3 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Niin käyttö- kuin näyttelylinjaisen malinois'n kohdalla jalostusvalinnat painottuivat 1990-luvulla voimakkaasti tiettyihin yksilöihin, minkä vuoksi molempien linjojen populaatiot ovat ahtaita.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Käyttölinjaisen malinois'n kohdalla matadorjalostus on jatkunut edelleen, minkä vuoksi muunnoksen tehollista populaatiokokoa ei ole saatu nostettua hyvälle tasolle. Geenipohjaa tulisikin suunnitelmallisesti laajentaa. Käyttölinjainen malinois on Keski-Euroopassa belgianpaimenkoirien suurin muunnos, minkä lisäksi Belgiassa ja Hollannissa on FCI:n ulkopuolisissa rekistereissä runsaasti käyttölinjaisia malinois'ita, jotka voisivat olla potentiaalista jalostusmateriaalia.

Näyttelylinjaisen malinois'n rekisteröintimäärät ovat olleet 2000-luvulla voimakkaassa laskussa, mutta isät/emät-suhde on saatu pidettyä pienen populaation mittakaavassa hyvänä. Jalostus on

kuitenkin perustunut tiettyihin valtalinjoihin, minkä vuoksi geenipooli on kapea. Yhdistelmien keskimääräiset sukusiitosasteet ovat myös viime vuosina olleet melko korkeita. Näyttelylinjaisen malinois'n kasvatuksessa tulisi pyrkiä hyödyntämään esimerkiksi suunnitelmallisia intervariaatioita tervuerenmuunnokseen geenipohjan laajentamiseksi. Tällöin pystytään hyödyntämään myös kotimaisia koiria, joista terveystietoja on kattavasti saatavilla.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Belgianpaimenkoirilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa belgianpaimenkoiran valppaana ja aktiivisena. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sen räiskyvän luonteen tulee näkyä koiran ilmeessä ja sen käyttäytymisessä. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäröimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Rotumääritelmässä mainitaan myös, että belgianpaimenkoiralla on kaikki paimen-, vahti-, suojele- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Hylkäävinä virheinä luonteissa nähdään aggressiivisuus ja arkuus.

Belgianpaimenkoira on palveluskoira joten sen tulee olla luonteeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan siihen kykenevä. Rotumääritelmässä kuvatut luonteenominaisuudet ovat myös määräävä tekijä ajatellen koiran arvoa käyttökoirana. Jalostusvalinnoissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että belgianpaimenkoiran luonne vastaa rotumääritelmää.

Belgianpaimenkoira on monipuolinen palveluskoira joka soveltuu myös perhekoiraksi. Suurehkona ja energisena koirana belgianpaimenkoira vaatii vähintään peruskoulutuksen. Belgianpaimenkoira on toimielias ja se tarvitsee paljon liikuntaa sekä aivotyötä harrastusten muodossa, sillä muuten se voi suunnata turhautumisensa vääränlaiseen toimintaan. Se on väsymätön kaveri lenkillä, metsäretkellä ja kotikoiranakin ollessaan se tarvitsee johdonmukaisen kasvatuksen. Vilkkaana koirana se saattaa varsinkin nuorella iällä reagoida asioihin nopeasti, terävästi ja kiihkeästi. Pentuaikana sille tulisikin näyttää paljon maailmaa, sekä ystävällisesti ja rauhallisesti ohjata sen toimintaa haluttuun suuntaan.

Belgianpaimenkoira malinois on myös työkoira. Käyttölinjaisia malinois'ita toimii virkakoirina mm. poliisilla, puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella (ks. luku 4.2.5).

Belgianpaimenkoirakasvattajien omat jalostustavoitteet ja painotukset jalostusvalinnoissa eroavat toisistaan tavoiteltujen luonneominaisuuksien osalta, mistä johtuen kannassa esiintyy paljon vaihtelua.

4.2.2 Jakautuminen käyttö- ja näyttelylinjaan

Käyttölinja on alun perin ollut olemassa vain belgianpaimenkoira malinois'lla. Linjakako tarkoittaa käytännössä tiettyjen sukulinjojen eriytymistä tiettyyn käyttötarkoitukseen usean sukupolven ajalla ulkomuodon ja käyttöominaisuuksien perusteella. Tänä päivänä malinoismuunnoksessa puhutaan käyttö-, seka- ja näyttelylinjoista erillisinä sukulinjoina riippuen siitä, mitä koiria on sukutaulussa. Sekalinjaisiksi sanotaan tässä JTO:ssa koiria, joiden sukutaulussa on vähintään 25 % käyttölinjaisia belgianpaimenkoiria. Kokeista saadut koulutustunnukset eivät kerro, onko koira käyttölinjainen.

Käyttölinjaisia kuvataan yleisesti vietikkäämmiksi ja kovemmiksi kuin mitä näyttelylinjaiset belgianpaimenkoirat ovat.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Belgianpaimenkoiralla ei ole PEVISA-ohjelmassa luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyviä ehtoja.

Belgianpaimenkoiran luonne- ja käyttöominaisuuksien mittaamiseen käytetään tällä hetkellä luonnetestiä, MH-kuvausta sekä palveluskoirakokeita. Rodun jalostussuosituksissa huomioidaan luonteen osalta luonnetesti, palveluskoirakokeiden avoimen luokan koulutustunnus, mondioring-kokeen 2-luokan koulutustunnus, pelastuskoirakokeet, hyväksytyt vartiokoira-koe sekä hyväksytyt paimennuskokeen 2-luokan koulutustunnus.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Suoriutuakseen sille tarkoitetuista tehtävistä koiralta edellytetään tehtävään soveltuvaa luonnetta. Luonne muodostuu koiran perinnöllisistä taipumuksista sekä sen saamista kokemuksista ja oppimista asioista. Luonteesta saadaan viitteitä tarkkailemalla koiran käyttäytymistä erilaisissa tilanteissa. Luonne on siis koiran taipumus käyttäytyä tietyllä tavalla tietyissä tilanteissa. (Riitta Liimatainen: Käyttäytymisen geneettinen pohja).

Luonne- ja käyttöominaisuuksia kuvaavien tulosten periytymisasteet ovat tyypillisesti melko alhaisia, koska niiden tarkka mittaaminen on vaikeaa. Arkuudelle on kuitenkin useassa tutkimuksessa saatu korkea periytymisaste. Myös aggressiivisuuden periytymisaste on suuri. Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että jalostuskoiran tulee luonteensa puolesta kyetä käyttöön, johon rotu on jalostettu (Katariina Mäki: Jalostuskoiran valinta).

Luonne on koiran tärkein ominaisuus. Nyky-yhteiskunnassa koiran luonteella on suuri merkitys, koska koiran on sopeuduttava kaupunkioloihin ja kerrostaloasumiseen. Rotutyypillinen käyttäytyminen on yksi tärkeimmistä piirteistä, jotka tekevät koirasta hyvän rotunsa edustajan. Rotutyypillinen käyttäytyminen saa koirissamme aikaan juuri ne luonnepiirteet, joita arvostamme ja joita valitsemme koiraa ottaessamme. Kun jalostuskoiria valitaan pääasiassa ulkomuodon perusteella, ulkomuotoon epäsuotuisassa yhteydessä olevat ominaisuudet huonontuvat. Muun

muassa käyttöominaisuudet voivat huonontua ja jopa hävitä, jos niitä ei huomioida jalostusvalinnassa (Katariina Mäki: Käyttö vai näyttö).

Belgianpaimenkoira malinois'n luonteesta ja käyttäytymisestä päivittäistilanteissa ei yhdistyksellä ole tilastotietoa tällä hetkellä saatavilla. Yhdistyksen jatkuvassa sähköisessä terveystarkastuksessa kartoitetaan omistajien havaintoja koiriensa mahdollisista luonneongelmista. Kyselylomakkeen perusteella malinois'illa on ilmennyt yksittäisiä ongelmia mm. käytöshäiriöitä, aggressiivisuutta ihmisiä tai toisia koiria kohtaan, eroahdistusta ja paukkuarkuutta. Tietoja tarkasteltaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että annetut tiedot perustuvat omistajien subjektiivisiin näkemyksiin koiriensa luonteista.

Luonnetesti

Suomen Kennelliiton hyväksymät luonnetestisäännöt astuivat voimaan 1.6.1977 ja siitä alkaen on kyseistä luonnetestiä käytetty virallisesti koirien luonteen testaukseen Suomessa. Testisääntöjä ja lomakkeita on uudistettu ja ajanmukaistettu vuosina 1996 ja 2007. Kokemuksen myötä todettiin, että arvioitaessa koirien luonnetta tarvitaan vaihtoehtoisia ilmaisuja kuin mitä käytössä ollut lomake antoi. Pitää kuitenkin muistaa, että aina kun ihminen arvostelee, voi arvostelussa syntyä eroavaisuuksia.

Vuosina 2004–2008 rekisteröidyistä belgianpaimenkoirista on luonnetestattu 9,8 %. Eniten testattu muunnos suhteessa rekisteröinteihin on laekenois (42 %), toisena groenendael (18 %), kolmantena malinois (9 %) ja neljäntenä tervueren (8 %).

Luonnetestattujen belgianpaimenkoirien lukumäärät muunnoksittain vuosilta 2004–2008:

- tervueren 172 kpl
- groenendael 122 kpl
- malinois 56 kpl
- laekenois 24 kpl

Seuraavaan taulukkoon on otettu mukaan vuosina 2006–2011 *syntyneet* malinois't, yhteensä 111 testattua koiraa. Luonnetestin alaikäraja on 2 vuotta.

Taulukko 17. Luonnetestatut malinois't. Taulukossa on huomioitu vain yksi testi per koira.

Malinois	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Rekisteröinnit	111	141	181	151	168	146	898
testatut	22 (20%)	24 (17%)	23 (13%)	28 (18,5%)	11 (6,5%)	3 (2%)	111 (12,3%)
Testatuista	-	3 (2%)	1 (0,5%)	-	-	-	4 (0,4%)
< 75p							
keskeytetty	1(0,9%)	-	1 (0,5%)	1(0,6%)	-	-	3 (0,3%)

Taulukko 18. Luonnetestin osa-alueet linjoittain v.2007–2013

Malinois	Näyttelylinjainen, 76 koiraa	Seka- ja käyttölinjainen, 65 koiraa
Toimintakyky		
+3 suuri	-	2 (3%)
+2 hyvä	19 (25%)	26 (40%)
+1 kohtuullinen	3 (49%)	34 (52%)
-1 pieni	20 (26%)	3 (5%)
Terävyys		
+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	32 (42%)	29 (45%)
+2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	8 (10%)	7 (11%)
+1 Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	36 (47%)	28 (43%)
-1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-	1 (2%)
Puolustushalu		
+3 kohtuullinen, hillitty	30 (39%)	35 (54%)
+2 suuri, hillitty	13 (17%)	19 (29%)
+1 pieni	29 (38%)	10 (15%)
-1 haluton	4 (5%)	-
-2 erittäin suuri	-	1 (2%)
Taisteluhalu		
+3 suuri	22 (29%)	37 (57%)
+2 kohtuullinen	41 (54%)	17 (26%)
+1 erittäin suuri	1 (1%)	11 (17%)
-1 pieni	11 (14%)	-
-2 riittämätön	1 (1%)	-
Hermorakenne		
+3 tasapainoinen ja varma	-	1 (2%)
+2 tasapainoinen	3 (4%)	13 (20%)

+1 hieman rauhaton	68 (89%)	49 (75%)
-1 vähän hermostunut	5 (7%)	2 (3%)
Temperamentti		
+3 vilkas	25 (33%)	22 (34%)
+2 kohtuullisen vilkas	17 (22%)	-
+1 erittäin vilkas	30 (39%)	35 (54%)
-1a häiritsevän vilkas	4 (5%)	6 (9%)
-1c impulsiivinen		2 (3%)
Kovuus		
+3 kohtuullisen kova	19 (25%)	30 (46%)
+2 kova	-	2 (3%)
+1 hieman pehmeä	48 (63%)	32 (49%)
-2 pehmeä	9 (12%)	1 (2%)
Luoksepäästävyys		
+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	47 (62%)	57 (88%)
+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	14 (18%)	5 (8%)
+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	15 (20%)	3 (5%)
-3 salakavala		1 (1%)
Laukauspelottomuus		
+++ laukaisuvarma	54 (71%)	56 (86%)
++ laukaisukokematon	17 (22%)	2 (3%)
+ paukkuarthyisiä	1 (1%)	7 (11%)
- laukaussaltis	3 (4%)	-
- - laukauserka	1 (1%)	-

Belgianpaimenkoira malinois on työ- ja harrastuskoira ja sen tulisi olla luonteeltaan sellainen, että harrastaminen ja työnteko sen kanssa onnistuu. Pelkkää luonnetestiä ei voi pitää jalostusyksilön valinnan kriteerinä, mutta sitä tulisi käyttää hyödyksi kartoitettaessa, mitä heikkouksia ja

vahvuuksia jalostusyksilöllä on ja miten niitä voisi pyrkiä tasapainottamaan sopivalla jalostuskumppanin valinnalla. Luonnetestin pistemäärästä voidaan tehdä vain suuntaa antavia johtopäätöksiä koiran luonteesta. Vain näkemällä koiran luonnetestipöytäkirjan ja eri osioiden pisteet ja/tai näkemällä itse koira testissä voidaan johtopäätöksiä koiran luonteesta tehdä.

Jalostusvalinnoissa tulisi kiinnittää huomiota palveluskoiralle tärkeisiin ominaisuuksiin, mm. hermorakenteeseen, toimintakykyyn, taisteluhaluun ja temperamenttiin. Hermorakenteeseen ei voi koulutuksella vaikuttaa. Se on koiran synnynnäistä kykyä hallita jännitystiloja.

Taisteluhalu, jota voidaan kuvata myös koiran sitkeydeksi ja periksi antamattomuudeksi, on työ- ja harrastuskoiralle tärkeä moottori. Se on synnynnäinen halu ja taipumus nauttia taistelusta ilman, että se perustuu aggressioon. Taisteluhaluinen koira nauttii käyttäessään leukojaan ja lihaksiaan, ja tällaista koira on helppo motivoida leikkimällä. Toimintakyvyllä tarkoitetaan koiran rohkeutta. Toimintakykyinen koira pystyy hallitsemaan hermonsa pelottavissakin tilanteissa. Arka koira, jolla on toimintakyky pieni, saattaa mennä paniikkiin tilanteessa, jonka se kokee vieraaksi.

Temperamentilla tarkoitetaan koiran käyttäytymisen vilkkautta, tarkkaavaisuutta sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöön. Vilkas koira havaitsee nopeasti ympäristön tapahtumat mutta pystyy keskittymään työhön, jota on tekemässä. Jalostuksessa tulisi varoa häiritsevän suurta vilkkautta, joka saattaa vaikeuttaa koiran kouluttamista ja päivittäistä elämää sekä työkäyttöä. Vilkkaudesta huolimatta koiran on oltava keskittymiskykyinen.

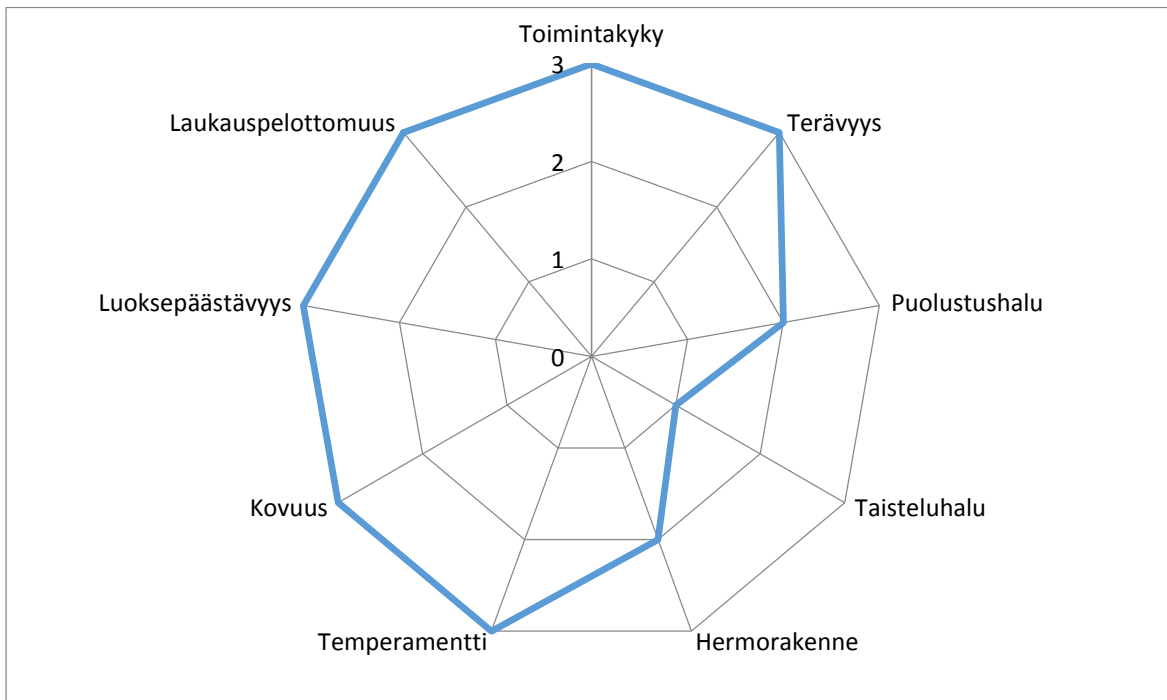
Luonnetestatuilla malinois'illa näkyy puutteita toimintakyvyssä (näyttelylinjaisilla pieni 26 %:lla) sekä taisteluhaluissa (näyttelylinjaisilla pieni 14 %:lla, riittämätön 1 %:lla). Temperamentti on näyttelylinjaisilla erittäin vilkas 39 %:lla, häiritsevän vilkas 5 %:lla ja seka- tai käyttölinjaisilla erittäin vilkas 54 %:lla ja häiritsevän vilkas 9 %:lla.

Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteena oli toimintakyvyn ja taisteluhaluun arvosanojen parantaminen siten, että toimintakyvyn tavoitearvosanoiksi asetettiin ”suuri” (nyk. ”hyvä”) tai ”erittäin suuri” (nyk. ”suuri”) ja taistelutahdon tavoitearvosanoiksi ”suuri” tai ”erittäin suuri”. Sekä käyttö- ja seka- että näyttelylinjaisilla malinois'illa yleisin toimintakyvyn arvosana tarkastelujaksolla on ”kohtuullinen”. Käyttö- ja sekalinjaisilla toiseksi yleisin arvosana on ”hyvä” (ent. ”suuri”) ja näyttelylinjaisilla ”pieni”. Taistelutahdon kohdalla käyttö- ja sekalinjaisten malinois'iden yleisin arvosana tarkastelujaksolla on ”suuri” ja näyttelylinjaisilla ”kohtuullinen”. Toiseksi yleisin taistelutahdon arvosana käyttö- ja sekalinjaisilla malinois'illa on ”kohtuullinen” ja näyttelylinjaisilla ”suuri”.

Toimintakyvyn yleisin arvosana on malinois'illa edelleen +1 ”kohtuullinen”; näyttelylinjaisilla arvosanan osuus on 49 % ja käyttölinjaisilla 52 % (Vuoden 2010 JTO:N tarkastelussa arvosanan osuus oli 55 %), mutta näyttelylinjaisten kohdalla on havaittavissa pieni suuntaus arvosanasta +1 ”kohtuullinen” arvosanaan -1 ”pieni” (osuus 26 %). Tähän kannattaa jalostusvalinnoissa kiinnittää huomiota. Hermorakenteen, temperamentin, luoksepäästävyuden ja laukauspelottomuuden arvosanat ovat pysyneet kutakuinkin ennallaan edelliseen JTO:aan verrattaessa.

Laukauspelottomuus on positiivinen luonnetestatuista näyttelylinjaisista malinois'ista 94 %:lla ja seka- ja käyttölinjaisista 100 %:lla, mutta SBPKY:n jatkuvasta sähköisestä terveystarkastuksesta ilmenee, että malinois'illa on omistajien ilmoitusten mukaan ongelmia mm. kovien äänien kanssa

(ilotulitteet, ukkonen) ja koirat reagoivat myös ampumiseen. Terveyskyselyvastauksista ei käy ilmi, onko edellä kyseisiä koiria luonnetestattu.

Kuva 2. Kennelliiton luonnetesti, belgianpaimenkoiran ihanneprofiili

- 1 = TOIMINTAKYKY 3 erittäin suuri
- 2 = TERÄVYYS 3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- 3 = PUOLUSTUSHALU 2 suuri, hillitty
- 4 = TAISTELUHALU 1 erittäin suuri
- 5 = HERMORAKENNE 2 tasapainoinen
- 6 = TEMPERAMENTTI 3 vilkas
- 7 = KOVUUS 3 kohtuullisen kova
- 8 = LUOKSEPÄÄSTÄVYYS 3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
- 9 = LAUKAUSPELOTTOMUUS +++ laukausvarma

Tavoitteena luonteen osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira malinois'ista JOKO suorittaa luonnetestin niin että taistelutahto, toimintakyky, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat plussalla sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75 TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden ALO-luokan koulutustunnuksen.

MH-luonnekuvaus

MH-luonnekuvaus on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980-luvulla ja 1.1.2010 luonnekuvaus tuli virallisesti hyväksytyksi testimuodoksi Suomessa. Luonnekuvaus koostuu kymmenestä eri kohdasta, joista jokaisessa on 1–5 testattavaa asiaa. MH-kuvauksen avulla voidaan saada selville yksilöiden sosiaalisuus, leikkihalukkuus, saalistushalukkuus, reagointi yllättäviin tapahtumiin sekä näköaistin että kuuloaistin välityksellä sekä reagointi pitkään kestäväen uhkaan

Taulukko 19. Vuosina 2006–2011 syntyneiden MH-kuvauksessa käyneiden malinois’iden tulokset (yhteensä 29 koiraa, joista yhden ohjaaja keskeytti kuvauksen).

1a	Kontakti, tervehtiminen		Välttää kontaktia, väistää 1/3,4%	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen 24 / 83%	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkeä, haukkuu jne. 3 / 10%
1b	Kontakti, yhteistyö	Ei lähde vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla 1 / 3,4%	Lähtee mukaan haluttomasti 1 / 3,4%	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta 11 / 38%	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta 13/45%	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta 2 / 7%
1c	Kontakti, käsittely	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra/ei tehdä loppuun 2 / 7%	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta 5 / 17%	Hyväksyy käsittelyn 18 / 62%	Hyväksyy ja ottaa kontaktia 2 / 7%	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla 1 / 3,4%
2a	Leikki 1, leikkihalu		Ei leiki - osoittaa kiinnostusta 1/3,4%	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee 7/24%	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen 14/48%	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen 6 / 21%
2b	Leikki 1, tarttuminen			Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla 12 / 41%	Tarttuu heti kokosuulla 10 / 34%	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista 6 / 20,6%
2c	Leikki 1, purrote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen 1 / 3,4%	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan 1 / 3,4%	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudelleen/Korjailee otetta 10 / 34%	Tarttuu heti kokosuulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa 8 / 28%	Tarttuu heti kokosuulla, vetää, tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa 8 / 28%
3a1	Takaa-ajo 1	Ei aloita 11 / 38%	Aloittaa, mutta keskeyttää 5 / 17%	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista 3 / 10%	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille 8 / 28%	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille 1 / 3,4%

					Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista 6 / 21%	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille 9 / 31%	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille 2 / 7%
3a2	Takaa-ajo 2	Ei aloita 8 / 28%	Aloittaa, mutta keskeyttää 3 / 10%				
3b1	Tarttuminen 1	Ei kiinnostu saaliista/Ei juokse perään 16 / 55%	Ei tartu, nuuskii saalista 3 / 10%		Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä 4 / 14%	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa 4 / 14%	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia 1 / 3,4%
3b2	Tarttuminen 2	Ei kiinnostu saaliista/Ei juokse perään 12 / 41%	Ei tartu, nuuskii saalista 5 / 17%		Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä 4 / 14%	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa 3 / 10%	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia 3 / 10%
4	Aktiviteettitaso		Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata 10 / 34%		Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja 12 / 41%	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen 3 / 10%	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/Rauhaton koko ajan 3 / 10%
5a	Etäleikki, kiinnostus		Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja 4 / 14%		Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja 17 / 59%	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä 4 / 14%	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä 3 / 10%
5b	Etäleikki, uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä 25 / 86%	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa 2 / 7%		Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa 1 / 3,4%		
5c	Etäleikki, uteliaisuus	Ei saavu avustajan luo 7 / 24%	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo 1 / 3,4%		Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo 3 / 10%	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä 9 / 31%	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua 8 / 28%
5d	Etäleikki, leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta 8 / 28%	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta 2 / 7%			Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota 18 / 62%
5e	Etäleikki, yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta 11 / 38%	Kiinnostuu, mutta keskeyttää		On kiinnostunut leikkivästä avustajasta 10 / 34%	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta 2 / 7%	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään 5 / 17%
6a	Yllätys, pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti 7 / 24%	Kyykistyy ja pysähtyy 6 / 20,6%		Väistää kääntämättä pois katsetaan haalarista 11 / 38%	Pakenee enintään 5 metriä 4 / 14%	
6b	Yllätys, puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä 21 / 72%	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä 5 / 17%		Osoittaa useita uhkauseleitä 1 / 3,4%	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä 1 / 3,4%	

6c	Yllätys, uteliaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan / Ei mene ajoissa 2 / 7%	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa 10 / 34%	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä 1 / 3,4%	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin 6 / 20,6%	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua 9 / 31%
6d	Yllätys, jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaista liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä 23 / 79%	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla 3 / 10%	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen 2 / 7%	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	
6e	Yllätys, jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin 16 / 55%	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla 6 / 20,6%	Pysähtyy, haistelee tai katselee väh. kahdella ohituskerralla 5 / 17%		Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla 1 / 3,4%
7a	Ääniherkkyys, pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti 5 / 17%	Kyykistyy ja pysähtyy 1 / 3,4%	Väistää kääntämättä pois katsetaan 18 / 62%	Pakenee enintään 5 metriä 2 / 7%	Pakenee enemmän kuin 5 metriä 2 / 7%
7b	Ääniherkkyys, uteliaisuus	Ei mene katsomaan/ei mene ajoissa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa 9 / 31%	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä 1 / 3,4%	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin 2 / 7%	Menee räminälaitteen luo ilman apua 16 / 55%
7c	Ääniherkkyys, jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita vai väistämistä 23 / 79%	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla 2 / 7%	Pieni niaus tai nopeuden vaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen 1 / 3,4%	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla 2 / 7%	
7d	Ääniherkkyys, jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan 19 / 66%	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla 6 / 20,6%	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla 3 / 10%		
8a	Aaveet, puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä 15 / 52%	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä 6 / 20,6%	Osoittaa useita uhkauseleitä 6 / 20,6%	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä 1 / 3,4%	
8b	Aaveet, tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja ja sen jälkeen ei kiinnostusta/Ei kiinnostu lainkaan 2 / 7%	Katselee aaveita silloin tällöin 8 / 28%	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista 10 / 34%	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja 4 / 14%	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan 4 / 14%
8c	Aaveet, pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla 9 / 31%	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa 11 / 38%	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä 4 / 14%	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä 2 / 7%	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta/Pakenee 2 / 7%

8d	Aaveet, uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois/Ei mene ajoissa 1 / 3,4%	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa 6 / 20,6%	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä 2 / 7%	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin 11 / 38%	Menee katsomaan ilman apua 8 / 28%
8e	Aaveet, kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia / Ei mene ajoissa		Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avustajaan 26 / 90%	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu 2 / 7%
9a	Leikki 2, leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta 1 / 3,4%	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta 2 / 7%	Leikkii - aktiivisuus lisäänty/vähenee 8 / 28%	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen 15 / 52%	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen 2 / 7%
9b	Leikki 2, tarttuminen	Ei tartu esineeseen 1 / 3,4%		Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla 11 / 38%	Tarttuu heti kokosuulla 12 / 41%	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista 4 / 14%
10	Ampuminen	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön 14 / 48%	Häiritsevyys lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön 4 / 14%	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen 5 / 17%	Keskeyttää leikin/passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/passiivisuuteen 2 / 7%	a)Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta 2 / 7%
						b)Ohjaaja kieltäytyy/luopuu ampumisesta 1 / 3,4%

Jalostustarkastus

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys pyrkii järjestämään jalostustarkastuksia. Jalostustarkastus koostuu virallisen ulkomuototuomarin tekemästä ulkomuodon arvioinnista sekä vapaaehtoisesta maalimiehen viettititestistä koiran käyttöominaisuuksien arviointina.

Näyttelyt

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry järjestää belgianpaimenkoirien erikoisnäyttelyn kerran vuodessa.

Kennelliiton näyttelyiden arvosteluihin kirjattujen luonnearvioiden mukaan belgianpaimenkoira malinois'ista käyttäytyi v. 2013 pidetyissä näyttelyissä rodunomaisesti lähestyttäessä 99 %, väisti lähestyttäessä 0,3 % ja oli vihainen 0,6 %.

On hyvä muistaa, että rodunomainen käyttäytyminen voi tarkoittaa eri ihmisille erilaista käyttäytymistä eikä pelkästään näyttelyarvosteluiden perusteella voi tehdä johtopäätöksiä rodun luonteesta.

Taulukko 20. Ulkomuototuomareiden näyttelyssä v. 2013 antamat sanalliset arviot malinois'iden luonteista. Huomioitavaa on, että osa tuomareista on rastittanut arvostelulomakkeesta kohdan "rodunomainen lähestyttäessä", vaikka olisikin kirjoittanut arvosteluun negatiivisen maininnan koiran luonteesta. Sanallisia luonnearvioita vuodelta 2013 oli yhteensä 154.

Malinois			
Positiivista	kpl	Negatiivista	kpl
Avoin iloinen temperamentti	1	Aggressiivinen	1
Avoin ja luoksepäästävä	7	Aivan liian varautuneesti tuomariin suhtautuva	1
Avoin ja ystävällinen	1	Herkkä	1
Erinomainen käytös	2	Hermostunut esiintyminen	1
Erinomainen luonne	9	Hieman stressaantunut	1
Erinomainen temperamentti	26	Hieman turhan herkkä tilanteessa	1
Erittäin hieno käytös	1	Hieman varautunut	1
Erittäin hyvä temperamentti	3	Koira murisee tarkastettaessa, käytöksen tulee tasaantua	1
Erittäin miellyttävä temperamentti	2	Luoksepäästävä mutta varautunut tänään	1
Esiintyy itsevarmasti	2	Murisee hampaita katsottaessa	1
Esiintyy reippaasti	1	Murisi hampaita tarkistettaessa, liian vahva luonne, mikä epätyypillistä	1
Fantastinen temperamentti	1	Osoittaa ujoutta mutta on käsiteltävissä	1
Hyvä käytös	2	Ujo	1
Hyvä luonne	5	Ujo ja stressaantunut	1
Hyvä temperamentti	13	Yht. 14 (9,9 %)	
Ihastuttava temperamentti	9		
Itsevarma käytös	1		
Miellyttävä käytös	4		
Miellyttävä luonne	2		
Miellyttävä temperamentti	20		
Mukava käytös	4		
Paljon temperamenttia	1		
Reipas esiintyminen	2		
Reipas käytös	4		
Stressaantunut	2		
Super temperamentti	1		
Tasapainoinen luonne	1		
Temperamenttinen	1		
Tyypillinen käytös	1		
Tyypillinen luonne	1		
Valpas	1		
Varma käytös	3		
Ystävällinen luonne	1		
Ystävällinen temperamentti	4		
Ystävällinen varma käytös	1		
Yht. 140 (90,9 %)			

Viettitesti

SBPKY ry järjesti kesäkuussa 2013 viettitestauksen, jossa testattiin belgianpaimenkoirien luonneominaisuuksia rotumääritelmän näkökulmasta. Testissä päteväytyy suojelumaalimies leikitti koiria yksitellen ja arvioi niiden toimintakykyä, puruotetta, puolustuskäyttäytymistä, saalisviettiä sekä viettitasoa portaattomalla asteikolla. Testin suorittaminen ei edellyttänyt koiralta aiempaa koulutusta tai muuta etukäteisvalmistautumista.

Viettitettiin osallistui yhteensä 20 koiraa: 12 groenendaelia, neljä malinois'ta sekä neljä tervuerenia. Laakenois'ita ei osallistunut testiin. Osallistuneista koirista kolme läpäisi testin huomautuksitta, kuusi hyväksyttiin huomautuksin ja 11:llä oli puutteita testatuissa ominaisuuksissa. Laajempien päätelmien tekemiseksi otanta on kuitenkin liian pieni. Vuoden 2013 syksyille suunniteltu toinen testaus tilaisuus jouduttiin osanottajapulan vuoksi perumaan.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Belgianpaimenkoira malinois on alun perin ollut paimenkoira, nykyään se on työkoira (mm. vartiointi, suojelu ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

Malinois'n suojelukoirakäyttölinja on FCI:n rekisteröimien koirarotujen vanhin. Esimerkiksi Hollannin poliisikoirayhdistys KNPV on käyttänyt malinois'ta 1900-luvun alusta lähtien. (<http://www.kayttobelgi.info/historia.html>)

Kennelliiton valtuusto hyväksyi 27.11.2011 paimennuskoesäännöt muille roduille kuin bordercollieille ja australiankelpieille. Koesäännöt ovat olleet voimassa 1.5.2012 alkaen. Paimennuskoe mittaa koiran luontaisia taipumuksia paimennukseen ja sen kykeneväisyyttä toimia paimenkoirana oikeissa työtehtävissä.

Virallista paimennuskokeessa ei Suomessa ole vielä nähty malinois'ta.

Kokeet

Palveluskoirakoetta pidetään belgianpaimenkoiran rodunomaisena koemuotona. Palveluskoirakokeissa mitataan koiran käyttöominaisuuksia. Hyvin tärkeä tavoite tulevaisuudessa on pitää yllä rodun soveltuvuutta palveluskoirakokeisiin.

Tavoitteena luonteen osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira malinois'ista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että taistelutahto, toimintakyky, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat plussalla sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75 TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden ALO-luokan koulutustunnuksen.

PK-kokeet

Käyttölinjaisia malinois'ita osallistuu runsaslukuisesti kansainvälisen koesäännön mukaiseen suojelukokeeseen (IPO) ja monidoring-kokeeseen sekä kansallisiin pk-lajeihin. Näyttely- ja sekalinjaiset malinois't osallistuvat lähinnä kansallisiin lajeihin. Vuosittain järjestetään kansallisissa lajeissa sekä suojelussa että monidoringissä rotumestaruuskokeet.

Alla olevaan taulukkoon on laskettu v.2006–2012 rekisteröidyt malinois't, jotka ovat suorittaneet kansallisten lajien, FH:n tai IPO:n koulutustunnuksen.

Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin koulutustunnus. Koulutustunnuksen saaneen koiran AVO-luokan koulutustunnusta ei ole siis huomioitu taulukkoon mukaan, jos samalla koiralla ylin koulutustunnus on voittajaluokasta. Huomioitavaa on myös se, että samalla koiralla voi olla useita koulutustunnuksia eri lajeista, mutta taulukkoon on laskettu vain ylin koulutustunnus yhdestä lajista yhden kerran.

Taulukko 21. Malinois'iden pk-koetulokset

Malinois	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Yht.
Rekisteröinnit	111	141	181	151	168	146	196	1094
3-luokan koulutustunnus	24 (21,6%)	25 (17,7%)	27 (15%)	28 (18,5%)	10 (6%)	5 (3,4%)	2 (1%)	121 (11%)
2-luokan koulutustunnus	4 (3,6%)	4 (2,8%)	11 (6%)	4 (2,6%)	8 (5%)	5 (3,4%)	-	36 (3,2%)
Yht.	28 (25,2%)	29 (20,5%)	38 (21%)	32 (21,1%)	18 (11%)	10 (6,8%)	2 (1%)	157 (14,3%)

Avoimen luokan koulutustunnuksen v. 2006–2012 rekisteröidyistä malinois'ista on saavuttanut 14,2 %.

BH – käyttäytymiskoe

Alla olevassa taulukossa on v. 2006–2012 syntyneiden BH-kokeessa käyneiden malinois'iden lukumäärä. Osallistumis-% on laskettu suhteessa v. 2006–2012 rekisteröinteihin.

Taulukko 22. Malinois'iden BH-koetulokset

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Yht.
Malinois	56	52	92	77	69	49	14	409 (37%)

BH-kokeeseen (käyttäytymiskoe) osallistumiseen tulee kannustaa. Tätä ei voida pitää vähäpätöisenä seikkana nyky-yhteiskunnan vaatimukset huomioon ottaen. On erittäin tärkeää, että belgianpaimenkoira säilyy vastaisuudessakin omistajansa hallittavana, yhteiskuntakelpoisena koirana kaikissa olosuhteissa. Ampuminen poistettiin BH-kokeesta vuonna 2005.

PEKO – pelastuskoirakokeet

Belgianpaimenkoira monipuolisena harrastus- ja työkoirana soveltuu myös pelastuskoiratoimintaan. Pelastuskoirilla suoritetaan vähän kokeita, koska harrastajakunta keskittyy käytännön pelastustoimintaan ja koska laji ei ole kilpailulaji, lukuun ottamatta IPOR-koetta.

Alla olevassa taulukossa on v. 2006–2012 *syntyneiden*, Palveluskoiraliiton pelastuskoirakokeen hyväksytysti suorittaneiden malinois'iden lukumäärä. Jokaiselta koiralta on huomioitu paras tulos/laji. Lisäksi vuosina 2009–2013 kaksi malinois'ta suoritti hyväksytysti Suomen Pelastuskoiraliiton pelastuskoirakokeen.

Taulukko 23. Malinois'iden pelastuskoirakoetulokset

Malinois	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pera-A		3	2	1		-	-
PEHA A		2				-	-
PEHA B	1	1	1		1	-	-
PEJA A					1	-	-
Yht.	1	6	3	1	2		

TOKO

Belgianpaimenkoira malinois soveltuu erittäin hyvin myös tottelevaisuuskokeisiin. Selvästi eniten koekäyntejä on alokasluokassa. Vuosittain järjestetään tokon rotumestaruuskilpailut. Alla olevassa taulukossa on v. 2006–2012 *syntyneiden*, kussakin luokassa tuloksen saavuttaneiden malinois'iden lukumäärä. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos.

Taulukko 24. Malinois'iden tottelevaisuuskoetulokset

Malinois	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Yht.
rekisteröinnit	111	141	181	151	168	146	196	1094
ALO	11	4	9	14	9	12	2	74 (7%)
AVO	3	7	10	9	5	6	2	50 (5%)
VOI	3	3	2	5	2	-	1	21 (2%)
EVL	3	1	8	2	1	1	-	20 (1,8%)
Yht.	20	15	29	30	17	19	5	135
	(18%9	(11%)	(16%)	(20%)	(10%)	(13%)	(2,5%)	(12,3%)

AGILITY

Alla olevassa taulukossa on v. 2006–2011 *syntyneiden*, agilityssä kilpailleiden malinois'iden lukumäärä.

Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos. Kilpailuoikeus on 18 kk:n ikäisellä koiralla.

Taulukko 25. Malinois'iden agilitytulokset

Malinois	2006	2007	2008	2009	2010	2011	yht.
rekisteröinnit	111	141	181	151	168	146	898
3-luokka	13	5	7	3	7	2	37 (4%)
2-luokka	3	3	6	1	3	3	19 (2%)
1-luokka	7	4	6	8	6	6	37 (4%)
	13 (12%)	12 (8,5%)	19 (10%)	12 (8%)	16 (9,5%)	11 (7,5%)	93 (10%)

VEPE (Vesipelastus)

Vuonna 2013 järjestettiin ensimmäisen kerran VEPE-rotumestaruuskilpailut.

Alla olevassa taulukossa on esitetty vuosina 2006–2012 *syntyneiden*, vesipelastuskokeen suorittaneiden malinois'iden lukumäärä. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos.

Taulukko 26. Malinois'iden vesipelastustulokset

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Yht.
Malinois	2	-	2	-	1	1	6

Valjakkohiihto

Nopeana ja fyysisesti kestäväenä koirana belgianpaimenkoira malinois soveltuu erinomaisesti valjakkohiihtoon. Valjakkohiihdossa järjestetään vuosittain myös belgianpaimenkoirien rotumestaruuskilpailut.

Alla olevaan taulukkoon on laskettu v. 2006–2011 *syntyneiden*, valjakkohiihdossa kilpailleiden malinois'iden lukumäärä. Jokainen koira on huomioitu vain kerran.

Taulukko 27. Valjakkohiihdossa kilpailleet malinois't

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Yht.
Malinois	5	8	10	10	6	3	42

Hyötykoira-, virkakoira tai muu työkäyttö

Suomen viranomaisilla on käytössä sekä puhdasrotuisia käyttölinjaisia malinois'ita että niin kutsuttuja X-malinois'ita. X-malinois on joko puhdasrotuinen rekisteröimätön malinois tai sekarotuinen, erityisesti työkäyttöön tarkoitettu koira, jonka sukutaustoissa on pääosin malinois'ita.

Puolustusvoimilla on tällä hetkellä n. 40–45 rekisteröityä käyttölinjaista malinois'ta. Poliisilla on tällä hetkellä 129 rekisteröityä käyttölinjaista malinois'ta ja 29 X-malinois'ta.

Rajakoirakokeen on suorittanut hyväksytysti 6 käyttölinjaista malinois'ta.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Belgianpaimenkoira on voimakkaasti ohjaajaansa ja perheeseensä leimautuva. Kotioloissa belgianpaimenkoiran tulee olla tasapainoinen, hyvähermoinen ja hyväntahtoinen. Se viihtyy yleensä hyvin ihmisten parissa ja osallistuu innokkaasti kaikkeen perheen sisäiseen puuhailuun. Sen tulee kyetä kohtaamaan arjen normaalit haasteet ja sen kanssa täytyy pystyä kulkemaan erilaisissa paikoissa ja harrastamaan eri lajeja. Koska belgianpaimenkoira on palveluskoira, se tarvitsee tehtäviä, joihin se voi purkaa energiansa. Kun sillä on säännöllisesti jotakin aktiivista tekemistä ja aivovoimistelua ja se on saanut toiminnantarpeensa tyydyttyä, belgianpaimenkoira on helppo ja sopeutuvainen koira kotioloissa. Belgianpaimenkoira kotikoiranakin tarvitsee kunnollisen peruskoulutuksen.

Belgianpaimenkoiran yksinolo kotona on joillekin yksilöille ongelma. SBPKY:n jatkuvan terveystietokyselyssä on raportoitu eroahdistuksesta kärsivistä koirista. Eroahdistus ilmenee yleensä yksin ollessa tehtyinä tuhotöitä tai ääntelynä. Useimmat vastaukset kuvailevat koiran ulvovan, haukkuvan, repivän paikkoja tai olevan erityisen levoton jäädessään yksin. On huomioitava kuitenkin, ettei kaikki ”repiminen ja tuhoaminen” ole eroahdistusta. Koiran normaalia pentuajan taipumusta tehdä tihutöitä ei tule yhdistää eroahdistukseen. On normaalia, että aktiivisessa pentuiässä oleva koira järsii vähän lattialistaa tai pureskelee sohvaa, syö ja järsii tavaroita.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Lisääntymiskäyttäytymistä tarkasteltaessa voidaan todeta, että belgianpaimenkoiran lisääntymisen tulee tapahtua mahdollisuuksien mukaan luonnollisella astumisella. Yksi terveen rodun merkki on ongelmaton lisääntyminen. Tällöin astutusten pitäisi sujua hyvin, narttujen tiinehtyä ja synnyttää ongelmattomasti, sekä hoivata pentujaan itsenäisesti ja luonnollisesti.

Tällä hetkellä yhdistyksellä ei ole saatavilla tilastoja lisääntymisongelmista, mutta yhdistyksen jatkuvan terveystietokyselyn perusteella on tiedossa narttukoiria joilla on mainintoja poikkeavista juoksukierroista, tiheistä juoksuista tai vaikeista valeraskauksista, joiden takia koira on steriloitu. On raportoitu myös nartuista, jotka eivät ole antaneet astua tai astutuksesta huolimatta ole tulleet

kantaviksi. Uroksien kohdalla on yksittäisiä mainintoja lisääntymiskyvyttömyydestä sekä kastroinneista eturauhasongelmien vuoksi.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Toisiin koiriin ja vieraisiin ihmisiin suhtautuminen on hyvin yksilöllistä ja riippuu usein paljolti tilanteesta. Belgianpaimenkoiran tulee olla rotumääritelmän mukaan tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Hylkäävinä virheinä luonteessa nähdään aggressiivisuus ja arkuus. Yhdistyksen jatkuvan terveystarkastuksen perusteella tiedossa on tapauksia, joissa koiria on lopetettu aggressiivisuuden ja/tai vihaisuutensa vuoksi. Koiranetin kuolinsyytilastoon oli 20.12.2014 mennessä kirjattu 13 malinois'n lopetuksen syyksi käytös- tai käyttäytymishäiriöt.

Pelot ja ääniherkkyys

Äänivarmuus on sidoksissa koiran hermorakenteeseen. Ääniarkuus on todettu voimakkaasti periytyväksi ominaisuudeksi ja se saattaa hankaloittaa koiran ja omistajan normaalia elämää.

Yhdistyksen jatkuvan terveystarkastuksen perusteella tiedetään, että malinois'issa on havaittu esiintyvän jonkin verran ääniarkuutta ja -herkkyttä (2 koiralla) sekä paukkuarkuutta (9 koiralla), joka ilmenee pk-kokeissa. Terveystarkastuksen perusteella ongelmia nähdään myös erilaiset alustat, mm. liukkaat lattiat, portaat, rappukäytävät sekä agilitykeinu.

Arka, pelokas ja herkästi stressaantuva koira voi huonosti eikä sitä tule käyttää jalostukseen.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Alle vuoden ikäisenä belgianpaimenkoira tulee herkkään ikävaiheeseen. Hormonit saattavat sekoittaa koiran päätä ja sen käytös voi muuttua suurestikin. Se voi koittaa venyttää sille asetettuja rajoja ja voi tuntua että se on unohtanut kaiken aikaisemmin oppimansa. Vartiointi ja vahtiminen korostuvat, ja koira voi puolustaa kiihkeästi räyhäten esim. omistajan autoa tai asuntoa. Se voi myös murista perheenjäsenille, vahtia makuupaikkaansa, ruokakuppiaan ja lelujaan.

Nuori belgianpaimenkoira voi käyttäytyä pelokkaasti tilanteissa, joihin se on aiemmin suhtautunut normaalisti. Se voi murista tai haukkua pelkonsa kohteelle, yrittää hyökätä tai juosta karkuun. Tavaroiden pureskelu ja asunnon tuhoaminen saattavat alkaa uudelleen. Nuoren belgianpaimenkoiran reagointi eri asioihin ja reagoinnin voimakkuus riippuu paljolti koiran puolustusvietistä. Voimakas puolustusvietti voi olla kokemattomalle koiran omistajalle hyvinkin haasteellista.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Belgianpaimenkoirilla ei esiinny käyttäytymiseen vaikuttavia rakenteellisia ongelmia.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Belgianpaimenkoira malinois'n luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyvää tietoa saadaan yhdistyksen jatkuvasta terveystarkastuksesta, luonnetestien ja MH-kuvauksien avulla sekä KoiraNetin kuolinsyytilastoista. Virkakoirien luonteista ja ominaisuuksista raportoivat viranomaiset.

Ongelmiksi voidaan ajatella testien perusteella paljastuneita puutteita koirien toimintakyvyssä ja taisteluhaluissa sekä liiallista vilkkautta, joka vaikuttaa koiran keskittymiskykyyn. Palveluskoiralta vaaditaan hyvää toimintakykyä ja taisteluhalua sekä keskittymiskykyä, joten onkin tärkeää, että jalostukseen käytettävien koirien kohdalla kiinnitetään huomioita näihin ominaisuuksiin.

Arkuuden ja aggressiivisuuden on todettu olevan periytyvää, ja yhdistyksen jatkuvan terveystarkastuksen perusteella tiedämme, että arkuutta vieraita ihmisiä kohtaan esiintyy malinois'illa jonkin verran. Lisäksi muutamilla koirilla on esiintynyt vihaisuutta/aggressiivisuutta ihmisiä tai muita koiria kohtaan. Tämä näkyy erityisesti kuolinsyytilastoissa. Joillakin koirilla on ilmennyt myös arkuutta voimakkaisiin ääniin, mm. paukkuarkuutta, pelkoa ukonilmalla ja ilotulitteisiin reagoimista.

Jalostuksessa tulisi pyrkiä avoimiin ja luoksepäästäviin koiriin, eikä hermostunutta, arkaa, ääniherkkää tai aggressiivista koiraa saa käyttää jalostukseen.

Tämän lisäksi on huomioitava se, että harrastustoiminta kattaa vain pienen osan koiran kanssa vietetystä ajasta ja että belgianpaimenkoira on myös perhekoira, eivätkä yllä esitetyt negatiiviset luonteenpiirteet ole tämänkään vuoksi eduksi. Nyky-yhteiskunta asettaa yhä kovenevia vaatimuksia koiranpidolle, joten jalostuksessa tulee pyrkiä yhteiskuntakelpoiseen koiriin, joilla terävyys ja puolustustahto eivät ole liioiteltua ja arkielämää haittaavia.

Onkin tärkeää, että koirien omistajat vastaisivat yhdistyksen terveystarkastukseen myös luonteiden osalta, jotta yhdistys saa ajan tasalla olevaa tietoa koirien luonteista.

Koirien luonneominaisuuksista saataisiin enemmän tietoa lisäämällä PEVISA-ohjelmaan pakollinen osallistuminen johonkin luonnetta arvioivaan testausmuotoon tai osallistuminen pk-kokeeseen. Tällainen vaatimus voisi olla esimerkiksi joko luonnetestin tai MH-kuvauksen suorittaminen tai vaihtoehtoisesti koulutustunnus palveluskoirakokeessa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Belgianpaimenkoirat ovat vuodesta 1995 kuuluneet PEVISA-ohjelman piiriin (JTO 2005: 30) lonkkaniveldysplasian ja silmäsairauksien osalta. Rodun ensimmäinen PEVISA-ohje hyväksyttiin yleiskokouksessa marraskuussa 1993 (JTO 1994: 14), ja se määritteli lonkkaniveldysplasian raja-arvoksi B:n. Vuoden 2011 alusta lähtien on ulkomaisessa rekisterissä olevaa urosta voitu käyttää jalostukseen kerran ilman lonkkakuvaustulosta (JTO 2010: 31).

Silmäsairauksista rodun PEVISA-määräykset koskivat ensin perinnöllistä harmaakaihia (HC) sekä PRA:ta, sittemmin ohjelmaan liitettiin myös retinan dysplasia (RD) sekä pannus keratititis. Silmälausunnon voimassaoloaika on vaihdellut ollen alun perin 18 kuukautta, sen jälkeen 24 kuukautta, välillä 12 kuukautta ja tällä hetkellä jälleen 24 kuukautta. Vuonna 2004 sisällytettiin PEVISA-ohjelmaan myös kyynärnivelten kuvauspakko ilman raja-arvoa.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

ELT Anu Lappalainen

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3–12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälänjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A
ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyörästynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B
lähes normaali /
rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C
lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D
kohtalainen
(keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E
vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantumien, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.
(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/lonkkanivelen-kasvuhairio>, päivitetty 30.9.2013)

Lonkkaniveldysplasia malinois'illa

Vuosina 1996–2000 rekisteröityjen malinois'iden lonkkaniveldysplasian esiintymistiheys oli 6 % (tutkittuja 58 %) ja vuosina 2001–2005 rekisteröityjen 5 % (tutkittu 68 %). Vuosina 2006–2010 rekisteröityjen kohdalla kuvattujen osuus on kasvanut 72 %:iin ja dysplasian esiintyvyys on 8 %. E-lonkkia ei malinois'illa ole 2000-luvulla tilastoitu lainkaan.

Jalostusvaatimus (PEVISA): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti lonkkakuvattuja. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle lonkkakuvaukselle on 12 kk. Ulkomaalaiselta urokselta rekisteröidään yksi pentue ilman virallista lonkkakuvaustulosta. Seuraavan pentueen rekisteröimiseksi lonkkakuvaustulos vaaditaan. On kuitenkin huomattava, että mikäli astutus tapahtuu Suomessa, tulee koiran täyttää PEVISA-vaatimukset.

MALINOIS													
Vuosina 1998–2012 rekisteröityjen koirien lonkkatutkimustulokset													
Vuosi	Rekisteröityjä	A		B		C		D		E		Yhteensä	Tutkittu
1998	76	27	59,00%	18	39,00%	1	2,00%	0	0,00%	0	0,00%	47	61,00%
1999	94	26	55,00%	15	32,00%	4	9,00%	2	4,00%	0	0,00%	47	50,00%
2000	104	41	72,00%	14	25,00%	1	2,00%	1	2,00%	0	0,00%	57	55,00%
2001	87	38	72,00%	12	23,00%	2	4,00%	1	2,00%	0	0,00%	53	61,00%
2002	110	43	66,00%	18	28,00%	2	3,00%	2	3,00%	0	0,00%	65	59,00%
2003	111	54	68,00%	22	28,00%	3	4,00%	0	0,00%	0	0,00%	79	71,00%
2004	106	48	66,00%	19	26,00%	6	8,00%	0	0,00%	0	0,00%	73	69,00%
2005	120	72	77,00%	18	19,00%	1	1,00%	2	2,00%	0	0,00%	93	78,00%
2006	111	56	69,00%	19	23,00%	5	6,00%	1	1,00%	0	0,00%	81	73,00%
2007	141	55	59,00%	30	32,00%	7	8,00%	1	1,00%	0	0,00%	93	66,00%
2008	181	96	71,00%	31	23,00%	6	4,00%	2	1,00%	0	0,00%	135	75,00%
2009	151	74	69,00%	19	18,00%	15	14,00%	0	0,00%	0	0,00%	108	72,00%
2010	168	87	70,00%	32	26,00%	6	5,00%	0	0,00%	0	0,00%	125	74,00%
2011	147	62	65,00%	27	28,00%	5	5,00%	2	2,00%	0	0,00%	96	65,00%
2012	196	67	68,00%	26	27,00%	5	5,00%	0	0,00%	0	0,00%	98	50,00%
Yhteensä	1903	846	68,00%	320	26,00%	69	6,00%	14	1,00%	0	0,00%	1249	66,00%

Taulukko 28. Vuosina 1998–2012 rekisteröityjen malinois'iden vuoden 2013 loppuun mennessä tilastoidut lonkkatutkimustulokset.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

ELT Anu Lappalainen

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koira yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteeseen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä.

Suomessa kyynärnivelen arviointi perustuu pääasiassa nivelrikon merkkeihin, mutta myös muut kasvuhäiriöön viittaavat röntgenlöydökset huomioidaan. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa arvostelussa käytetään IEWG:n esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.
1 lievät muutokset	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka).
2 kohtalaiset muutokset	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai muutoksia varttinäluun nivelosassa, varislisäkkeessä (processus coronoideus) ja/tai lievää epämuotoisuutta.
3 voimakkaat muutokset	Edellisen ylittävät rappeutumismuutokset/voimakas epämuotoisuus. Kiinnittymätön processus anconaeus.

(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/kyynarnivelen-kasvuhairiot>, päivitetty 30.9.2010)

Kyynärniveldysplasia belgianpaimenkoirilla

Kyynärnivelen kasvuhäiriöistä ja niiden diagnosoimisesta on tehty tutkimusta belgianpaimenkoirilla. ELL Anu Lappalainen tarkasteli väitöstutkimuksessaan (http://www.vetmed.helsinki.fi/tiedekunta/uutiset/2013/130611_lappalainen.html) suomalaisen röntgenseulontakäytännön luotettavuutta, ja tutkimus osoitti eroja lievän kyynärnivelen kasvuhäiriön (aste 1) seulonnassa tutkittujen rotujen välillä. Belgianpaimenkoirilla nivelrikon arviointiin painottuva röntgenkuvien luokittelu oli epäluotettava, koska 47 % terveistä nivelistä arvioitiin sairaiksi ja 40 % sairaista nivelistä terveiksi. Sen sijaan sisemmän varislisäkkeen sairauteen viittaavat röntgenlöydökset osoittautuivat belgianpaimenkoirilla luotettaviksi kyynärnivelen tilan mittareiksi.

Kyynärniveldysplasia malinois'illa

Vuosina 1996–2000 rekisteröityjen malinois'iden kyynärniveldysplasian esiintymistiheys oli 16 % (tutkittuja 47 %) ja vuosina 2001–2005 rekisteröityjen 17 % (tutkittu 68 %). Vuosina 2006–2010 rekisteröityjen kohdalla tutkittujen osuus on lisääntynyt 72 %:iin ja dysplasian esiintyvyys laskenut 9 %:iin.

Koska röntgenkuvaus on osoittautunut osin epäluotettavaksi menetelmäksi belgianpaimenkoirien kyynärniveldysplasian arvioimisessa, ei kyynärniveldysplasian suhteen ole edelleenkään tarpeen asettaa jalostusrajoituksia. Kyynärtutkimustuloksia voidaan käyttää jalostuksen apuna karsimaan jalostuksesta vakavammat (aste 2 tai 3) kyynärniveldysplasiatapaukset.

Jalostusvaatimus (PEVISA): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti kyynärkuvattuja. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle kyynärkuvaukselle on 12 kk. Kuvauspakko koskee Suomeen rekisteröityjä belgianpaimenkoiria.

Yhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävän koiran ja/tai yhdistelmän kyynärnivelten arvosanojen summa on korkeintaan kaksi (2), kuitenkin niin, ettei yksikään yksittäinen nivel ole arvosanaltaan huonompi kuin yksi (1).

MALINOIS											
Vuosina 1998–2012 rekisteröityjen koirien kyynärtutkimustulokset											
Vuosi	Rekisteröityjä	0		1		2		3		Yhteensä	Tutkittu
1998	76	31	78,00%	9	22,00%	0	0,00%	0	0,00%	40	53,00%
1999	94	30	86,00%	5	14,00%	0	0,00%	0	0,00%	35	37,00%
2000	104	45	80,00%	11	20,00%	0	0,00%	0	0,00%	56	54,00%
2001	87	44	83,00%	9	17,00%	0	0,00%	0	0,00%	53	61,00%
2002	110	49	78,00%	12	19,00%	1	2,00%	1	2,00%	63	57,00%
2003	111	66	85,00%	11	14,00%	1	1,00%	0	0,00%	78	70,00%
2004	106	60	82,00%	13	18,00%	0	0,00%	0	0,00%	73	69,00%
2005	120	81	85,00%	14	15,00%	0	0,00%	0	0,00%	95	79,00%
2006	111	71	88,00%	10	12,00%	0	0,00%	0	0,00%	81	73,00%
2007	141	84	91,00%	6	7,00%	1	1,00%	1	1,00%	92	65,00%
2008	181	124	93,00%	9	7,00%	0	0,00%	0	0,00%	133	73,00%
2009	151	96	89,00%	10	9,00%	1	1,00%	1	1,00%	108	72,00%
2010	168	116	92,00%	9	7,00%	0	0,00%	1	1,00%	126	75,00%
2011	147	91	94,00%	5	5,00%	0	0,00%	1	1,00%	97	66,00%
2012	196	86	89,00%	8	8,00%	2	2,00%	1	1,00%	97	49,00%
Yhteensä	1903	1074	88,00%	141	11,00%	6	0,00%	6	0,00%	1227	64,00%

Taulukko 29. Vuosina 1998–2012 rekisteröityjen malinois'iden vuoden 2013 loppuun mennessä tilastoidut kyynärtutkimustulokset.

Yleisimmät perinnölliset silmäsairaudet

ELL Päivi Vanhapelto ja ELL Anu Lappalainen

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA on löydetty yli 100 rodulla ja näistä ainakin 22:lla mutaatio on voitu paikallistaa. Se voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen.

PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin. Kokeellisesti koirille on käytetty geeniterapiaa näköhermosolujen perinnöllisessä sairaudessa, jossa periyttävä geeni on tunnettu. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.

Perinnöllinen harmaakaihi

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditäärinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve. Perinnöllinen katarakta voi esiintyä yhdessä PRA:n kanssa, yleensä PRA:han liittyä kuitenkin ns. toissijainen kaihi.

Muita silmäsairauksia

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistävasti. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimmässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammassa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Dobermannilla autosomaali dominantti periytyvyys, jossa epätäydellinen penetraatio.

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. Epäillään perinnölliseksi, synnynnäiseksi muutokseksi joillakin roduilla.

Collie eye anomaly (CEA) on ryhmä perinnöllisiä, synnynnäisiä, etupäässä silmänpohjan suonikalvon (koroidea) ja kovakalvon (sklera) vajaakehityksestä tai kehityshäiriöstä johtuvia muutoksia. Muutokset nähdään silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa verkkokalvolla ja näköhermon päässä. Tämä syndrooma esiintyy pääasiassa collien sukuisilla koirilla. CH tai CRD on silmänpohjan suonikalvon synnynnäinen vajaakehitys (osa CEA sairaussyndroomaa), joka saattaa peittyä pigmentillä yli 10 viikkoisilla sairailta pennuilla. Siksi on erityisen tärkeää, että collien ja collien sukuisten rotujen pennut tutkitaan ensimmäisen kerran jo alle 10 viikkoisena ennen pentujen luovutusta. Lievä CH/CRD ei olennaisesti heikennä silmien näkökykyä. CH/CRD- muutokset eivät etene.

Näköhermon pään coloboma aiheutuu synnynnäisestä, puutteellisesta, sikiöaikaisen näköhalkion sulkeutumisesta. Coloboma on myös osa CEA sairaussyndroomaa. Suuri näköhermonpään coloboma heikentää selvästi silmän näkökykyä. Lisäksi suuri coloboma saattaa aiheuttaa verkkokalvon irtauman, joka sokeuttaa silmän. CEA:n on epäilty periytyvän polygeenisesti tai autosomaali resessiivisesti. CEA-muutoksiin ei ole hoitoa.

Distichiasis / ektooppinen cilia (Kennelliitto tallensi aiemmin yhteisellä nimikkeellä cilia aberranta) tarkoittaa ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). **Caruncular trichiasis** tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla 'uivat', pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita.

Oireilevilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan tai poistaa ne pysyvästi polttamalla tai leikkauksella. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin.

Perinnöllinen korneadystrofia tarkoittaa esimerkiksi rasvakristallien kerääntymistä sarveiskalvon keskiosiin, sen pinta- ja keskikerrokseen, ovaalin muotoiseksi samentumaksi. Tämän tyyppinen sarveiskalvon dystrofia on perinnöllinen sairaus esimerkiksi siperianhuskylla. Sairauden epäillään periytyvän autosomaali resessiivisesti.

Entropion eli silmäluomen perinnöllinen sisäänpäinkiertymä. Hoitona leikkaushoito. Periytymismekanismia ei tunneta.

Ektropion eli silmäluomen perinnöllinen ulospäinkiertymä. Hoitona leikkaushoito. Periytymismekanismia ei tunneta.

<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>

Pannus/Plasmooma

Pannus eli krooninen pinnallinen sarveiskalvon tulehdus on autoimmuuniperäinen etenevä silmänsairaus. Tyypillisiä löydöksiä silmätutkimuksessa ovat sarveiskalvojen verisuonittuminen, sidekudostuminen ja pigmentoituminen. Muutokset ilmenevät yleensä molemmissa silmissä. Pannus voi erityisesti hoitamattomana johtaa koiran sokeutumiseen.

Plasmoomalla tarkoitetaan vilkkuluomen reunan paksuuntumista immuunivälitteisen tulehduksen seurauksena.

<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/silmasairaudet/pannus-plasmooma/>

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä näkyvät kaikki eläinlääkärin tutkimuksen yhteydessä perinnölliseksi oletettavat silmäsairausdiagnoosit. Lausunnot tallennetaan Kennelliiton tietokantaan seuraavasti:

Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	Koiralla ei ole todettu minkään silmäsairauden oireita.
Sairaus: todettu	Koiralla on todettu lausunnossa mainittu sairaus.
Sairaus: avoin	Koiralla on todettu lausunnossa mainittuun synnynnäiseen sairauteen viittaavia oireita, mutta muutokset ovat epätyypillisiä.
Sairaus: epäilyttävä	Koiralla on todettu vähäisiä tai epätyypillisiä lausunnossa mainitun, ei-synnynnäisen sairauden oireita. Suositellaan uusintatutkimusta esimerkiksi vuoden kuluttua.

Tutkimuksen yhteydessä havaitut lisähuomiot ei-perinnöllisistä muutoksista sekä periytymiseltään epäselvät sairaudet eivät näy julkisessa tietokannassa.

Silmäsairaudet malinois'illa

Tutkittujen koirien osuutta on malinois'iden kohdalla saatu hiukan lisättyä; v. 2000–2005 rekisteröidyistä malinois'ista silmätarkastuksessa kävi 42 % ja v. 2006–2010 45 %. Harmaakaihin esiintyvyyttä on saatu laskettua ja muutkin löydökset ovat yksittäistapauksia. On kuitenkin huomioitava, että monet koirat tutkitaan vain kerran ja niin nuorina, ettei perinnöllisen harmaakaihin puhkeamista vielä voida havaita. Pannus taas saatetaan diagnosoida virallisten silmätarkastusten ulkopuolella, jolloin tieto sairaudesta ei päädy Kennelliiton tietokantaan.

Jalostusvaatimus (PEVISA): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveen koiran kanssa. Vaatimus koskee Suomeen rekisteröityjä belgianpaimenkoiria.

Yhdistyksen suositus on, että koirat, joilla on kuivasilmäisyttä, ei käytettäisi jalostukseen. Jos kyseessä on jokin muu kuin edellä mainitut silmäsairaudet, yhdistyksen suositus on, että yhdistelmässä molemmilla vanhemmilla ei saa olla samankaltaista sairautta. PHTVL/PHPV- ja PPM-sairauden osalta suositellaan, ettei vaikea-asteisia yksilöitä käytettäisi jalostukseen. Yhdistyksen suositus on, että Pohjoismaihin rekisteröityjen vanhempien tulee tutkittu terveiksi perinnöllisen harmaakaihin, PRA:n, RD:n ja pannus keratitoksen osalta.

MALINOIS										
Vuosina 2003–2012 rekisteröityjen koirien silmätutkimustulokset										
Vuosi	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rekisteröityjä	111	106	120	111	141	181	151	168	147	196
Tutkittu	56	61	61	59	56	80	75	64	51	46
Tutkittu %	50,00%	58,00%	51,00%	53,00%	40,00%	44,00%	50,00%	38,00%	35,00%	23,00%
Terveitä	46	58	59	55	52	78	71	61	49	46
Terveitä %	82,00%	95,00%	97,00%	93,00%	98,00%	95,00%	95,00%	95,00%	96,00%	100,00%
HC										
todettu	7	3		1	2	2	1	3		
epäilyttävä/avoin	3			1				1		
RD										
multifokaali			1	1					1	
geograafinen					1		1			
avoin		1								
PRA										
Pannus										
todettu	2		1		1					
epäilyttävä										
Plasmooma					1					
PHTVL/PHPV										
todettu										
avoin	2		2							
PPM										
todettu				1						
avoin			2							
Distichiasis/ektooppinen cilia										
todettu				1			1			
määrittelemättömiä ylim. ripsiä	1									
Näköhermon coloboma									1	
Puutteellinen kyynelkanavan aukko							1			

Taulukko 30. Vuosina 2003–2012 rekisteröityjen malinois'iden vuoden 2013 loppuun mennessä tilastoidut silmätutkimustulokset.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Selkämuutokset

Spondyloosi

ELT Anu Saikku-Bäckström

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokseilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärangan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevan asteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppäämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Spondyloosin periytymismekanismia ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiönsä vaikutuksen arvioimiseksi.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti

lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi. Välimuotoiset nikamat mainitaan spondyloosilausunnon huomioissa, jos ne tulevat selkeästi esiin sivukuvassa.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

SP0, puhdas	Ei muutoksia.
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset.

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SP0-lausuntoa.

(<http://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-selkamuutokset>)

Välimuotoinen lanne-ristinikama

ELL Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta (”ylhäältäpäin”). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 tai 6 lannenikamaa. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

- LTV0 Ei muutoksia
- LTV1 Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
- LTV2 Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
- LTV3 Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
- LTV4 6 tai 8 lannenikamaa

(<http://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-selkamuutokset>)

Selkämuutokset malinois'illa

Vuoden 2014 maaliskuun alkuun mennessä virallinen spondyloosilausunto oli haettu 44:lle malinois'ille, joista 36 oli saanut lausunnon SP0 (puhdas), viisi lausunnon SP1 (lievä), kaksi lausunnon SP2 (selkeä) ja yksi lausunnon SP3 (keskivaikea). Yhdistyksen terveystieteeseen oli v. 2014 maaliskuun alkuun mennessä toimitettu 302:n v. 2003–2012 rekisteröidyn malinois'n terveystiedot. Näistä 40 % oli kuvattu selän osalta (joko virallisesti tai epävirallisesti), ja kuvatuista spondyloosia oli raportoitu 13 %:lla. Muiden selkärankalöydösten (esim. välimuotoinen lanne-ristinikama tai välilevynpullistuma) osuus oli 9 % tutkituista. Vuoden 2002 terveystieteessä selkärankamuutosten esiintyvyys oli malinois'illa alle 5 %.

Käyttölinjaisten belgianpaimenkoirien terveystietoja on koottu myös yksityishenkilöiden ylläpitämään käyttöbelgi.info-tietokantaan (www.kayttobelgi.info). Tietokantaan oli vuoden 2013 loppuun mennessä ilmoitettu 214:n v. 2003–2012 rekisteröidyn käyttölinjaisen malinois'n terveystietoja, ja spondyloosia oli raportoitu näistä 22 %:lla.

Epäviralliset selkäkuvaukset tehdään useimmiten lonkka- ja kyynärkuvauksen yhteydessä, jolloin koirat ovat usein vasta noin vuoden ikäisiä eikä spondyloosimuutoksia ole vielä ehtinyt tulla.

Suositus on, että vähintään kaikki jalostukseen käytettävät koirat tutkittaisiin välimuotoisen lanne-ristinikaman sekä spondyloosin osalta.

Autoimmuunisairaudet

Kaikki ihmiset ja eläimet joutuivat päivittäin tekemisiin erilaisten elimistölle vieraiden aineiden kanssa (bakteerit, virukset ym.). Jotkut niistä ovat melko harmittomia, jotkut hyvin vaarallisia. Elimistö pystyy puolustautumaan näitä vieraita aineita vastaan immuunijärjestelmän avulla.

Joskus immuunijärjestelmän toiminta saattaa häiriintyä ja se alkaa virheellisesti tuhota omia kudoksia. Useimmiten hyökkäys kohdistuu vain yhteen tiettyyn kudostyyppiin, toisinaan immuunijärjestelmä voi alkaa tuhota erilaisia elimistön kudoksia, kuten systeemisessä lupus erytematosus -sairaudessa.

Koirilla esiintyy monia autoimmuunisairauksia. Monet niistä esiintyvät yleisemmin joillakin tietyillä roduilla. Ihmisillä autoimmuunisairaudet ovat yleisempiä naisilla. Koirilla niitä esiintyy pääsääntöisesti melkein yhtä paljon uroksilla ja nartuilla, mutta esim. Addisonin tauti on selvästi yleisempi nartuilla kuin uroksilla.

Autoimmuunisairaudet ovat viime aikoina olleet useiden tutkimusten kohteina ja niistä saadaan jatkuvasti uutta tietoa. Näin monen endokriinisen (sisäeritys)sairauden syntymekanismissä onkin osoittautunut autoimmuunitulehdus.

Autoimmuunisairaudet ovat yleensä aikuisten koirien sairauksia, mutta ne voi alkaa jo muutaman kuukauden iässä tai yli 10-vuotiaalla koiralla. Poikkeuksena on SRMA, jota sairastavat yleensä nuoret koirat (sairauden keskialkamisikä on 8-18 kuukautta).

Autoimmuunisairaudet ovat viime aikoina lisääntyneet sekä ihmisillä, että koirilla ja tämän takia ne ovat useamman tutkimuksen kohteena. Koska jotkut autoimmuunisairaudet ovat yleisempiä tietyillä koiraroduilla, on geeniperimällä selvästi vaikutusta niiden syntyyn.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Koirien autoimmuunisairauksista yleisin on kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi). Noin puolet hypotyreoositapauksista johtuu lymfosyyttisestä tyreoidiitista. Lymfosyyttinen tyreoidiitti on autoimmuuni kilpirauhastulehdus, jonka seurauksena kilpirauhaskudosta tuhoutuu.

Hypotyreoosin oireet näkyvät vasta kun vähintään 75 % kilpirauhaskudoksesta on tuhoutunut.

Sairauden oireita ovat koiran yleinen haluttomuus, lihominen, huono turkki ym., käytännössä oireita voi olla kaikenlaisia, ripulista ontumiseen.

Addisonin tauti

Addisonin tauti on lisämunuaiskuoren vajaatoiminnasta johtuva sairaus. Primäärinen (lisämunuaisista johtuva) Addisonin tauti on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta autoimmuunisairaus. Immuunijärjestelmän hyökkäyskohteena on silloin lisämunuaisten kuorikerros, jonka tehtävinä on kortisonin ja aldosteronin (suolahormonin) tuotanto. Sairauden oireita ovat väsymys, oksentelu ja ripuli, joskus koiran kunto saattaa romahtaa yhtäkkiä – tätä

kutsutaan Addisonin kriisiksi. Addisonin kriisi on hengenvaarallinen tila ja vaatii välitöntä hoitoa eläinlääkärissä.

IMHA/AIHA

Immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia on sairaus, jossa immuunijärjestelmä tuhoaa oman elimistön punasoluja. Punasolujen hajoamista sanotaan hemolyysiksi ja sen tuloksena on anemia. Koska veressä ei ole riittävästi punasoluja, alkaa koko elimistö kärsiä hapenpuutteesta ja se näkyy tihentyneenä hengityksenä ja sydämen lyönteinä. Sairaus on hengenvaarallinen ja sen muita oireita ovat mm. väsymys, heikkous, syömättömyys ja keltaisuus.

ITP

Immuunivälitteisessä trombosytopeniassa (verihiutalekadossa) immuunijärjestelmän hyökkäyksen kohteena ovat verihiutaleet. Verihiutaleiden tärkein tehtävä on verenvuodon tyrehtyttäminen. Verihiutaleiden tuhoutumisen seurauksena koiralle tulee verenvuotoja: usein huomataan limakalvoille ja iholle ilmestyneet pistemäiset verenpurkaumat tai mustelmat, toisinaan koiralle voi tulla nenäverenvuotoa tai koira voi oksentaa tai ripuloida verta, myös virtsa voi olla veristä.

Diabetes

Myös koirien sokeritauti (diabetes) voi olla autoimmuuniperäinen. Tyyppi 1 diabeteksessa immuunijärjestelmä tuhoaa haiman insuliinia tuottavat solusaarekkeet. Tuloksena on insuliinin erityksen väheneminen ja verensokerin nousu. Sairauden tyypillisiä oireita ovat runsas juominen ja virtsaaminen. Hoitamattomana sairaus voi johtaa ketoasidoosiin (happomyrkytykseen), joka on hengenvaarallinen tila.

SRMA

SRMA (steroid-responsive meningitis-arteritis = steroidiresponsiivinen meningiitti-arteriitti) on sairaus, joka aiheuttaa aivokalvon ja pienten suonien tulehduksen. SRMA on nuorten koirien sairaus ja se on yleisempi beagleilla, berninpaimenkoirilla, boksereilla ja novascotiannoutajilla.

SLE

Systeeminen lupus erytematosus (systeeminen= koko elimistöön liittyvä) on melko harvinainen autoimmuunisairaus. Kuten sen nimestä voi päätätä, kyseessä on moneen kudokseen kohdistuva immuunijärjestelmän hyökkäys. Sairaus voi olla krooninen tai se voi alkaa yhtäkkiä. Sairauden oireet voivat olla hyvinkin monenlaisia, riippuen siitä, mitä kudoksia sairaudessa tuhoutuu. Yleisimpiä oireita ovat jäykkyys ja ontuminen, iho-oireet, kuume ja väsymys.

Myasthenia gravis

Myasthenia gravis -sairaudessa vasta-aineita kehittyy hermo-lihasliitoksessa toimivan välittäjäaineen (asetyylkoliinin) reseptoreita vastaan. Näin hermo-lihasliitosten toiminta häiriintyy ja oireina ovat lihasten heikkous ja nopea väsyminen. Sairaus voi aiheuttaa myös ruokatorven laajentuman, joka ilmenee ruuan pulautteluna ja voi johtaa aspiraatiopneumoniaan (keuhkotulehdukseen).

(http://www.aisti.info/fin/sis_taudit/autoimmuuni_sairaudet.html)

SLO

Lupoid onychitis eli SLO tai onychodystrofia on yleisin koirilla tavattava kynsisairaus. Taudille on ominaista sen ilmeneminen useiden jalkojen kynsissä, jopa kaikissa niistä. Joissakin tapauksissa saattaa ilmetä myös kynnen ympäröivän ihon tulehdusta. Tavallisesti oireet alkavat yhden kynnen lohkeilulla ja irtoamisella. Osalla koirista sairauden alkamisesta noin kahden kuukauden kuluessa suurin osa kynsistä on vaurioitunut ja mahdollisesti kaikki kynnet lopulta irronneet, tai ne joudutaan poistattamaan eläinlääkärillä. Kynsissä voidaan joskus havaita värimuutoksia ennen kynnen halkeamista ja siihen voi liittyä bakteeritulehduksia ja märkäistä veristä vuotoa. Usein sairaalla koiralla ilmenee kynsien runsasta nuolemista, kynsivallien vetäytymistä, ontumista, kipua ja voimakasta hajua, jonka aiheuttaa sekundäärinen tulehdus.

<http://www.vesikoirat.fi/por-jalostus-ja-terveys/por-terveys.html>

Vitiligo

Vitiligo ilmenee valkoisina laikkuina ihossa tai valkolaikkuisena turkkina. Oireet ilmenevät melaniinia (pigmenttiä) tuottavissa soluissa, joita on karvatupessa ja ihossa. Parantavaa hoitoa ei ole. (JTO 2010: 43)

Kudosten yhteensopivuuskompleksi MHC

Perimän tärkeä osa on MHC, Major Histocompatibility Complex = kudosten yhteensopivuuskompleksi, koirilla sitä sanotaan myös DLA:ksi (dog leucocyte antigen). MHC on geeniryhmä, joka vastaa yksilön immuunipuolustuksesta. Sen tehtävinä on mm. omien ja vieraiden kudosten tunnistaminen ja tarvittaessa tuhoaminen. Näin ollen MHC-geenit vaikuttavat esimerkiksi yksilön immuunivasteen muodostumiseen, herkkyyteen sairastua autoimmuunisairauteen ja kudosten yhteensopivuuteen. MHC on erittäin monimuotoinen, eli siihen kuuluvat geenit ovat monessa eri muodossa ja näin pystyvät reagoimaan mahdollisimman moneen vieraaseen aineeseen. MHC-geenit periytyvät yksikkönä vanhemmilta, tällaista yksikköä sanotaan haplotyyppiksi. Pentu perii toisen haplotyyppin emoltaan ja toisen isältään. Pitkän evoluution aikana MHC-geenien monimuotisuus on pysynyt yllä luonnonvalinnan avulla. Eri koirarotujen jalostuksessa käytetty keinotekoinen valinta on heikentänyt merkittävästi MHC-geenien monimuotisuutta, ja vielä enemmän perimän monimuotoisuutta kaventaa sisäsiitos. Sisäsiitoksen tuloksena koira voi periä samoja MHC:n osia molemmilta vanhemmilta eikä sen MHC ole enää yhtä monipuolinen. Tällaiset yksilöt sairastuvat helpommin infekti-, allergia- ja autoimmuunisairauksiin.

Useassa tutkimuksessa onkin todettu, että kapea MHC-monimuotoisuus voi altistaa autoimmuunisairauksille. Koirilla yhteys DLA-geeneihin on osoitettu usealla autoimmuunisairaudella, kuten immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia, lymfosyyttinen tyroidiitti, Addisonin tauti, sokeritauti, immuunivälitteinen niveltulehdus. Toisin sanoen tietyntyyliset DLA-geenit altistavat autoimmuunisairauksille ja niukka DLA-monimuotoisuus lisää sairaiden yksilöiden määrää. Hyvänä esimerkkinä on novascotiannoutaja: sen DLA-monimuotoisuuden tiedetään olevan niukka ja rotu kärsii monesta autoimmuunisairaudesta.

Pelkkä geneettinen alttius ei kuitenkaan riitä sairauden puhkeamiseen, vaan siihen tarvitaan myös jokin ulkoinen laukaiseva tekijä. Se voi olla esim. bakteeri-, virus-, tai loistartunta, rokotus, myrkytys, UV-valo tms. Ilman sitä koira ei välttämättä ikinä sairastu autoimmuunisairauteen, vaikka sillä olisikin perinnölliset riskitekijät. Toisaalta sairauden puhkeamista ei pysty mitenkään estämään. Ja vaikka rokotukset saattavatkin laukaista joitakin autoimmuunisairauksia, se ei ole syy jättää koira rokottamatta.

Autoimmuunisairauksien ennalta ehkäisemisessä tärkein rooli on koirien jalostuksessa. Jalostukseen ei tulisi käyttää sairaita koiria eikä yhdistelmiä, jotka ovat tuottaneet sairaita pentuja. Sisäsiittoisuuden minimoiminen ja matadorurosten käytön välttäminen auttavat lisäämään DLA-monipuolisuutta ja vähentämään jälkeläisten riskiä sairastua autoimmuunisairauksiin.

DLA-geenien monimuotoisuutta voidaan seurata koirien DNA:sta ja sitä voi käyttää apuna jalostuksessa. DLA-monipuolisuustestin avulla voidaan valita koiralle astutuspartneriksi yksilön, jolla on erilaiset DLA-geenit, jotta pennut perisivät mahdollisimman monta eri geeniyhdistelmää.

Jos rodussa esiintyy kilpirauhasen vajaatoimintaa, kannattaa jalostukseen käytettäviltä koirilta tutkia kilpirauhasarvot, eli tyroksiini (kilpirauhashormoni), TSH (tyreotropiini) ja TGA (tyreoglobuliinivasta-aineet). TGA-positiivisuus ei välttämättä johda kilpirauhaseen vajaatoimintaan, mutta testin tulos kannattaa kuitenkin huomioida yhdistelmiä valitessa.

Autoimmuunisairauksien hoito. Jos sairaus aiheuttaa välittömiä oireita, kuten esimerkiksi IMHA, SRMA tai SLE, hoidon tarkoitus on ensisijaisesti hillitä immuunijärjestelmän toimintaa ja siihen käytetään immunosuppressiivista lääkitystä. Immunosuppressiivisista lääkkeistä eniten käytetty on kortisoni. Hankalissa tapauksissa käytetään myös vahvempia lääkkeitä (siklosporiini, atsatiopriini, ihmisen immuunoglobuliini ym.). Joissakin tapauksissa pernan poistosta voi olla hyötyä. Jotkut autoimmuunisairaudet voivat parantua täysin, esim. SRMA, jotkut sairaudet tarvitsevat elinikäistä lääkitystä. Hoitamattomina monet autoimmuunisairaudet johtuvat kuolemaan. Lääkehoito yleensä auttaa, mutta hankalissa tapauksissa, jos joudutaan käyttämään useita lääkkeitä ja/tai isoja annoksia, lääkityksen sivuvaikutukset voivat viedä koiran huonoon kuntoon.

Joissakin autoimmuunisairauksissa immunosuppressiivista lääkitystä ei tarvita, vaan hoidetaan sairaudesta johtuvia seuraamuksia. Näitä ovat esim. hypotyreoosi, Addisonin tauti ja sokeritauti. Tällöin lääkitys on elinikäinen.

(http://www.aisti.info/fin/sis_taudit/autoimmuuni_sairaudet.html)

Autoimmuunisairaudet malinois'illa

Malinoismuunnoksen kohdalla on SBPKY:lle terveystarkastuksessa raportoitu v. 2003–2012 rekisteröityjen malinois'iden kohdalla vain kolme autoimmuunisairaustapausta. Käyttölinjaisten malinois'iden käyttöbelgi.info-tietokannassa autoimmuunisairauksia tai tulehduksia on raportoitu 4 %:lla vastanneista.

Autoimmuunisairautta sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy autoimmuunisairauksia.

Atopia ja allergiat

ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito. (<http://www.kennelliitto.fi/koiran-atopia>)

Atopiat ja allergiat malinois'illa

Vuoden 2002 terveystarkastuksessa allergioita raportoitiin malinoismuunnoksen kohdalla 5–10 %:lla vastanneista. Viimeisimmässä terveystarkastuksessa v. 2003–2012 rekisteröidyillä malinois'illa allergioiden ja/tai atopian esiintyvyys oli 5 % vastanneista.

Allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy allergioita.

Suolisto-ongelmat

Koirien erilaisia suolisto-ongelmia on tutkittu laajasti, ja esimerkiksi koirien vatsasyövistä tehdyissä tutkimuksissa belgianpaimenkoirien groenendael- ja tervuerenmuunnokset mainitaan riskirotuina useissa eri lähteissä (Esim. Seim-Wikse et al. Breed predisposition to canine gastric carcinoma – a study based on the Norwegian canine cancer register, 2013). Vatsasyövät ylipäättään ovat yleisempiä koirilla kuin muilla lemmikkieläimillä.

Suolisto-ongelmat malinois'illa

Vuoden 2002 terveystarkastuksessa raportoitiin esimerkiksi ripulointina ilmenevää herkkävatsaisuutta malinoismuunnoksen kohdalla 15–20 %:lla vastanneista. Viimeisimmässä kyselyssä herkkävatsaisten osuus on kuitenkin laskenut 5 %:iin vastanneista. Suolisto-ongelmista kärsivät koirat voivat vaatia pysyvän erityisruokavalion.

Toistuvista suolisto-ongelmista kärsivää koira ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy suolisto-ongelmia.

Epilepsia

Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus.

Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1–5-vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Saman tyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää

syitä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoja lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

(<http://www.kennelliitto.fi/koiran-epilepsia>)

Epilepsia voi johtua perinnöllisistä ja ei-perinnöllisistä syistä (kasvaimet, trauma, infektiot, aineenvaihdunnan häiriöt elimistössä). Tarkoitettaessa perinnöllistä epilepsiaa puhutaan ns. *idiopaattisesta epilepsiasta*.

Epilepsia belgianpaimenkoirilla

Epilepsia on jo pitkään tunnettu yhtenä belgianpaimenkoirien vakavimmista terveysongelmista ja sitä on jo vuosia tutkittu niin Suomessa kuin ulkomailla. SBPKY on mukana Helsingin yliopiston ja Folkhälsanin geenitutkimusprojektissa, jonka tavoitteena on tunnistaa belgianpaimenkoirista epilepsialle altistava geeni ja tätä kautta pyrkiä kehittämään geenitesti jalostuksen avuksi.

Professori Hannes Lohen johtama geenitutkimusryhmä on paikantanut belgianpaimenkoirien geneettiselle epilepsialle altistavan geenin kromosomiin 37. Kyseisen geenialueen samaperintäisyyden (homotsygoottisuuden) havaittiin lisäävän epilepsiariskiä jopa seitsenkertaiseksi. Lisäksi toistaiseksi tutkimustulokset viittaavat siihen, että belgianpaimenkoirilla saattaa esiintyä myös muita, vielä tuntemattomia epilepsian geneettisiä riskitekijöitä.

(Belgianpaimenkoirat 3/12)

Belgianpaimenkoiran idiopaattinen epilepsia puhkeaa tutkimusten mukaan keskimäärin 2,5-vuotiaana, joskin sairastumisiässä esiintyy suurta vaihtelua. Bilgin Ismailin tutkimuksen (Belgianpaimenkoirat 4/13) mukaan belgianpaimenkoirien epilepsiakohtauksiin liittyy usein niskan ja raajojen jäykistymistä, kaatumista, lihasten nykimistä ja kuolaamista. Myös virtsaamista, pupillien laajentumista tai pään kääntämistä saattaa esiintyä. Kohtaukset kestävät keskimäärin 3,5 minuuttia, ja suurin osa koirista palautuu normaaliksi alle 15 minuutissa. Ismailin tutkimuksessa ei ilmennyt suuria eroja kohtauskuvauksissa rotumuunnosten välillä.

Epilepsian yleisyydestä on vuosien varrella esitetty erilaisia arvioita, ja joidenkin tutkimuslähteiden mukaan sen esiintyvyys belgianpaimenkoirissa maailmanlaajuisesti olisi jopa 17 %. SBPKY:n vuonna 2002 tekemässä terveystarkastuksessa epämieluisia kohtauksia tai epilepsiaa raportoitiin alle 5 %:lla malinois'ista. Vuoden 2014 maaliskuun alkuun mennessä yhdistyksen terveystarkastukseen vastanneista v. 2003–2012 rekisteröidyistä malinois'ista epilepsiaa tai epämieluisia kohtauksia raportoitiin 1 %:lla. Vuonna 2002 toteutettu terveystarkastus oli salainen (ts. koirien nimiä ei julkaistu), kun taas yhdistyksellä tällä hetkellä käytössä olevassa terveystarkastuksessa tiedot ovat julkisia.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen eikä epilepsiaa tuottanutta yhdistelmää saa toistaa. Koska epileptikon sisarus ei kokemusten mukaan periä sairautta keskimääräistä todennäköisemmin, ei sairaan koiran sisarusten jalostuskäyttöä ole tarpeen yksiselitteisesti rajoittaa. Yhdistyksen suositus kuitenkin on, että epilepsiaa sairastavan koiran sisarusten jalostuskäytön kohdalla odotettaisiin niin pitkään kuin mahdollista, koska sairaus voi puhjeta melko myöhäänkin. Tällöin tulee parituskumppanin valinnassa olla erityisen huolellinen.

Kivesviat

Koirilla kivekset laskeutuvat niiden synnyinsijoiltaan vatsaontelon takaseinämän vierestä nivuskanavan kautta kivespusseihin syntymän jälkeen. Normaalisti kivesten tulisi olla lopullisilla paikoillaan hyvissä ajoin ennen pennun luovutusikää. Koirilla kivesviasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä piilokiveksisyyttä, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin. Jonkinasteisena kiveksen laskeutumishäiriönä voidaan pitää myös huomattavan myöhään laskeutunutta kivistä. Piilokiveksisyyttä esiintyy useissa roduissa hyvin yleisesti. Geneilla epäillään olevan suuri vaikutus kivesvian esiintymiseen, joskin periytymismekanismiin ei edelleenkään ole saatu varmuutta.

(<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/muut-projektit/kivesvika-eli-piilokiveksisyys/>)

Kivesvika malinois'illa

SBPKY teki kivesvian esiintyvyydestä kasvattajakyselyn vuonna 2004. Malinoismuunnoksessa kivesvian esiintyvyyden prosentti oli 6,9 %. Kyselyssä ilmoitettiin yhteensä 72 tervuerenurosta, joista 5 oli kivesvikaisia. (JTO 2010) Vuoden 2014 maaliskuun alkuun mennessä saatujen terveystarkastusten perusteella kivesvian esiintyvyys v. 2003–2012 rekisteröidyissä malinois'issa on 2 %.

Yhdistyksen suositus on, ettei yhdistelmää, johon syntyy kivesvikaisia uroksia, toisteta.

Purentavirheet ja hammaspuutokset

Belgianpaimenkoirilla esiintyy hammaspuutoksia ja hammaskiilteen vaurioita, ja rotu on myös altis vahingoittamaan hampaitaan tapaturmaisesti. Aikuisella koiralla on normaalissa purennassa yhteensä 42 hammasta. Yläleuassa 2 x 3 etuhammasta (I, incisor), 1 kulmahammas (C, canine), 4 välihammasta (P, premolar) ja 2 poskihammasta (M, molar). Alaleuassa on 2 x 3 etuhammasta, 1 kulmahammas, 4 välihammasta ja 3 poskihammasta. Ensimmäisten elinviikkojen aikana pennuille kasvavat maitohampaat, joita on yhteensä 28. Välihampaita ei pentupurennassa ole lainkaan, ja ensimmäinen pysyvä välihammas puhkeaa 4–5 kuukauden iässä. (JTO 2010)

Hampaiston kehitys eroaa luuston kehityksestä siten, että hampaiden muoto ja määrä muodostuvat jo sikiönkehityksen aikana eivätkä juuri enää muutu syntymän jälkeen. Pentuhampaiden vaihtuessa jo muodostunut pysyvä hammas korvaa maitohampaan. Yksi pysyvistä hampaista on itse asiassa maitohammas; ensimmäinen väliposkihammas P1 puhkeaa myöhemmin kuin muut maitohampaat ja jää koiran suuhun, koska sen tilalle ei kasva pysyvää hammasta. Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että juuri P1-hampaan kohdalla on suurinta vaihtelua yksilöiden välillä, eikä vaihtelu liity perinnöllisiin kehityshäiriöihin. (Koiramme 11/12)

Normaali belgianpaimenkoiran purenta on leikkaava ns. saksipurenta. Myös tasapurenta on sallittu. Yleisin virhe belgianpaimenkoiran hampaistossa on virheellinen purenta eli alapurenta tai

vinopurenta. Hammaspuutoksista yleisin on toisen välihampaan (P2) puutos. P2 voi puuttua yksittäisesti kummasta tahansa leuanpuoliskosta joko ylhäältä tai alhaalta tai niitä voi puuttua useita, jopa kaikki neljä. Belgianpaimenkoirien rotumääritelmä sallii kahden ensimmäisen välihampaan (P1) puutoksen, mutta ei toisen välihampaan (P2) puutosta. Belgianpaimenkoirilla tavataan myös P3 ja P4 puutosta sekä M-hampaiden puutoksia. (JTO 2010)

Hammaspuutokset periytyvät todennäköisesti osittain dominantisti, joskin vian synty on polygeeninen. Siten osa hammaspuutteisen koiran jälkeläisistä on hammaspuutteisia, mutta eivät kaikki. Olisikin mahdollisuuksien mukaan vältettävä käyttämästä jalostukseen sellaisia koiria, joilta puuttuu useampia hampaita. Myös emän sairaus (ja väärä lääkitys) voivat aiheuttaa häiriöitä pentueen hampaiden kehittymiselle sikiövaiheessa. Tämä näkyy yleensä hampaiden kiilleaurioiden ja pysyvien hampaiden irtoamisena, mutta myös osa pysyvistä hampaista voi jäädä kokonaan puhkeamatta em. syistä johtuen. Myös osan leukaluun kehityshäiriöistä epäillään johtuvan emon tiineysaikana sairastamista taudeista tai saamasta lääkehoidosta. (JTO 2010)

Purentavirheet ja hammaspuutokset malinois'illa

Yhdistyksen terveystarkastuksessa v. 2003–2012 rekisteröidyillä malinois'illa on raportoitu muita kuin P1-hampaan puutoksia 3 %:lla vastanneista. Vuoden 2002 terveystarkastuksessa hammaspuutoksia raportoitiin 5–10 %:lla, mikä sisältää myös P1-puutokset. Käyttöbelgi.info-tietokannassa on hammaspuutoksia v. 2003–2012 rekisteröidyistä käyttölinjaisista malinois'ista raportoitu 9 %:lla ja purentavikoja 3 %:lla.

Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla koiran hyvinvointia haittaavaa purentavirhettä. Mikäli jalostukseen käytetään koiraa, jolla on hammaspuutos tai lievä purentavirhe, tulisi parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen hampaisto ja purenta. Myös lähisukulaisten mahdolliset purentaongelmat tulee huomioida parituskumppanin valinnassa.

Rodulla ilmenevien sairauksien tilastointi

SBPKY:llä on belgianpaimenkoirien terveystilanteen kartoittamiseen käytössä internetlomake, joka löytyy yhdistyksen internetsivuilta <http://www.finbelge.fi/yhdistys/terveystarkastus.htm>. Jokaisen koiran tiedot päivitetään niin ikään yhdistyksen kotisivuilla olevaan julkiseen taulukkoon; näin informaatio on vapaasti niin kasvattajien kuin pennunostajien käytössä.

Yhdistyksen terveystarkastuksen perusteella koottu tilasto malinois'illa ilmenevistä terveysongelmista on esitetty taulukossa 31. Käyttölinjaisten malinois'den käyttöbelgi.info-tietokannasta koottu tilasto on esitetty taulukossa 32.

MALINOIS – SBPKY ry:n terveystarkkelyissä sekä koiraNetin kuolinsyytilastoissa raportoidut sairaudet										
V. 2003–2012 rekisteröidyt koirat										
Vuosi	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rekisteröityjä	111	106	120	111	141	181	151	168	147	196
Vastanneita	20	20	26	28	35	33	35	22	31	32
Vastanneet %	18,00%	19,00%	22,00%	25,00%	25,00%	18,00%	23,00%	13,00%	21,00%	16,00%
Kohtaukset										
epilepsia		1					2			
epämääräisiä kohtauksia, ei diagn.										
Selkärangan muutokset										
spondyloosi	1	1	1	1	3	6		2	2	
välimuotoinen lanne-ristinikama			1		1					
muu nikamamuutos			1	1			1			
lumbosakraalistennoosi / cauda equina										
välilevynpullistuma tai -rappeuma	1			2						1
muu selkärankalöydös						1				
Nikamamuutos hännässä	1		1							
Nivelet										
olkanivelen ocd								1		
nivelrikko	1	3			1	1				
Kivespuutos		1				1			1	
Suolisto										
herkkävatsaisuus			4	1	2	1		1	1	1
suolistotulehduksia				2						
muu suolistosairaus										
Allergiat										
ruoka-aineallergia		1	1	2	1	1	2	1	2	
varasto-/pölypunkki-allergia				1					1	
siitepölyallergia									1	
atopia						1				
Autoimmuunisairaudet										
addisonin tauti										
kilpirauhasen vajaatoiminta				1						
muu autoimmuunisairaus					1				1	
Demodex										
Anaalifisteleitä				1		1				
Tulehduksia	1	1	1	1	1	2	1		4	1
Sydän										
dilatoiva kardiomyopatia				1						
muu sydänsairaus										
Purenta ja hampaisto										
P1-puutos	1			1	1	1				
muu synnynnäinen hammaspuutos		1		2		2	2		1	
alapurenta										
yläpurenta										1
vinopurenta										
Eturauhasongelmat	2				1					
Poikkeava juoksukierto		1	2	1	1			1	1	1
Kohtutulehdus	1	1	2	1		1				
Lisääntymisongelmia					1	1				

3.3.2014 mennessä vastatut

Taulukko 31. SBPKY:n terveystarkkelyissä sekä koiranetin kuolinsyytilastoissa raportoidut sairaudet (v. 2014 maaliskuun alkuun mennessä ilmoitetut).

MALINOIS – terveystietoja Käyttöbelgi.infosta										
V. 2003–2012 rekisteröidyt käyttö- ja sekalinjaiset malinois't										
Vuosi	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rekisteröityjä	72	64	87	91	105	150	110	147	120	180
Vastanneita	9	17	18	26	23	38	24	22	14	23
Vastanneet %	13	27	21	29	22	25	22	15	12	13
Kohtaukset										
epilepsia		1	1				1		1	
epämääräisiä kohtauksia, ei diagn.						1				
Selkärangan muutokset										
spondyloosi	3	3	2	2	7	12	4	7	4	3
välimuotoinen lanne-ristinikama		1	1							
muu nikamamuutos										
lumbosakraalistenooosi / cauda equina				2			1			
sakralisaatio					1	2				
välilevynpullistuma tai -rappeuma				1						
muu selkärankalöydös/epäselvä ilm./häntä	1	2	4	4	1	1			2	1
Nivelet										
olkanivelen ocd						1	1	2		
nivelrikko	1	2			2	4				1
muut nivelongelmat				1	1		1		1	
Kivespuutos				1			1		1	3
Suolisto										
herkkävatsaisuus			1				1			
suolistotulehduksia										
muu suolistosairaus			1		1	1		1		
Allergiat	1		1		1	1	1		3	2
Autoimmuunisairaudet										
addisonin tauti										
kilpirauhasen vajaatoiminta										
muu autoimmuunisairaus/tulehduksia	1		1	1	1	1		1	3	
Anaalifisteleitä										
Sydän										
dilatoiva kardiomyopatia				1						
muu sydänsairaus			1		1		1			
purentaviat				2		2	1			2
hammaspuutokset	1	3		7	2	1	2	3	1	
kuollut tapaturmaisesti tai tapaturman seurauksena	1	1		1	3	4	4	1	1	
neurologiset oireet								1	1	1
pannus			1							
distichiasis										1
syöpä	1		2			2				

Taulukko 32. Käyttöbelgi.info-tietokannassa raportoidut sairaudet (v. 2014 tammikuun puoliväliin mennessä ilmoitetut).

Vuonna 2014 toteutettu eläinlääkärikysely

SBPKY teetti vuoden 2014 alussa eläinlääkäreille kyselyn belgianpaimenkoirilla viimeisen kahden vuoden aikana hoidetuista sairauksista ja koirien mahdollisista käytös- tai luonneongelmista. Kyselyyn vastasi 11 eläinlääkärinä, jotka olivat hoitaneet 22 malinois'ta. Eläinlääkäreiden vastauksissa nousivat esille nielutulehdukset (14), luuston sairaudet (10) ja anaalirauhasongelmat (4). Luonnekuvauksissa malinois'n mainittiin olevan usein helposti käsiteltävä (9) mutta toisaalta yhtä usein tuli esille myös aggressiivisuus (9).

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyyt – MALINOIS	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	12 v 0 kk	2
Iho- ja korvasairaudet	6 v 6 kk	1
Atopia, allerginen atooppinen ihotulehdus	6 v 6 kk	1
Immunologinen sairaus	1 v 3 kk	1
Kadonnut	1 v 10 kk	1
Kasvainsairaudet, syöpä	10 v 2 kk	23
Kasvainsairaudet, syöpä	10 v 5 kk	11
Luun tai nivelten kasvain	4 v 8 kk	1
Lymfoma, imusolmuke-syöpä	10 v 6 kk	3
Muu kasvainsairaus	9 v 11 kk	2
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	11 v 5 kk	4
Utarekasvain, nisäkasvain	9 v 3 kk	2
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	5 v 2 kk	4
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 v 7 kk	11
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 v 4 kk	10
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	2 v 10 kk	4
Muu käytösongelma	4 v 2 kk	4
Salakavaluus tai arvaamattomuus	4 v 4 kk	1
Yksinolo-ongelmat	1 v 4 kk	1
Luusto- ja nivelsairaus	4 v 8 kk	9
Kynnärniveldysplasia ja sen seurauksena kehittyvä nivelrikko	1 v 5 kk	2
Lonkkaniveldysplasia ja sen seurauksena kehittyvä nivelrikko	7 v 7 kk	1
Luusto- ja nivelsairaus	0 v 6 kk	1
Muu luuston tai nivelten sairaus	6 v 5 kk	2
Nivelrikko, artroosi, muualla kuin lonkissa tai kynnärnivelistä	5 v 9 kk	2
Polven ristsidevaurio	7 v 0 kk	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	10 v 10 kk	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	4 v 11 kk	19
Selkäsairaus	8 v 2 kk	9
Muu selkäsairaus	6 v 8 kk	3
Selkäsairaus	9 v 6 kk	1

Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen	8 v 10 kk	5
Sisäeriterauhasten sairaus	5 v 11 kk	1
Muu sisäeriterauhasten sairaus	5 v 11 kk	1
Sydänsairaus	7 v 9 kk	3
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	11 v 5 kk	1
Sydänlihassairaus, kardiomyopatia	7 v 9 kk	1
Sydänsairaus	4 v 3 kk	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 v 4 kk	23
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 v 7 kk	47
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	6 v 4 kk	2
Virtsan pidätyskyvyttömyys, inkontinenssi	6 v 4 kk	2
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 v 0 kk	48
Kaikki yhteensä	8 v 4 kk	215

Taulukko 33. Koiranetin kuolinsyytilasto, haettu 27.1.2014.

Koiranetin kuolinsyytilaston mukaan malinois'iden keskimääräinen elinikä on alhaisempi kuin muiden belgianpaimenkoiramuunnosten, 8 vuotta 4 kuukautta. Useimmissa tapauksissa kuolinsyytä ei ole ilmoitettu (22 %). Ilmoitetuista kuolinsyistä yleisin on vanhuus (22 %), tapaturma tai liikennevahinko sekä syöpäsairaudet (molempien osuus 11 %). Nuorella iällä (alle 6-vuotiaana) kuolinsyy on ollut useimmin tapaturma, ”muu sairaus, jota ei ole listalla” tai luusto- ja nivelsairaus.

4.3.4 Lisääntyminen

Malinoismuunnoksen keskimääräinen pentuekoko v. 1994–2003 rekisteröidyissä pentueissa oli 6 pentua ja v. 2004–2013 rekisteröidyissä pentueissa 7 pentua. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna on malinoismuunnos siis säilyttänyt hedelmällisyytensä hyvin. Kuten taulukosta 2 (rekisteröinnit linjoittain) käy ilmi, on keskimääräinen pentuekoko käyttölinjaisilla malinois'illa suurempi kuin näyttelylinjaisilla.

Astumis-, tiinehtymis- tai synnytysvaikeuksia ei ole malinois'illa yhdistyksen terveystarkastuksessa juuri raportoitu. Suositeltavaa olisi, että keinosiemennystä käytettäisiin vain nartuille, joiden kanssa normaali astutus on aiemmin onnistunut ja jotka ovat synnyttäneet normaalisti.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Belgianpaimenkoirilla ei tunneta laajalti sellaisia anatomisia ongelmia, joista aiheutuisi vakavaa haittaa koiran hyvinvoinnille. Kuitenkin esimerkiksi hypertyyppiset piirteet ulkomuodossa voivat tällaisiksi muodostua, jos ei niihin jalostuksessa kiinnitetä ajoissa huomiota. Esimerkiksi liian kapea

alaleuka voi liittyä liioitellun pitkään ja kapeaan päähän. Ala- ja yläleuan välinen epäsuhta aiheuttaa sen, että kulmahampaat osuvat koiran ikeniin, mikä tuottaa koiralle kipua.

Muita hypertypiaan liittyviä piirteitä, jotka voivat altistaa hyvinvointiongelmille, ovat liian lyhyt selkä tai lyhyt ja suora olkavarsi. Belgianpaimenkoiran kuuluu rotumääritelmän mukaan olla neliömäinen. Neliömäisyyttä ei tulisi arvioida silmämääräisesti, koska mm. turkki vääristää mittasuhteita siten, että neliömäiseltä vaikuttava koira onkin todellisuudessa korkeuttaan lyhyempi.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Malinoismuunnoksen yleisin terveysongelma yhdistyksen terveyskyselyn sekä käyttöbelgi.info-tietokannan perusteella on selkärangan spondyloosi. Jotta selkärangan muutoksista ja niiden esiintyvyydestä saataisiin parempi kokonaiskuva, olisi suositeltavaa tutkituttaa koirat virallisesti. Malinois'illa esiintyy myös allergioita sekä hammaspuutoksia. Huomiota tulee kiinnittää myös immuunijärjestelmän sekä ruuansulatuksen ongelmiin.

Ongelmien mahdollisia syitä

Selkärankamuutokset sekä muut malinois'illa ilmenevät terveysongelmat ovat jalostuksessa haasteellisia vastustettavia, koska useimpia pidetään polygeenisesti periytyvinä eikä esimerkiksi spondyloosin tarkkaa periytymismekanismia belgianpaimenkoirilla tunneta. Nuorella, 2–3-vuotiaalla koiralla ilmenevä spondyloosi on kuitenkin aina perimän aiheuttamaa ja voi johtua esimerkiksi siitä, että koiralla on synnynnäisesti heikot välilevyt.

Terveysongelmien vastustamista vaikeuttaa myös se, että malinoisjalostuksessa käytetään runsaasti ulkomaisia - ja tuontikoiria. Useimmissa muissa maissa ei koirille tehdä niin laajoja terveystutkimuksia kuin Suomessa ja kattavaa tietoa lähisukulaisten terveystilanteesta ei muutoinkaan ole aina helposti saatavilla. Näin ollen ulkomaisia koiria käytettäessä riski siihen, että kasvattaja tietämättään yhdistää kaksi yksilöä, joiden perimässä on riski samaan sairauteen, on suurempi kuin käytettäessä kotimaisia koiria, joiden taustat tunnetaan paremmin.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 15

Hyväksytty: FCI 22.6.2001

SKL-FKK 18.10.2002

BELGIANPAINENKOIRA

(BERGER BELGE)

GROENENDAEL, TERVUEREN, MALINOIS JA LAKENOIS

Alkuperämaa: Belgia

KÄYTTÖTARKOITUS: Alun perin paimenkoira, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojeleminen ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Belgiassa käytettiin 1800-luvun lopulla karjalaumojen kuljettamiseen paljon koiria, jotka olivat tyypiältään epäyhtenäisiä ja karvapeitteeltään hyvin erilaisia. Selkiyttääkseen asiaa, joukko innokkaita koiraharrastajia pyysi avukseen Cureghemin Eläintieteellisen koulun professori A. Reulin, jota voidaan pitää rodun uranuurtajana ja kehittäjänä.

Rotu syntyi virallisesti vuosien 1891 ja 1897 välisenä aikana. Syyskuun 29. päivänä 1891 Brysselissä perustettiin Le Club du Chien de Berger Belge (belgianpaimenkoirayhdistys) ja vielä samana vuonna 15.11. professori A. Reul järjesti Cureghemissa 117 koiran katselmuksen, jossa koirat luetteloihin ja niistä valittiin parhaat yksilöt. Seuraavina vuosina alkoi varsinainen jalostustyö, joka perustui ainoastaan muutamilla jalostusuroksilla harjoitettuun tiukkaan sukusiitokseen.

Le Club du Chien de Berger Belge laati jo 3.4.1892 rodun ensimmäisen hyvin yksityiskohtaisen rotumääritelmän. Siinä hyväksyttiin yksi rotu, jossa oli kolme karvanlaatumuunnosta. Belgianpaimenkoiraa pidettiin noihin aikoihin tavallisten ihmisten koirana, eikä sitä vielä arvostettu. Sen vuoksi Livre des Origines de la Société Royale Saint-Hubert (L.O.S.H) rekisteröi ensimmäiset belgianpaimenkoirat vasta vuonna 1901.

Seuraavien vuosien kuluessa johtavat belgianpaimenkoiraharrastajat paneutuivat määrätietoisesti rotutyyppien yhdenmukaistamiseen ja virheiden korjaamiseen. Vuoteen 1910 mennessä belgianpaimenkoiran tyyppi ja luonne vakiintuivat.

Kysymys belgianpaimenkoiran muunnoksista ja sallituista väreistä on aiheuttanut vuosien saatossa paljon kiistoja. Sitä vastoin rodun rakenteesta, luonteesta ja käyttöominaisuuksista on aina oltu yksimielisiä.

YLEISVAIKUTELMA: Rakenteeltaan tasapainoinen, sopusuhtainen, keskikokoinen, kuiva- ja vahvalihaksinen, neliömäinen ja sitkeä koira, jossa jalous ja voimakkuus yhdistyvät. Se on tottunut oleskelemaan ulkona ja kestävä Belgian yleisiä sääntä vaihteluita. Sopusuhtainen olemus ja ylväs pään asento ilmentävät palveluskoiralle ominaista jaloa voimaa. Belgianpaimenkoira arvostellaan koiran seistessä vapaasti esittäjän koskematta sitä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Belgianpaimenkoira on neliömäinen. Rintakehä ulottuu kyynärpäiden tasolle. Kuonon pituus on sama tai hieman enemmän kuin puolet pään kokonaispituudesta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäröimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojele- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinöivien silmien ylössä ja tarkkaavaisessa ilmeessä. Arvosteluissa painotetaan "tasaista" ja "pelotonta" luonnetta.

PÄÄ: Korkea-asentoinen, pitkä olematta liioiteltu, suoralinjainen, hyvin meislautunut ja kuiva. Kallo ja kuono ovat kutakuinkin yhtä pitkät. Kuono-osa saattaa kuitenkin olla hieman kalloa pitempi, mikä antaa viimeistellyn kokonaisvaikutelman.

KALLO-OSA: Keskipitkä ja suhteessa pään pituuteen. Otsa on pikemminkin tasainen kuin pyöristynyt, otsauurre on vain hieman korostunut. Sivulta katsottuna kallo ja kuononselkä ovat yhdensuuntaiset. Niskakyhmy on vain hieman kehittynyt, kulma- ja poskikaaret eivät ole ulkonevat.

OTSAPENGER: Kohtuullinen.

KIRSU: Musta.

KUONO-OSA: Keskipitkä, pitkän kiilan muotoinen ja hyvin meislautunut silmien alta, kapenee tasaisesti kirsua kohti. Kuononselkä on suora ja yhdensuuntainen kallon ylälinjan kanssa. Kita avautuu suureksi, jolloin suupielet ovat vetäytyneet hyvin taakse, ja leuat ovat hyvin avonaiset.

HUULET: Ohuet, tiiviit ja voimakkaasti pigmentoituneet.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Vahvat, valkoiset ja säännölliset hampaat ovat lujasti kiinnittyneet hyvin kehittyneisiin leukaluihin. Leikkaava purenta; lampaiden ja karjan kuljetuksessa parempana pidetty tasapurenta sallitaan. Täydellinen, hammaskaavion mukainen hampaisto; kahden P1-hampaan puuttuminen sallitaan, M3-hampaita ei huomioida.

POSKET: Kuivat ja hyvin litteät, vaikkakin lihaksikkaat.

SILMÄT: Keskipitkät, eivät ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat, hieman mantelinmuotoiset, asennoiltaan viistot ja väriltään ruskehtavat, mieluiten tummat. Silmäluomien reunat ovat mustat. Katse on avoin, eloisa, älykäs ja tutkiva.

KORVAT: Pienehköt, ylös kiinnittyneet, selvästi kolmiomaiset, teräväkärkiset ja tyvestä kaarevat. Korvat ovat jäykät, pystyt ja tarkkaavaisella koiralla pystysuorat.

KAULA: Sulavalinjainen, pitkäkö, melko pysty, lihaksikas, tasaisesti lapoja kohti levenevä, ei löysää kaulanahkaa. Niskalinja on hieman kaareva.

RUNKO: Voimakas olematta raskas. Rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on jokseenkin sama kuin säkäkorkeus.

YLÄLINJA: Selän ja lanteen ylälinjat ovat suorat.

SÄKÄ: Korostunut.

SELKÄ: Kiinteä, lyhyt ja lihaksikas.

LANNE: Voimakas, lyhyt, lihaksikas ja riittävän leveä.

LANTIO: Lihaksikas, vain hieman viisto, riittävän leveä, ei kuitenkaan liioiteltu.

RINTAKEHÄ: Syvä, mutta ei leveä. Kylkiluut ovat yläosastaan kaarevat. Edestä katsottuna eturinta ei ole kovin leveä, eikä myöskään ahdas.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva alkaa rintakehän alaosasta ja kohoaa loivasti vatsaa kohti tasaisesti kaartuen. Vatsa on kohtalaisen kehittynyt, mutta ei riippuva eikä vinttikoiramainen.

HÄNTÄ: Hyvin kiinnittynyt, keskipitkä ja tyvestään paksu; ulottuu vähintään kintereisiin, mieluiten alemmaksi. Levossa häntä riippuu hännänpää kintereen korkeudella hieman taaksepäin kaartuneena. Koiran liikkua hännänpää kaartuu voimakkaammin ja häntä kohoaa ylittämättä kuitenkin vaakatasoa. Häntä ei saa koskaan kiertyä J-koukuksi eikä kaartua sivulle.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat vahvaluiset olematta raskaat; lihakset ovat kuivat ja voimakkaat. Eturaajat ovat joka suunnasta katsottuna kohtisuorassa maahan nähden ja edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

LAVAT: Lapaluut ovat pitkät ja viistot, hyvin kiinnittyneet ja muodostavat olkavarren kanssa riittävän kulman, ihannekuilmaus on 110 - 115°.

OLKAVARRET: Pitkät ja riittävän viistot.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, eivät ulkonevat eivätkä ahdasasentoiset.

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat.

RANTEET: Hyvin kiinteät ja kuivat.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja lyhyet, mahdollisimman kohtisuorassa maahan nähden tai vain hieman eteenpäin viistot.

KÄPÄLÄT: Pyöreät ns. kissankäpälät. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat voimakkaat olematta raskaat. Sivusta katsottuna ne ovat kohtisuorassa maahan nähden, takaa katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

REIDET: Keskipitkät, leveät ja voimakaslihaksiset.

POLVET: Suunnilleen samalla pystysuoralla linjalla kuin lonkkanivel. Polvikulma on normaali.

SÄÄRET: Keskipitkät, leveät ja lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, leveät ja lihaksikkaat, kohtuullisesti kulmautuneet.

VÄLIJALAT: Kiinteät ja lyhyet. Kannukset eivät ole toivotut.

KÄPÄLÄT: Voivat olla hieman soikeat. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

LIIKKEET: Eloisat ja vapaat kaikissa käyntilajeissa. Belgianpaimenkoira on hyvä laukkaaja, mutta sen tavanomaiset askellajit ovat käynti tai erityisesti ravi. Raajat liikkuvat rungon keskilinjan suuntaisesti, hyvin nopeassa vauhdissa käpälät lähestyvät keskilinjaa. Ravissa askeleet ovat keskipitkät, liike on tasaista ja vaivatonta, takaraajojen työntö on hyvä ja selkälinja pysyy kiinteänä, etuaskel ei ole liian korkea. Belgianpaimenkoira on jatkuvasti liikkeessä ja vaikuttaa väsymättömältä, käynti on nopeaa, joustavaa ja eloisaa. Se pystyy täydessä vauhdissa tekemään äkillisen suunnanmuutoksen. Vilkkaan temperamenttinsa sekä vartiointi- ja suojeluhalunsa vuoksi koira pyrkii liikkumaan ympyrää.

NAHKA: Joustava, mutta silti kauttaaltaan rungonmyötäinen. Huulten ja silmäluomien reunat ovat voimakkaasti pigmentoituneet.

KARVAPEITE JA MUUNNOKSET Rodun neljä muunnosta groenendael, tervueren, malinois ja laekenois erotetaan toisistaan karvan pituuden, kasvusuunnan, laadun ja värin perusteella. Muunnokset arvostellaan näyttelyissä erikseen ja kullekin voidaan myöntää sertifikaatti ja CACIB.

KARVA: Kaikilla muunnoksilla peitinkarvan tulee aina olla tiheää, tiivistä ja hyvälaatuista. Peitinkarva ja villava aluskarva muodostavat yhdessä erinomaisen suojan.

MUUNNOKSET

A. PITKÄKARVAISET MUUNNOKSET: GROENENDAEL JA TERVUEREN

Karva on lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosassa lukuun ottamatta eturaajojen takaosaa, jossa kyynärpään ja ranteen välissä on pitkää karvaa eli hapsuja. Muualla karva on pitkää ja sileää. Karva on pitempää ja runsaampaa kaulan ympärillä ja eturinnassa, joissa se muodostaa kauluksen ja röyhelön. Tiheä karva suojaa korva-aukkoa; korvien alaosaa ympäröivät karvat ovat koholla ja reunustavat päätä. Reisien takaosaa reunustaa hyvin pitkä ja runsas karva, joka muodostaa nk. housut. Hännässä on pitkä ja tuuhea karva, joka muodostaa puuhkan.

B. LYHYTKARVAINEN MUUNNOS: MALINOIS

Karva on erittäin lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosassa. Se on lyhyttä muualla rungossa, pitempää hännässä ja kaulan ympärillä, jossa se muodostaa korvien alta kaulan alaosaan ulottuvan kauluksen. Lisäksi reisien takaosassa on pitempää karvaa. Hännän karvoitus on tähkämäistä, mutta ei muodosta puuhkaa.

C. KARKEAKARVAINEN MUUNNOS: LAEKENOIS

Tälle muunnokselle on erityisen tyypillistä karkea ja kuiva karva, joka on lisäksi rahisevaa ja pörröistä.

Rungon karvapeite on kauttaaltaan noin kuuden senttimetrin mittaista; kuononselässä, otsassa ja raajoissa se on lyhyempää. Karva ei saa olla silmien ympärillä ja kuonossa niin pitkää, että se peittää pään muodon.

Kuonon on silti ehdottomasti oltava pitempikarvainen. Häntä ei saa olla puuhkamainen.

VÄRI

Maski: Tervuerenilla ja malinois'illa tulee olla erittäin selvästi erottuva maski, joka peittää yhtenäisenä mustana vyöhykkeenä ylä- ja alahuulet, suupielet ja silmäluomet. Sen tulee ehdottomasti ulottua mustana vähintään seuraavaan kuuteen kohtaan: kumpaankin korvaan, yläluomiin, ylä- ja alahuuleen.

Hiilikko (charbonné): Tervuerenilla ja malinois'illa esiintyy hiilikkoväri, jolloin karvojen kärki on musta ja

perusväritys niin ollen tummempi. Tätä mustaa väriä on kauttaaltaan "poltetuissa" karvankärjissä. Se ei saa missään tapauksessa muodostaa suuria laikkuja eikä selviä juovia. Laekenois'illa hiilikkoväritys ei erotu yhtä selvästi.

Kaikilla muunnoksilla sallitaan hieman valkoista eturinnassa ja varpaissa.

Groenendael: Ainoastaan yksivärinen musta.

Tervueren: Ainoastaan punaruskea- ja harmaahiilikko, kummassakin värissä on musta maski. Punaruskeaa hiilikkoväriä pidetään kuitenkin toivotuimpana. Punaruskean värin tulee olla lämmin, se ei saa olla vaalea eikä haalistunut. Koira, joka ei ole väriltään punaruskeahiilikko tai jonka väri ei ole riittävän voimakas, ei voida pitää valioyksilönä.

Malinois: Ainoastaan punaruskeahiilikko, musta maski.

Laekenois: Ainoastaan punaruskea, jossa on hieman hiilikkoväriä pääasiassa kuonossa ja hännässä.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Keskimääräinen ihannekorkeus on uroksilla 62 cm ja nartuilla 58 cm. Sallittuja ovat 2 cm:n poikkeama alle ja 4 cm:n poikkeama yli ihannekuonoon.

PAINO: Urokset noin 25 - 30 kg ja nartut noin 20 - 25 kg.

MITAT: Normaallimitat säkäkorkeudeltaan 62 cm:n kokoiselle urokselle:

- rungon pituus (olkanivelestä istuinkyhmyyn) 62 cm

- pään pituus 25 cm

- kuonon pituus 12,5 - 13 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma: Karkeus, puutteellinen jalous; liiallinen keveys tai liiallinen hentous; säkäkorkeutta pitempi runko, suorakaiteen muoto.

Pää: Raskas, liian voimakas, riittämättömästi meislautunut tai ei tarpeeksi kuiva, eri suuntaiset pään linjat; liian pyöreä otsa; liian korostunut tai liian loiva otsapenger; liian lyhyt tai terävä kuono, kyömy kuononselkä; liian ulkonevat kulma- tai poskikaaret.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Puutteellinen pigmentti.

Hampaat: Epäsäännöllisessä rivissä olevat etuhampaat. Vakava virhe: Yhden etuhampaan, yhden P3- tai P2-hampaan tai kolmen P1-hampaan puuttuminen.

Silmät: Vaaleat tai pyöreät.

Korvat: Suuret, pitkät, tyvestään liian leveät, alas kiinnittyneet; erisuuntiin osoittavat tai toisiaan lähenevät korvankärjet.

Kaula: Hento; lyhyt tai lapojen väliin painunut.

Runko: Liian pitkä; liian leveä (tasapaksu) rintakehä.

Säkä: Heikosti erottuva, matala.

Ylälinja: Pitkä, heikko, notko tai köyry selkä ja/tai lanne.

Lantio: Liian viisto; takakorkeus.

Alalinja: Liikaa tai liian vähän laskeutunut; liian suuri vatsa.

Häntä: Liian alas kiinnittynyt, liian korkea-asentoinen, J-koukuksi kiertynyt tai vinoasentoinen.

Raajat: Liian kevyt tai liian raskas luusto; riittämättömän pystyt sivulta katsottuna (esim. liian viistot välikämmenet tai heikot ranteet), edestä katsottuna (esim. sisä- tai ulkokierteiset käpälät, ulkonevat kyynärpäät jne.) tai takaa katsottuna (esim. ahdasasentoiset tai liian kaukana toisistaan olevat takaraajat, länkisäärisyys, pihtikinttuisuus, ulkokierteiset kinteret jne.), lioitellut tai liian niukat kulmaukset.

Käpälät: Hajavarpaisuus.

Liikkeet: Ahtaat; liian lyhyt askel, liian vähän takatyöntöä, huono voimansiirto selässä, korkeat askeleet.

Karva: Kaikilla neljällä muunnoksella riittämätön aluskarva.

Groenendael ja tervueren: Villava, kihara, laineikas tai liian lyhyt karva.

Malinois: Puolipitkä karva lyhyen karvan alueella, karkeita karvoja lyhyen karvan seassa, sileä tai laineikas karva.

Laekenois: Liian pitkä, silkkinen, laineikas, kikkara tai lyhyt karva; hienolaatuiset karvatöhdöt karkean karvan joukossa; liian pitkät karvat silmien ympärillä ja pään alaosassa; puuhkamainen häntä.

Väri: Kaikilla neljällä muunnoksella valkoinen rintamus tai valkoista muualla käpälissä kuin varpaissa.

Groenendael: Punertavat vivahteet peitinkarvassa, harmaat housut.

Tervueren: Harmaa väri.

Tervueren ja malinois: Juovikkuus, riittämättömän lämpimät värisävyt; riittämättömästi tai liikaa hiilikkoväriä, hiilikkoväriin muodostamat laikut, riittämätön maski.

Tervueren, malinois ja laekenois: Liian vaalea punaruskean sävy; haalistunut pohjaväri on vakava virhe.

Luonne: Itseluottamuksen puute tai voimakas hermostuneisuus.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

Luonne: Aggressiivisuus ja arkuus.

Yleisvaikutelma: Puuttuva rotutyppi.

Hampaat: Yläpurenta; alapurenta, vaikka etuhammasrivien kontakti säilyisikin (käännetty leikkaava purenta); ristipurenta; yhden kulmahampaan, yhden yläleuan P4-hampaan tai yhden alaleuan M1-hampaan puuttuminen, yhden poskihampaan (M1 tai M2, M3:a ei oteta huomioon) tai P3-hampaan ja minkä tahansa muun hampaan tai yhteensä kolmen (lukuun ottamatta P1-hampaita) tai useamman hampaan puuttuminen.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Voimakas pigmentinpuute.

Korvat: Riippuvat tai keinotekoisesti pystyt.

Häntä: Puuttuva tai lyhyt (synnynnäinen tai tyvistetty); liian korkea-asentoinen ja renkaaksi kiertynyt tai rullautunut häntä.

Karva: Aluskarvan puuttuminen.

Väri: Kaikki muut kuin muunnoksen kohdalla kuvatut värit; liian suuret valkoiset merkit eturinnassa, varsinkin jos ne nousevat kaulaan asti; välikämmenen tai väliljalan puolivälin yli ulottuva, sukan muodostava valkoinen väri käpälissä; valkoiset läiskät muualla kuin eturinnassa tai varpaissa; maskin puuttuminen ja muuta karvapeitettä vaaleampi väri kuonossa tervuerenilla ja malinois'illa.

Koko: Annetun säkäkorkeuden ylitys tai alitus.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

ERI MUUNNOSTEN VÄLISET RISTEYTYKSET

Muunnosten väliset risteytykset ovat kiellettyjä. Vain erikoistapauksissa kansallisten järjestöjen myöntämällä luvalla voidaan tästä säännöstä poiketa.

Voimassa olevassa belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä mainitaan eri muunnosten välisten risteytyksien olevan kiellettyjä. Vuoden 2013 alusta laekenois–malinois- ja malinois–tervueren-risteytykset ovat kuitenkin olleet sallittuja ilman poikkeuslupamenettelyä, aloite muunnosten välisten risteytysten sallimiseen tuli FCI:ltä.

Belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä ei ole vaatimuksia, jotka altistavat koirat sellaisille hyvinvointiongelmille, joita on mainittu Kennelliiton epäterveiden piirteiden listalla.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Malinois'iden näyttelykäynnit

Taulukko 34. Malinois'iden näyttelykäynnit koiran syntymävuoden mukaan sekä näyttelyistä saadut laatumaininnat. Tilastossa on huomioitu kunkin koiran paras tulos.

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
syntyneet kpl	187	194	161	157	174	179	122	133
näyttelyissä käyneet kpl	5	25	20	18	40	35	29	27
näyttelyissä käyneet %	2,7 %	12,9 %	12,4 %	11,5 %	23,0 %	19,6 %	23,8 %	20,3 %
ERI kpl	4	13	11	13	30	12	18	10
ERI %	80,0 %	52,0 %	55,0 %	72,2 %	75,0 %	34,3 %	62,1 %	37,0 %
EH kpl	1	10	2	3	3	7	7	12
EH %	20,0 %	40,0 %	10,0 %	16,7 %	7,5 %	20,0 %	24,1 %	44,4 %
H kpl	0	1	5	1	4	9	1	3
H %	0,0 %	4,0 %	25,0 %	5,6 %	10,0 %	25,7 %	3,4 %	11,1 %
T kpl	0	1	2	0	1	4	0	0
T %	0,0 %	4,0 %	10,0 %	0,0 %	2,5 %	11,4 %	0,0 %	0,0 %
HYL	0	0	0	1	2	2	3	2
HYL %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	5,6 %	5,0 %	5,7 %	10,3 %	7,4 %
EVA	0	0	0	0	0	0	0	0
EVA %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Vuosina 2006–2013 järjestettyjen erikoisnäyttelyiden tuomarikommenteissa on kiinnitetty ulkomuodon osalta huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

- liikkeissä puutteita
- kulmausten puutteeseen tulee kiinnittää huomiota, suora lapa

Yleisesti ulkomuototuomarit ovat pitäneet malinois'iden tasoa erittäin korkeana. Huomattavaa kuitenkin on, että käyttölinjaisia malinois'ita ei juurikaan ole ilmoitettu erikoisnäyttelyihin, joten niistä ei ole tuomarikommenteissa tietoa.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys on järjestänyt vuosina 2006–2013 yhteensä viisi ulkomuodon jalostustarkastusta. Tänä aikana jalostustarkastuksen arvosteluasteikkoa on muutettu ja lomakkeen kohtia on lisätty.

Vuosina 2006–2013 on ulkomuodon jalostustarkastuksiin osallistunut 22 malinois'ta, 12 urosta ja 10 narttua. Vuoden 2014 alussa olevan yhdistyksen ulkomuodon jalostustarkastuksen ohjeistuksen mukaisesti kaikki malinois't olisivat saaneet tulokseksi joko ”hyväksytty” tai ”hyväksytty varauksin”.

Vuosina 2006–2013 järjestettyjen ulkomuodon jalostustarkastusten perusteella malinois'iden ulkomuodosta löytyy eniten huomautettavaa seuraavilta osin:

- korvat: isohkot, haja-asentoiset
- rintakehä voisi olla syvempi
- niukat etu- ja takakulmaukset
- sivuliikkeissä puutteita

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on monipuolinen harrastuskoira, jolla rotumääritelmän mukaan on kaikki paimen-, vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet. Näin ollen myös belgianpaimenkoiran rakenteen tulee kestää käyttöä. Malinois'n nykyinen rakenne mahdollistaneen sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat:

- liikkeissä puutteita
- kulmausten puutteeseen tulee kiinnittää huomiota, suora lapa
- käyttölinjaisten koirien tyypin säilyttäminen rodunomaisena

Ongelmien mahdollisia syitä

Belgianpaimenkoirassa tulisi yhdistyä tietynlainen voimakkuus ja eleganttius. Tasapainon löytäminen näiden ominaisuuksien välillä voi olla haastavaa. Jos aletaan korostaa liikaa eleganttiutta tai voimaa tai muita tyypillisiä ominaisuuksia, on vaarana hypertyyppi, joka kuitenkin ei ole oikea rotutyyppi. Lemmikkieläinten jalostusta koskevassa päätöslauselmassa vuodelta 1995 mainitaan, että koirien jalostusta harrastavia yhdistyksiä kehoitetaan hyvän tiedotuksen sekä kasvattajien ja tuomareiden koulutuksen avulla huolehtimaan siitä, että jalostusnormeja tulkitaan tavalla, joka ehkäisee eläinten hyvinvoinnin kannalta mahdollisesti haitallisten äärimmäispiirteiden (hypertyyppien) kehittämistä.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SBPKY:n aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma on ollut voimassa 1.1.2006 alkaen, ja se on tilastojen osalta päivitetty vuonna 2010. JTO:n tavoitteiden täyttymistä on seurattu vuosittain, ja tavoitteiden toteutumisesta on esitetty tilastot joka vuosi Belgianpaimenkoirat-lehden 2-numerossa.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SBPKY:n ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin 20.11.1994. Tuolloin yhdistelmille asetetut tavoitteet kirjattiin silloisen pentulistasäännön mukaisesti.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Alla on esitetty jalostukseen runsaimmin käytettyjen koirien jälkeläistilastot PEVISA-ohjelmaan sisällytettyjen sairauksien osalta linjoittain eriteltyinä. Tilastoissa on huomioitu vuoden 2013 loppuun mennessä tutkitut koirat. Voidaan huomata, että eri jalostuskoirien kesken esiintyy vaihtelua siinä, kuinka laajasti jälkeläisiä on tutkittu. Näin ollen eri jalostuskoirien tasoa on vaikea verrata keskenään.

Lonkkaniveldysplasiaa esiintyy 10 käytetyimmän käyttölinjaisen malinoisuroksen sekä 10 käyttölinjaisen nartun jälkeläisissä ja kyynärniveldysplasiaa 13 käyttölinjaisen malinoisuroksen ja 12 käyttölinjaisen nartun jälkeläisissä. Näyttelylinjaisen malinois'n kohdalla lonkkaniveldysplasiaa on todettu 4 uroksen ja 3 nartun jälkeläisissä ja kyynärniveldysplasiaa 10 uroksen ja 9 nartun jälkeläisissä.

Erityisesti runsaasti jalostukseen käytettyjen koirien osalta olisi tärkeää saada vähintään puolet jälkeläisistä tutkittua, jotta koirien jalostusarvoa pystytään arvioimaan.

Käytetyimpien jalostuskoirien jälkeläistilastot PEVISA-ohjelmaan sisällytettyjen sairauksien osalta

MALINOIS Jälkeläistilasto Käyttölinjaiset	Pennut			Lonkat				Kyynärnivelet				Silmät			
	Pentueet	Yht.	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
MECBERGER CHORTORYISKI	15	105	120	84	5	80,00%	6,00%	84	9	80,00%	11,00%	62	1	59,00%	2,00%
MECBERGER DUUNARI	11	92	12	62	5	67,00%	8,00%	62	7	67,00%	11,00%	25	0	27,00%	0,00%
PROWAFFE'S ARTTU	8	55	141	43	0	78,00%	0,00%	43	4	78,00%	9,00%	27	0	49,00%	0,00%
VAINQUEUR DU BOSCAILLE	7	48	22	28	0	58,00%	0,00%	28	3	58,00%	11,00%	8	1	17,00%	12,00%
HORKKA	5	39	19	22	0	56,00%	0,00%	22	2	56,00%	9,00%	8	1	21,00%	12,00%
NEDE	4	34	9	13	2	38,00%	15,00%	13	3	38,00%	23,00%	4	0	12,00%	0,00%
COOPER	4	30	15	23	1	77,00%	4,00%	23	1	77,00%	4,00%	9	0	30,00%	0,00%
DUBION LEGOLAS	3	29	0	9	3	31,00%	33,00%	9	1	31,00%	11,00%	3	0	10,00%	0,00%
ALF VOM NORDHANG DER EIFEL	2	26	135	17	0	65,00%	0,00%	17	2	65,00%	12,00%	13	0	50,00%	0,00%
QUANT VON DER SIMMERINGER HAIDE	5	24	22	18	0	75,00%	0,00%	18	0	75,00%	0,00%	12	0	50,00%	0,00%
DUBION LUPUS	3	22	0	8	1	36,00%	12,00%	8	0	36,00%	0,00%	5	1	23,00%	20,00%
MECBERGER JUKKA POIKA	3	22	0	6	2	27,00%	33,00%	6	2	27,00%	33,00%	2	0	9,00%	0,00%
GULLERVO	3	22	12	11	2	50,00%	18,00%	11	0	50,00%	0,00%	8	0	36,00%	0,00%
DOCK VAN DE DUVETORRE	4	22	0	13	0	59,00%	0,00%	13	0	59,00%	0,00%	8	2	36,00%	25,00%
ZAM DELLESDEE	2	15	47	14	1	93,00%	7,00%	14	2	93,00%	14,00%	6	1	40,00%	17,00%
DANESKJOLD ARAGON	1	14		10	0	71,00%	0,00%	10	0	71,00%	0,00%	6	1	40,00%	17,00%
GAST VLAAMSE LEEUW	1	13	78	12	1	92,00%	8,00%	12	1	92,00%	8,00%	7	0	54,00%	0,00%
ROKU	3	13	8	12	0	92,00%	0,00%	12	1	92,00%	8,00%	5	0	38,00%	0,00%

Taulukko 35. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen käyttölinjaisten malinoisurosten jälkeläistilasto vuoden 2013 loppuun mennessä tutkittujen koirien perusteella.

MALINOIS Jälkeläistilasto Käyttölinja	Pennut			Lonkat				Kynnärnivelet				Silmät			
	Pentueet	Yht.	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
TULIKUUMA POLTTOPULLO	4	38	29	31	4	82,00%	13,00%	31	4	82,00%	13,00%	12	0	32,00%	0,00%
KIRA	3	35		8	0	23,00%	0,00%	8	0	23,00%	0,00%	2	0	6,00%	0,00%
POIS KOTTOO ELSA	4	39	115	33	4	85,00%	12,00%	33	3	85,00%	9,00%	19	0	49,00%	0,00%
MECBERGER DÖSÄ	4	31	6	28	0	90,00%	0,00%	28	2	90,00%	7,00%	22	3	71,00%	14,00%
COBRA V.D. BERLEX-HOEVE	4	30	65	22	1	73,00%	5,00%	22	3	73,00%	14,00%	13	0	43,00%	0,00%
AIMEE VOM SCHNELLEN FALKEN	3	27	40	17	1	63,00%	6,00%	17	1	63,00%	6,00%	12	0	44,00%	0,00%
POIS KOTTOO BARBI	5	41	115	33	4	85,00%	12,00%	33	3	85,00%	9,00%	19	0	49,00%	0,00%
CARRIE RUNNING WILD	3	25	1	7	0	28,00%	0,00%	7	0	28,00%	0,00%	2	0	8,00%	0,00%
DANESKJOLD ANDRA	2	24	3	17	3	71,00%	18,00%	17	0	71,00%	0,00%	9	0	38,00%	0,00%
TAMMIKALLION FRENDI	2	24	0	14	2	58,00%	14,00%	14	5	58,00%	36,00%	4	0	17,00%	0,00%
TAMMIKALLION GILTSI	3	23	11	5	0	22,00%	0,00%	5	1	22,00%	20,00%	2	0	9,00%	0,00%
HARMAAHURSTIN ERIN	3	22	17	11	0	50,00%	0,00%	11	0	50,00%	0,00%	5	1	23,00%	20,00%
PROWAFFE'S CISMET	2	22	0	17	0	77,00%	0,00%	17	1	77,00%	6,00%	7	1	32,00%	14,00%
PIPARI	4	22	56	19	2	86,00%	11,00%	19	3	86,00%	16,00%	10	1	45,00%	10,00%
HMIRRI	2	21	0	8	1	38,00%	12,00%	8	0	38,00%	0,00%	3	0	14,00%	0,00%
DANESKJOLD UNA	2	19	0	16	1	84,00%	6,00%	16	1	84,00%	6,00%	13	0	68,00%	0,00%
RUUTIPUSSI BATTERY	2	18	10	15	0	83,00%	0,00%	15	2	83,00%	13,00%	6	1	33,00%	17,00%
RAFTAF BRIZILLA	3	16	8	15	0	94,00%	0,00%	15	0	94,00%	0,00%	3	0	19,00%	0,00%
ZH'ASTRA OT SHATO BULGAR	2	16	0	6	0	38,00%	0,00%	6	0	38,00%	0,00%	3	1	19,00%	33,00%

Taulukko 36. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen käyttölinjaisten malinoisnarttujen jälkeläistilasto vuoden 2013 loppuun mennessä tutkittujen koirien perusteella.

MALINOIS Jälkeläistilasto Näyttelylinjaiset	Pennut			Lonkat				Kyynärnivelet				Silmät			
	Pentueet	Yht.	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tut- kittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
NO-HOW BE NOISY MAN	5	27	12	18	0	67,00%	0,00%	18	5	67,00%	28,00%	14	1	52,00%	7,00%
CEZAR DE LA BELLE PITOU	2	19	0	1	0	5,00%	0,00%	1	1	5,00%	*	0	0	0,00%	0,00%
XILLY'S ÄSSÄMIX	2	11	5	4	0	36,00%	0,00%	4	0	36,00%	0,00%	2	1	18,00%	50,00%
XILLY'S BALTO	2	10	0	8	1	80,00%	12,00%	8	1	80,00%	12,00%	5	0	50,00%	0,00%
XILLY'S META-MERLIN	1	9	0	4	0	44,00%	0,00%	4	2	44,00%	50,00%	4	0	44,00%	0,00%
JAGASAR BUBBLE JOY	4	28	13	9	0	32,00%	0,00%	9	2	32,00%	22,00%	8	0	29,00%	0,00%
XILLY'S DON DIEGO	1	8		1	1	12,00%	100,00%	1	0	12,00%	0,00%	0	0	0,00%	0,00%
JAGASAR EXCELLENT	1	8	11	6	1	75,00%	17,00%	6	0	75,00%	0,00%	5	0	62,00%	0,00%
TAIKATALVEN ABLAZE	6	36	7	15	0	42,00%	0,00%	15	2	42,00%	13,00%	13	0	36,00%	0,00%
PETO DU DOMAINE DE VAUROUX	3	20	54	10	0	50,00%	0,00%	10	5	50,00%	50,00%	9	0	45,00%	0,00%
NO-HOW USUAL FIEND	3	17	0	11	2	65,00%	18,00%	11	4	65,00%	36,00%	12	3	71,00%	25,00%
SIMPLY MINDS EL HOMBRE	1	7	0	1	0	14,00%	0,00%	1	1	14,00%	100,00%	1	0	14,00%	0,00%
SALAMANTELIN CENTAURUS	1	7		7	0	100,00%	0,00%	7	2	100,00%	29,00%	7	0	100,00%	0,00%

Taulukko 37. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen näyttelylinjaisten malinoisurosten jälkeläistilasto vuoden 2013 loppuun mennessä tutkittujen koirien perusteella.

MALINOIS Jälkeläistilasto Näyttelylinja	Pennut			Lonkat				Kyynärnivelet				Silmät			
	Pentueet	Yht.	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
SIMPLY MINDS GALAX GEMMA	5	42	7	6	1	14,00%	17,00%	6	2	14,00%	33,00%	4	0	10,00%	0,00%
ZAHARAN DU HAMEAU ST-BLAISE	3	15	13	10	1	67,00%	10,00%	9	3	60,00%	33,00%	4	0	27,00%	0,00%
B'GOLDIE DU BAISER ORAGEUX	2	13	5	12	0	92,00%	0,00%	12	1	92,00%	8,00%	12	0	92,00%	0,00%
XILLY'S VICTORIA	2	13	12	6	0	46,00%	0,00%	6	2	46,00%	33,00%	4	0	31,00%	0,00%
OPEANE DU MAS DE LA GALANDIE	2	20	12	16	0	80,00%	0,00%	16	6	80,00%	38,00%	14	2	70,00%	14,00%
CONNIE DES ARDENTS FAUVES	2	11	0	8	0	73,00%	0,00%	8	1	73,00%	12,00%	6	0	55,00%	0,00%
IDEE DU HAMEAU ST-BLAISE	2	10	0	2	0	20,00%	0,00%	2	0	20,00%	0,00%	2	0	20,00%	0,00%
ISELL'S EJMY	2	8	13	6	0	75,00%	0,00%	6	0	75,00%	0,00%	4	0	50,00%	0,00%
XILLY'S TOUCH OF GOLD	3	11	10	7	0	64,00%	0,00%	7	0	64,00%	0,00%	5	1	45,00%	20,00%
GANGSTER'S DIANA	1	7	0	2	2	29,00%	100,00%	2	1	29,00%	50,00%	3	1	43,00%	33,00%
GEM SIMPLY DIVINE	1	7		5	0	71,00%	0,00%	5	0	71,00%	0,00%	4	0	57,00%	0,00%
HIPPIE DU HAMEAU ST-BLAISE	1	7		7	0	100,00%	0,00%	7	2	100,00%	29,00%	7	0	100,00%	0,00%
XILLY'S ROSEANNE	3	20	8	14	0	70,00%	0,00%	13	3	65,00%	23,00%	11	2	55,00%	18,00%

Taulukko 38. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen näyttelylinjaisten malinoisnarttujen jälkeläistilasto vuoden 2013 loppuun mennessä tutkittujen koirien perusteella.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa on määritelty tavoitteet populaation teholliselle koolle, luonteelle sekä PEVISA-ohjelmaan liitetyille sairauksille. Malinoismuunnoksen kohdalla tavoitteet on saavutettu lonkka- ja kyynärtutkimusten osalta ja myös silmätutkimusten kohdalla on päästy lähelle 50 %:n tavoitetta tutkittavien koirien osuudessa. Luonnetestiaktiivisuuden osalta tavoitteesta on jääty, mutta vastaavasti koekäynneissä tavoite voidaan katsoa saavutetuksi. Tämä on positiivista, koska juuri palveluskoirakokeet mittaavat belgianpaimenkoiran soveltuvuutta sen nykyiseen käyttötarkoitukseen.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Tehollista populaatiokokoa kasvatettava.	Jalostukseen käytetään useampia yksilöitä.	Vuonna 2004 malinoismuunnoksen tehollinen populaatiokoko oli 54, vuonna 2013 83 (49 % ihannepopulaatiokoosta). Käyttölinjaisen malinois'n tehollinen populaatiokoko v. 2013 oli 67, näyttelylinjaisen 14.
Rodunomainen luonne huomioitava entistä paremmin jalostuksessa, kannustettava jäsenistöä testauttamaan koiriaan.	30 % koirista luonnetestataan ja väh. 20 % saavuttaa AVO-luokan koulutustunnuksen palveluskoirakokeissa.	Vuonna 2006–2010 rekisteröidyistä malinois'ista on luonnetestattu 14 % ja AVO-luokan koulutustunnuksen saavuttanut 19 %.
Lonkkaniveldysplasian osuus säilyy alle 10 %:ssa. Lisätään tutkittujen määrää 50 %:iin rekisteröinneistä.	Lonkkakuvaus sisällytetty PEVISA-ohjelmaan, raja-arvo B.	Lonkkaniveldysplasian esiintyvyyys v. 2006–2010 rekisteröidyillä malinois'illa 8 %, tutkittujen osuus 72 %.
Selvitetään kyynärniveldysplasian esiintymistiheys kuvauspakolla. Lisätään tutkittujen määrää 50 %:iin.	Kyynärkuvaus sisällytetty PEVISA-ohjelmaan, ei raja-arvoa.	Kyynärniveldysplasian esiintyvyyys v. 2006–2010 rekisteröidyillä malinois'illa 9 %, tutkittujen osuus 72 %. Röntgenkuvaus on osoittautunut epäluotettavaksi menetelmäksi arvioitaessa lievää (aste1) kyynärniveldysplasiaa belgianpaimenkoirilla.
Silmäsairauksien osalta pyritään säilyttämään taso. Erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, ettei PRA leviä Suomen kantaan. 50 % koirista tutkittava.	Silmätarkastus sisällytetty PEVISA-ohjelmaan, perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, RD:aa ja pannus keratitista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Silmätarkastuslausunto voimassa 24 kk.	Tutkittujen osuus v. 2001–2010 syntyneistä malinois'ista 46 %, sairaiden osuus 6 %.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

PEVISA-ohjelmassa määritellyt sairaudet tutkitaan melko laajasti myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien kohdalla. Tutkittujen osuus ei tosin jakaudu tasaisesti eri jalostuskoirien jälkeläisten kesken.

Luonteen osalta jalostuksen tavoiteohjelmassa määritellyt tavoitteet ovat noudattaneet yhdistyksen

jalostusvaatimuksia. Käyttökokeiden osalta saavutettu tavoite osoittaa, että etenkin käyttölinjainen malinois on lunastanut harrastajien keskuudessa paikkansa toimivana käyttökoirana ja että sen ominaisuudet vastaavat käyttötarpeita. Vähintään tämä taso tulee pyrkiä pitämään yllä muistaen ottaa huomioon myös se, että hyvä terveys on ehdoton edellytys toimivalle käyttökoiralle.

Jalostussuosituksen ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

Röntgenkuvaus on osoittautunut osin epäluotettavaksi menetelmäksi arvioida kyynärniveldysplasiaa belgianpaimenkoiralla. Kyynärnivellausuntoa kannattaa käyttää lähinnä vaikea-asteisimpien tapausten (aste 2 tai 3) karsimiseksi jalostuksesta. Sen sijaan SBPKY:n terveystarkastuksissa on raportoitu erilaisista selkämuutoksista siinä määrin, että olisi tarpeen kartoittaa selkämuutosten (välimuotoinen lanne-ristinikama sekä spondyloosi) esiintymistä malinois'illa. Tämän vuoksi jalostustoimikunta päätti esittää SBPKY:n kevätkokoukselle 2014 selkäkuvauspakon liittämistä PEVISA-ohjelmaan. Kokous hylkäsi jalostustoimikunnan esityksen ja päätti, että tilannetta seurataan vielä seuraavien viiden vuoden ajan.

Vuoden 2015 alusta lisätään PEVISA-ohjelmaan silmänsairaus plasmooma siten, että plasmoomaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen, sekä muu katarakta siten, että mikäli koiralla todetaan silmätarkastuksessa muu katarakta, on se paritettava kataraktan suhteen terveen koiran kanssa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Niin näyttelylinjaisten kuin käyttölinjaisten malinois'iden geenipohja on kapea, koska jalostukseen on käytetty pitkälti samoja sukuja. Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusintayhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa kuin menestyneintä ”tähteä”.

Tavoitteena on kasvattaa malinois'iden tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.

Käyttäytyminen ja luonne

Yhdistyksen terveystarkastuksessa omistajien yleisimmin raportoituja käyttäytymis- ja luonneongelmia malinois'illa ovat aggressiivisuus sekä ääni- ja alusta-arkuus ja näiden osuutta tulee pyrkiä jalostusvalinnoilla vähentämään. Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, joka on selvästi aggressiivinen tai alusta- tai ääniarka.

SKL:n luonnetestitulosten perusteella näyttelylinjaiset malinois't jäävät tavoitearvosanoista useimmin toimintakyvyssä ja taistelutahdossa. Koska kyseisistä ominaisuuksista kumpikin on palveluskoirarodulle erittäin tärkeitä, tulee niitä jalostusvalinnoissa painottaa.

Jalostuksen tavoitteena tulisi olla koira, joka sopii sekä perhekoiraksi että aktiiviseksi harrastus- ja palveluskoiraksi. Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testimenetelmällä (Kennelliiton luonnetesti, MH-kuvaus tai palvelus- tai pelastuskoirakoe).

Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira malinois'ista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.

Käyttöominaisuudet

Käyttölinjainen malinois on vakiinnuttanut asemansa palvelus- ja pelastuskoiraharrastajien keskuudessa. Tähän tulisi pyrkiä myös näyttelylinjaisen malinois'n kohdalla. Jotta

käyttöominaisuuksia voidaan jalostaa, pitäisi niitä testata käyttämällä koiria tehtävissä, joissa ominaisuuksia vaaditaan, ja myös jalostusvalinnat tulisi tehdä käyttöominaisuuksiin nojaten.

Terveys ja lisääntyminen

Terveysongelmien vastustamisessa tulisi panostaa koirien tutkimiseen sekä avoimeen tiedon jakamiseen, jotta kukin kasvattaja pystyy tekemään jalostusvalinnat tietoon perustuen. Lähtökohtana sairauksien vastustamisessa on yleisen jalostusstrategian mukaisesti koiran hyvinvointi; huomiota on kiinnitettävä erityisesti sairauksiin, jotka tuottavat koiralle kipua ja vaikuttavat sen elämänlaatua heikentävästi.

Sairauksien vastustamisessa pitäisi hyödyntää käytössä olevia luotettavia tutkimusmenetelmiä niiltä osin kuin sellaisia on. Esimerkiksi koko selän virallinen röntgenkuvaus on yksinkertainen tapa saada lisätietoa selän ongelmista ja mahdollistaa näin selkäongelmien vastustaminen jalostuksessa.

Yksilöä, jolla on alentunut sukupuolivietti, ei saa käyttää jalostukseen. Keinosiemennystä tulisi käyttää vain yksilöille, joiden tiedetään pystyvän lisääntyvän normaalisti.

Tavoitteena on, että vähintään 80 % Suomeen rekisteröidyistä malinois'ista tutkitaan virallisesti lonkkien, kyynärien ja silmien osalta ja 50 % virallisesti selkärangan osalta.

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta jalostuksen tavoitteena on toiminnallisen rakenteen painottaminen. Malinois'n nykyinen rakenne mahdollistaneen sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä. Ulkomuotoa jalostettaessa tulisi pitää mielessä se, että vaihtelu fenotyypissä tarkoittaa vaihtelua myös genotyypissä, mikä on positiivinen asia.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

PEVISA

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti lonkkakuvattuina. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle lonkkakuvaustulokselle on 12 kk. Ulkomaalaiselta urokselta rekisteröidään yksi pentue ilman virallista lonkkakuvaustulosta. Seuraavan pentueen rekisteröimiseksi lonkkakuvaustulos vaaditaan. On kuitenkin huomattava, että mikäli astutus tapahtuu Suomessa, tulee koiran täyttää PEVISA-vaatimukset.

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti kyynärkuvattuina. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle kyynärkuvaustulokselle on 12 kk. Kuvauspakko koskee Suomeen rekisteröityjä belgianpaimenkoiria.

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveeseen koiran kanssa. Vaatimus koskee Suomeen rekisteröityjä belgianpaimenkoiria.

Virallisten terveystutkimusten osalta tulee huomioida, että mikäli pentueen vanhemmilla on asteikon huonoin tulos Kennelliiton virallisissa lonkka-, kyynär- ja spondyloositutkimuksissa, voidaan pennut rekisteröidä vain EJ-rekisteriin. Lisäksi Kennelliiton jalostusstrategiassa todetaan, ettei millään rodulla tule käyttää jalostukseen koira, jolla on huono hermorakenne tai joka on arka tai aggressiivinen.

Yhdistyksen suositukset pentueen vanhemmille

- Nartun tulee olla 2–8-vuotias ja uroksen vähintään 2-vuotias astutushetkellä.
- Kummallakaan vanhemmalla ei saa olla hyvinvointia haittaavaa purentavikaa. Mikäli toisella vanhemmalla on rotumääritelmästä poikkeava purenta ja hampaisto, tulee parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen purenta ja hampaisto.

Terveys (PEVISA-vaatimusten lisäksi):

- Jalostukseen käytettävien koirien tulee v. 2016 alusta lähtien olla virallisesti selkävattu (spondyloosi ja välimuotoinen lanne-ristinikama).
- Epilepsia, allergiat, autoimmuunisairaudet, toistuvat suolistotulehdukset ja koukkuhäntä: vain terveitä koiria käytetään jalostukseen.

Luonne:

Jokin seuraavista:

- 1) Suomen Kennelliiton luonnetesti, jossa
 - hermorakenne on positiivinen
 - luoksepäästävyys on positiivinen
 - toimintakyky on positiivinen
 - taistelutahto on positiivinen
 - terävyys on positiivinen
 - laukauspelottomuus on positiivinen
 - loppupistemäärä on vähintään +75 pistettä
- 2) palveluskoirakokeen avoimessa luokassa saavutettu koulutustunnus
- 4) hyväksytty vartiokoirakoe
- 5) PAIM2 (paimennus)
- 6) jokin pelastuskoirakoevaatimuksista:
 - Pelastuskoiraliiton alaiset kokeet

Suomen Pelastuskoiraliitto ry:n sääntöjen mukaan voimassaoleva jälki loppukoe (päivä- ja pimeäosuudet) kokonaisuudessaan hyväksytysti suoritettuna

tai

haku loppukoe (päivä- ja pimeäosuudet) kokonaisuudessaan hyväksytysti suoritettuna

tai

raunioloppukoe hyväksytysti suoritettuna

- Palveluskoiraliiton alaiset kokeet:

Kansainvälisin säännöin (IPOR) Suomen Palveluskoiraliiton sääntöjen mukaan voimassa oleva PEJÄ B tai PEHA B tai PERA B hyväksytysti suoritettuna

tai

Kansallisin säännöin (PEKO) Suomen Palveluskoiraliiton sääntöjen mukaan voimassa oleva PERA B tai PEHA B tai PEJÄ B hyväksytysti suoritettuna

Ulkomuoto:

Jompikumpi seuraavista:

1) vähintään yksi ”hyvä” näyttelystä vähintään 15 kk ikäisenä.

2) SBPKY:n (ulkomuodon) jalostustarkastus, jossa koira on saavuttanut tuloksen ”hyväksytty” tai ”hyväksytty varauksin”

SBPKY ylläpitää jalostusuroslistaa uroksista, jotka täyttävät yllä esitetyt jalostussuosituksset ja joista on toimitettu yhdistykselle terveystiedot yhdistyksen terveystarkastuslomakkeella (voimassa kolme vuotta). Yhdistyksen pentulistalla tulee yllä esitetyt jalostussuosituksset täyttävien yhdistelmien kohdalle merkintä ”Yhdistelmä täyttää SBPKY:n jalostussuosituksset.” Lisäksi pentulistalla mainitaan kasvattajan osallistuminen yhdistyksen järjestämiin koulutuksiin (Belgipäivät).

Yhdistyksen muut jalostussuosituksset

Kyynärät:

Yhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävän koiran ja/tai yhdistelmän kyynärnivelen arvosanojen summa on korkeintaan kaksi (2), kuitenkin niin, ettei yksikään yksittäinen nivel ole arvosanaltaan huonompi kuin yksi (1).

Olkaniivelet:

Yhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävät koirat ovat olkanivelkuvattuja ja terveitä.

Silmät:

Yhdistyksen suositus on, että koirat, joilla on kuivasilmäisyttä, ei käytettäisi jalostukseen. Muiden silmänsairauksien osalta yhdistyksen suositus on, että yhdistelmässä molemmilla vanhemmilla ei saa olla samankaltaista sairautta. PHTVL/PHPV- ja PPM-sairauden osalta suositellaan, ettei vaikeasteisia yksilöitä käytettäisi jalostukseen. Yhdistyksen suositus on, että Pohjoismaihin rekisteröityjen vanhempien tulee tutkittu terveiksi perinnöllisen harmaakaihin, PRA:n, RD:n ja pannus keratitiuksen osalta.

Epilepsia:

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen eikä epilepsiaa tuottanutta yhdistelmää saa toistaa. Koska epileptikon sisarus ei kokemusten mukaan periytä sairautta keskimääräistä todennäköisemmin, ei sairaan koiran sisarusten jalostuskäyttöä ole tarpeen yksiselitteisesti rajoittaa. Yhdistyksen suositus kuitenkin on, että epilepsiaa sairastavan koiran sisarusten jalostuskäytön kohdalla odotettaisiin niin pitkään kuin mahdollista, koska sairaus voi puhjeta melko myöhäänkin. Tällöin tulee parituskumppanin valinnassa olla erityisen huolellinen.

Kivesvika:

Yhdistyksen suositus on, ettei yhdistelmää, johon syntyy kivesvikaisia uroksia, toisteta.

Selkä:

Suositus on, että vähintään kaikki jalostukseen käytettävät koirat tutkittaisiin välimuotoisen lanneristinikaman sekä spondyloosin osalta.

Suolisto-ongelmat:

Toistuvista suolisto-ongelmista kärsivää koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy suolisto-ongelmia.

Autoimmuunisairaudet ja allergiat:

Autoimmuunisairautta sairastavaa tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy samoja ongelmia.

Hampaisto ja purenta:

Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla koiran hyvinvointia haittaavaa purentavirhettä. Mikäli jalostukseen käytetään koiraa, jolla on hammaspuutos tai lievä purentavirhe, tulisi parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen hampaisto ja purenta. Myös lähisukulaisten mahdolliset purentaongelmat tulee huomioida parituskumppanin valinnassa.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä.

Yhdistyksen suositus enimmäisjälkeläismääräksi on 3 % neljän vuoden rekisteröinneistä. Malinois'ita rekisteröitiin v. 2010–2013 yhteensä 711 kappaletta, minkä perusteella laskettu suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismääräksi 5 %:n mukaan laskettuna on 21. Käyttölinjaisen malinois'n 3 %:n mukaan laskettu suositeltava enimmäisjälkeläismäärä on 19 ja näyttelylinjaisen malinois'n 2.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Vaatimukset jalostuskoirille on asetettu PEVISA-ohjelmassa. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyistä sairauksista sekä JTO:n suosituksista esitetään vuosittain tilastot Belgianpaimenkoirat-lehdessä. Yhdistys kartoittaa rodun terveystilannetta jatkuvalla terveystutkimuksella, jonka sähköinen lomake on SBPKY:n kotisivuilla. Terveystiedot julkaistaan yhdistyksen kotisivuilla.

Jalostustoimikunta järjestää vuosittain jalostusaiheisia luentoja sisältävän Belgipäivän, joka on suunnattu niin kasvattajille kuin koiranomistajille. SBPKY vastaa myös rodun ulkomuotomareiden kouluttamisesta. Belgianpaimenkoirat-lehdessä julkaistaan jalostusaiheisia artikkeleita, ja yhdistyksen jalostussuosituksista tiedotetaan JTO:ssa, yhdistyksen kotisivuilla sekä Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

Luonteen jalostuksen apuvälineeksi SBPKY on kehittämässä rotuominaisuustestiä, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2015.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja ongelmat

Uhat

Näyttelylinja:

- geenipoolin kaventuminen edelleen
- tuki- ja liikuntaelinten ongelmien lisääntyminen
- rotutyypin katoaminen luonteessa
- pentujen kysynnän heikkeneminen ja ostajien vähyys
- alentunut sukupuolivietti

Käyttölinja:

- matadorjalostuksen jatkuminen ja geenipoolin kaventuminen edelleen
- tuki- ja liikuntaelinten ongelmien lisääntyminen
- puutteita hermorakenteessa
- alentunut sukupuolivietti

Mahdollisuudet

Näyttelylinja:

- muunnoksen sisällä hyvät mahdollisuudet luonteen ja käyttöominaisuuksien vahvistamiseksi
- virallisen selkävauksen hyödyntäminen selkäongelmien kartoittamisessa
- kasvattajat ja koirien omistajat käyttävät koiria aktiivisesti terveystutkimuksissa

Käyttölinja:

- vaihtelu ulkomuodossa osoittaa, että vaihtelua on myös genotyypissä
- suuri kysyntä harrastus- ja virkakoirona
- FCI:n ulkopuolisissa rekistereissä olevien malinois'iden hyödyntäminen geenipoolin laajentamiseksi
- virallisen selkäkuvauksen hyödyntäminen selkäongelmien kartoittamiseksi.

Varautuminen ongelmiin

Rotujärjestön tarkoituksena on estää mahdollisten uhkakuvien toteutuminen. Merkittävänä osana ennaltaehkäisevää toimintaa on tiedottaa säännöllisin väliajoin rodun todellisesta tilanteesta sekä kouluttaa ja valistaa kasvattajia sekä jäsenistöä.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
Vuosittain	Belgipäivät
Jatkuva	Terveyskysely
Vuosittain	PEVISA-tilastot ja JTO:n tavoitteiden seuranta Belgianpaimenkoirat-lehdessä
	Geenitutkimukset (epilepsia, kaihi, kivesvika) jatkuvat
Vuonna 2015	Käyttäytymiskysely
V. 2015 alkaen	Rotuominaisuustestit

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

PEVISA-tutkimustilastot julkaistaan sekä JTO:n tavoitteiden täyttymistä seurataan vuosittain Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

7. LÄHTEET

Belgianpaimenkoirat-lehti 3/2006
Belgianpaimenkoirat-lehti 2/2008
Belgianpaimenkoirat-lehti 3/2011
Belgianpaimenkoirat-lehti 3/2012
Belgianpaimenkoirat-lehti 3/2013

Breed predisposition to canine gastric carcinoma - a study based on the Norwegian canine cancer register
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3617004/>

Fallesen Anne S. 2002 (toim.), Boken om Belgiska vallhundar

Jalostuksen tavoiteohjelma 2005
Jalostuksen tavoiteohjelma 2010

Kivesvika eli piilokiveksisyys
<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/muut-projektit/kivesvika-eli-piilokiveksisyys/>, haettu 27.1.2014

Lappalainen Anu 2013, Kynänrivelen kasvuhäiriöt
(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/kyynarnivelen-kasvuhairiot>), haettu 7.1.2014

Lappalainen Anu 2013, Lonkkanivelen kasvuhäiriö <http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/lonkkanivelen-kasvuhairio>, haettu 7.1.2014

Lappalainen Anu - Vanhapelto Päivi, Yleisimmät perinnölliset silmäsairaudet
<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>, haettu 7.1.2014

Liimatainen Riitta, Käyttäytymisen genettinen pohja
<http://www.audacious.fi/Yhteenveto%20JALOSTUSNEUVOJIEN%20JATKOKURSSI%2010.-11.4.2010.pdf>

Lähti Mia, Käyttö- ja näyttelylinjaisten belgien erot luonnetestin valossa
<http://www.dogsports.fi/index.php/home/muut/item/957-kaytto-ja-nayttolinjaisten-belgien-erot-luonnetestin-valossa>

Malinoisin historia
<http://www.kayttobelgi.info/historia.html>

Menna Nina, Epilepsia
<http://www.kennelliitto.fi/koiran-epilepsia>, haettu 27.1.2014

Menna Nina, Koiran atopia
<http://www.kennelliitto.fi/koiran-atopia>, haettu 27.1.2014

Mäki Katariina 2010, Jalostuskoiran valinta
http://katariinamaki.com/artikkelit/Skoiran_valinta2010.html

Mäki Katariina, Käyttö vai näyttö?
<http://katariinamaki.com/artikkelit/1205jalostus2.htm>

Mäki Katariina 2013, Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja
<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>, haettu 30.12.2013

Mäki Katariina 2013, Sukusiitos
<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>, haettu 30.12.2013

Mäki Katariina 2013, Tehollinen populaatiokoko
<http://www.kennelliitto.fi/tehollinen-populaatiokoko>, haettu 30.12.2013

Pannus/plasmooma
<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/silmasairaudet/pannus-plasmooma/>, haettu 21.12.2014

Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Pollet Robert, Belgianpaimenkoiran rotumääritelmä ja sen tulkinta <http://www.finbelge.fi/jalostus/pollettulkinta.htm>

Saikku-Bäckström Anu, Perinnölliset selkämuutokset <http://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-selkamuutokset>, haettu 27.1.2014

SLO (SYMMETRICAL LUPOID ONYCHODYSTROPHY)

<http://www.vesikoirat.fi/por-jalostus-ja-terveys/por-terveys.html>, haettu 27.1.2014

Surget, Yves: Le Chien de Berger Belge, 2002

Väitös: Koirien perinnöllisistä luustosairauksista uutta tietoa röntgenseulonalla

http://www.vetmed.helsinki.fi/tiedekunta/uutiset/2013/130611_lappalainen.html, haettu 7.1.2014

Tietokannat:

KoiraNet

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistyksen kotisivut

Käyttöbelgi.info-sivusto

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys terveystarkastuskaavake